

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทย
สมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง”
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนกัณฑ์ธารามณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

นางสาวญาณ วาจนสุนทร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2561

**The Effects of Learning Management Using the Inquiry Method in the Topic of
“Thai History from the Pre-Sukhothai Period until the Revolution to Change the
Government System” on Learning Achievement of Mathayom Suksa IV
Students at Kanthararom School in Si Sa Ket Province**

Miss Yana Wajanasoontorn

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2018

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อและนามสกุล นางสาวณัฏา วาจนสุนทร

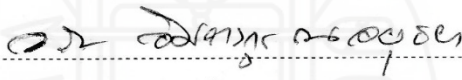
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

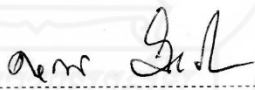
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

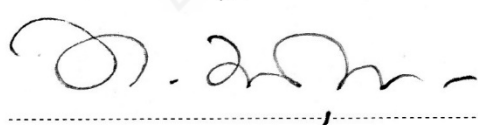
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครุณี จำปาทอง)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง”
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ศึกษา นางสาวณัฏฐา วาจนสุนทร รหัสนักศึกษา 2582100489

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์ เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ของโรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน และ (2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์

Independent study title: The Effects of Learning Management Using the Inquiry Method in the Topic of “Thai History from the Pre-Sukhothai Period until the Revolution to Change the Government System” on Learning Achievement of Mathayom Suksa IV Students at Kanthararom School in Si Sa Ket Province

Author: Miss Yana Wajanasoontorn; **ID:** 2582100489;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent study advisor: Dr. Walai Isarankura Na Ayudhaya, Assistant Professor; **Academic year:** 2018

Abstract

This research aimed to compare the history learning achievements in the topic of “Thai History from the Pre-Sukhothai Period until the Revolution to Change the Government System” of Mathayom Suksa IV students at Kanthararom School in Si Sa Ket province before and after learning under the learning management using the inquiry method.

The research sample consisted of 30 Mathayom Suksa IV students of Kanthararom School in Si Sa Ket province during the second semester of the 2018 academic year, obtained by cluster random sampling. The employed research instruments were (1) learning management plans for the learning management using the inquiry method; and (2) a learning achievement test. The data was analyzed using the mean, standard deviation, and t-test.

The research results showed that the post-learning achievement mean score of Mathayom Suksa IV students at Kanthararom School who learned under the learning management using the inquiry method was higher than their pre-learning counterpart mean score at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Inquiry learning method, History learning achievement

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิด ตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา คณะครู โรงเรียนกันทรารมณีนันท์ คณะอาจารย์สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนักศึกษาทุกท่าน ที่ช่วยคอยสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าอิสระ และให้กำลังใจตลอดมา

ญาณ วาจนสุนทร
เมษายน 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
หลักสูตรแกนกลางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	9
โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระ	
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนก้นทรารมณั์	12
วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน	16
เนื้อหาเรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึง	
การเปลี่ยนแปลงการปกครอง	38
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	52
บริบทโรงเรียนก้นทรารมณั์	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
รูปแบบการวิจัย	65
การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปการวิจัย.....	76
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	86
ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	87
ข ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้.....	89
ค ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	92
ง ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน – หลังเรียน.....	98
จ คะแนนจากการทดสอบก่อน – หลังเรียน.....	100
ฉ แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน.....	102
ช แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน.....	110
ประวัติผู้ศึกษา.....	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 13
ตารางที่ 2.2	โครงสร้างรายวิชา 15
ตารางที่ 2.3	สรุปกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสวนสอบสวน 32
ตารางที่ 2.4	วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวัด 55
ตารางที่ 2.5	แผนผังการสร้างข้อสอบ 56
ตารางที่ 2.6	วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ 57
ตารางที่ 3.1	การแบ่งเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ 67
ตารางที่ 3.2	แผนผังการสร้างข้อสอบปรนัย เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัย ก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 70
ตารางที่ 3.3	วิเคราะห์ข้อสอบปรนัย เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อน อาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 71
ตารางที่ 4.1	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน 75

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	7
ภาพที่ 2.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนของ Jame A. Banks	31

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์เกิดทักษะในการค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลที่เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบัน ช่วยสร้างความภูมิใจและกระตุ้นความรู้สึกนิยมในชาติหรือเผ่าพันธุ์ ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ การที่จะทำให้ประชาชนไทยเกิดความรู้สึกรักชาติ ห่วงแหนในวัฒนธรรมที่สืบเนื่องมาอย่างยาวนาน รวมทั้งสำนึกในบุญคุณของบรรพบุรุษที่ต่อสู้จนทำให้เกิดประเทศไทยที่มั่นคงในปัจจุบัน การให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังเห็นได้จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลา ดุสิตาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551

“...แต่เสียดายตอนนี้ท่านนายฯ เขาไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์แล้วนะ ฉันก็ไม่เข้าใจ เพราะตอนที่ฉันอยู่ เรียนอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ก็ไม่มีประวัติศาสตร์อะไรทำไร แต่เราก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ของสวิส แต่เมืองไทยนี้ โอ้โฮ บรรพบุรุษเลือดทาแผ่นดิน กว่าจะมาถึงที่ให้เราอยู่ นั่งอยู่กันสบาย มีประเทศชาติเนี่ย เรากลับไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์ ไม่รู้ว่าใครมาจากไหน เอ๊ะ เป็นความคิดที่แปลกประหลาดอย่างทีอเมริกา ถามไปเขาก็สอนประวัติศาสตร์ สอนประวัติศาสตร์บ้านเมืองเขา ที่ไหนประเทศไหนเขาก็สอนกัน แต่ประเทศไทยไม่มี ไม่ทราบว่าแผ่นดินนี้มันรอดมาอยู่จนบัดนี้เพราะใคร หรือว่ายังไงกัน โอ้โฮ อันนี้น่าตกใจ แต่ชาวต่างประเทศยังไม่ค่อยทราบว่า นักเรียนไทยนี้ไม่มีการสอนประวัติศาสตร์ชาติเลย...”

ที่มา: หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม

2562 <http://prachatai.com/journal/2008/08/17689>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับใส่เกล้าใส่กระหม่อม นำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับให้ความสำคัญจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดเป็นวิชาประวัติศาสตร์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เพื่อแสดงถึงความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณและน้ำพระราชหฤทัยในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงห่วงใยการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่มา: หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก กั้น เมื่อ 7 พฤษภาคม 2562 <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47012&Key=hotnews>

สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย เป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสาระที่ 4 ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในประวัติศาสตร์ไทย ภูมิใจในความเป็นไทย การศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยเปรียบเสมือนเครื่องมือที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้ว และประวัติศาสตร์จะช่วยให้เราเข้าใจเหตุการณ์ในปัจจุบันว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เข้าใจสาเหตุความเป็นมาของปัญหาต่างๆ ทำให้นำไปสู่การหาแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ และที่สำคัญ ประวัติศาสตร์จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักชาติ ความอุสาหะของบรรพบุรุษที่ก่อให้เกิดชาติที่เป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงมาจนปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติเท่ากับการเรียนรู้สังคมของตนเอง ประวัติศาสตร์เท่านั้นที่จะช่วยปลูกฝังความรักมาตุภูมิ ความมุ่งมั่นในปณิธานแห่งชาติและความเข้าใจวัฒนธรรมประจำชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2548 : 16) นอกจากนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ยังช่วยเสริมสร้างการมองปัญหาทุกชนิดของมนุษย์อย่างฉลาด และมีเหตุผลก่อให้เกิดการพัฒนาสติปัญญา ทั้งนี้เพราะการศึกษาประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การมีเหตุผล ความยุติธรรม ความอดทน ความวิริยะอุสาหะ ความมีระเบียบ ความช่างสังเกต ความละเอียดถี่ถ้วน ความรอบรู้และเฉลียวฉลาด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์มีไหวพริบทันคนทันต่อเหตุการณ์ และทันสมัย รวมทั้งการศึกษาประวัติศาสตร์ยังนำไปสู่การมีรากฐานการฝึกนิสัย ทักษะคิด และค่านิยมที่ถูกต้อง มีวิจารณญาณ กล้าวิพากษ์วิจารณ์ในแนวทางริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกในทางที่ถูกและมีเหตุผล การเป็นผู้มีระเบียบวินัย รอบคอบ และรู้จักขั้นตอนของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (จินตนา กิจบำรุง 2545, น.4)

โดยการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้นั้น หัวใจสำคัญคือการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ให้บรรลุเป้าหมาย คือ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื้อหาที่ใช้สอนต้องมีการสอดแทรกความรู้รอบตัว และเหตุการณ์ปัจจุบันเข้าไปด้วย แต่การ

จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาไม่ตอบสนองกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาโดยละเลยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2543, น.2) สอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558) สรุปผลการศึกษาศภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ในปัจจุบันว่า นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดการพัฒนาทักษะการคิด การสืบค้นข้อมูล และการตั้งคำถาม ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อปัญหาดังกล่าวคือ การสอนของครูที่เน้นข้อมูลและสร้างความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากกว่าการฝึกทักษะกระบวนการและการฝึกให้นักเรียนคิด ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือการเน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ สืบแสวง พรหมบุญ ได้ชี้แจงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ว่า ควรสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นมีความเป็นตัวของตัวเอง และสอนให้เข้าใจถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ โดยผู้เรียนต้องปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ดังนั้น ผู้เรียนต้องมีทักษะในการคิด การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ไม่ใช่การเล่าเรื่องหรือการสรุปข้อเท็จจริง การสรุปทางวิชาการโดยไม่มี การสนับสนุนด้วยหลักฐานและเหตุผล แต่เป็นการอธิบายเหตุผลที่นำไปสู่การสรุป เป็นการแสดงวิธีคิดของผู้สอน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ชัดเจน ผลคือจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดได้ด้วยตนเองได้อย่างมีระบบ และมีระเบียบซึ่งจะนำไปสู่ทักษะการค้นคว้าต่อไปในอนาคต (สิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น.135)

ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้สอนในวิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ จากการสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ไทยพบว่า ปีการศึกษา 2558 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62 ปีการศึกษา 2559 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65 และปีการศึกษา 2560 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาประวัติศาสตร์ร้อยละ 67 ในขณะที่ผู้สอนตั้งเป้าหมายไว้ที่คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 นอกจากนี้ จากการสอบถามนักเรียนโดยการให้เขียนแสดงความคิดเห็น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ในวิชาประวัติศาสตร์นักเรียนไม่ชอบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการบรรยาย และการสอบแบบท่องจำ ด้วยเนื้อหาที่ยากและมีความเป็นนามธรรม ทำให้นักเรียนไม่ประสบผลความสำเร็จในการเรียนประวัติศาสตร์ ดังนั้น เพื่อการแก้ปัญหาและยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการคิด โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่างๆแล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย (สิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น.152)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Based Learning) เป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing) ของ John Dewey (อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2550, น.101) การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ตามทฤษฎีสร้างความรู้ (Constructives Theory) โดยมีองค์ประกอบของการเรียนรู้ คือ คำถาม หรือการถามคำถาม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เหมาะกับสภาพสังคมปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้านอย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อวิธีการแสวงหาความรู้และจัดการกับความรู้ มีทักษะการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนจะต้องมีการสังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และลงข้อสรุป รวมทั้งการใช้ทักษะการถามคำถาม ซึ่งจะทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา โดยทักษะดังกล่าวนี้เมื่อถูกใช้อย่างสม่ำเสมอผู้เรียนสามารถที่จะประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2550, น.101) สอดคล้องกับ แรมสมร อยู่สถาพร (2541, น.54) ว่า การสืบสวนสอบสวนหาความรู้เป็นกระบวนการคิด เป็นทักษะที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เป็นวิถีทางหนึ่งที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่พัฒนาความรู้ความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้เอง และสามารถนำทักษะการแก้ปัญหานั้นมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผลการวิจัยที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนของ ปาณิสรา จิตรประทีภย์ (2553, บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยการเรียนแบบผสมผสาน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยการเรียนแบบผสมผสาน หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สมคิด เทพนวล (2554, น.60) ได้วิจัยเรื่อง ผลการสอนแบบสืบสวนสอบสวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแบบสืบสวนเหตุปัจจัย เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ กฤติยา ฤทธิสร (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏผลว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เป็นกระบวนการที่ช่วยการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้วยการฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ โดยในกระบวนการคิดหาเหตุผล จนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหา ที่ถูกต้องด้วยตนเอง สามารถนำวิธีการแก้ปัญหานั้นไปประยุกต์ใช้ได้ และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงขึ้น

จากแนวคิด และผลงานวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อแก้ไขปัญหาค้นคว้าหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาประวัติศาสตร์

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์ เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณ์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

3. สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบกลุ่มเดียว (One group pretest – posttest design)

4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

4.1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

4.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทย สมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

4.2 ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีส จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 12 ห้องเรียน จำนวน 365 คน โดยเป็นการจัด ห้องเรียนแบบคละความสามารถ

4.3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีส จังหวัดศรีสะเกษ 1 ห้องเรียน จำนวน 30 ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

4.4 รายวิชาที่ใช้ในการวิจัย คือ รายวิชาพื้นฐาน ส 31104 ประวัติศาสตร์ 2 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนกันทรารมณีส จังหวัดศรีสะเกษ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Based Learning) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นหาคำตอบจากข้อมูลต่างๆ แล้วสรุปเพื่อตอบข้อคำถาม หรือข้อสงสัยที่ครูเป็นผู้ถาม หรือเป็นผู้กระตุ้น ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการคิดหาคำตอบอย่างมีระบบ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นกำหนดปัญหาและกำหนดสมมติฐาน

5.1.1 ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

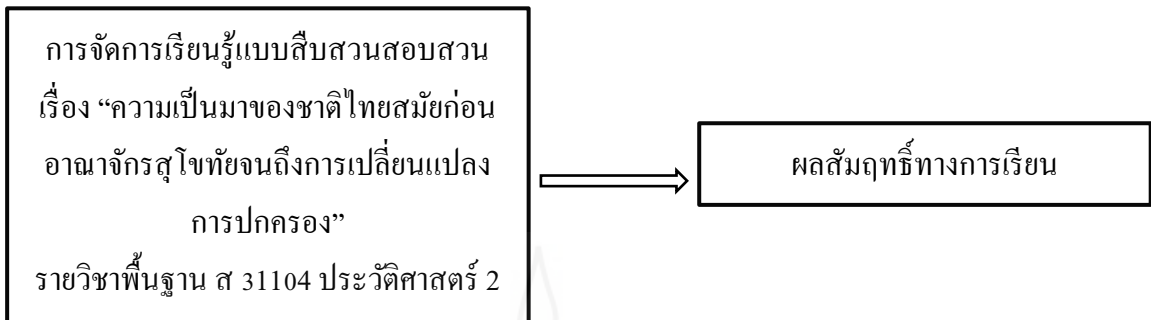
5.1.2 ขั้นตอบสมมติฐาน

5.1.3 ขั้นสร้างข้อสรุปและนำไปใช้

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่วัดได้จากการออกแบบทดสอบของผู้วิจัย ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง”

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีส จังหวัดศรีสะเกษ มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนก้นทรารมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.2 สาระวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.3 มาตรฐานและตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4-6 สาระประวัติศาสตร์
2. โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนก้นทรารมณ์
 - 2.1 รายวิชา ประวัติศาสตร์ 2
3. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 3.1 ความเป็นมาของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 3.2 ความหมายของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 3.3 ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 3.4 วัตถุประสงค์ของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 3.5 ขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 3.6 ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 3.7 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
4. เนื้อหาเรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง”
 - 4.1 รัฐหรือชุมชนโบราณยุคต้นประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
 - 4.2 การสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย : กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตน โกสินทร์
 - 4.3 การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5

- 4.4 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
- 5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.2 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 6. บริบทโรงเรียนก้นถرارมณั
 - 6.1 ประวัติโรงเรียนก้นถرارมณั
 - 6.2 บริบทโรงเรียนก้นถرارมณั
 - 6.3 นักเรียนโรงเรียนก้นถرارมณั
- 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับโลก พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษา ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.1)

การศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนด

โครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1) โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ได้กำหนดให้มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 8 กลุ่มสาระ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประชาชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ดังนี้

- 1) ศาสนา ศิลปกรรมและจริยธรรม
- 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต
- 3) เศรษฐศาสตร์
- 4) ประวัติศาสตร์
- 5) ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 132)

1.2 สารวิชาประวัติศาสตร์

สารวิชาประวัติศาสตร์กำหนดเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้คือ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย รวมถึงแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

โดยสารวิชาประวัติศาสตร์มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางประวัติศาสตร์ เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ได้รับการพัฒนาแนวคิด เปรียบเทียบประวัติศาสตร์ของประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลกด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และยังเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมถึงรู้และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.133 – 136)

1.3 มาตรฐานและตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4-6 สารประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4 – ม.6

1) ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

2) ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4 – ม.6

1) วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณและการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก

- 2) วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน
- 3) วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีป อเมริกา แอฟริกา และเอเชีย
- 4) วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษ ที่ 21
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มี ความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย
ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4 – ม.6
 - 1) วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย
 - 2) วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย
 - 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมี ผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน
 - 4) วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วน สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย
 - 5) วางแผนกำหนดแนวทางและมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและ วัฒนธรรมไทย

2. โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนกันทรารมณ

โรงเรียนกันทรารมณได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายวิชาพื้นฐาน			
รหัสวิชา	รายวิชา	จำนวนชั่วโมง	หน่วยกิต
ส31101	สังคมศึกษา 1	40	1.0
ส31102	ประวัติศาสตร์ 1	20	0.5
ส31103	สังคมศึกษา 2	40	1.0
ส31104	ประวัติศาสตร์ 2	20	0.5
ส32101	สังคมศึกษา 3	40	1.0
ส32102	ประวัติศาสตร์ 3	20	0.5
ส32103	สังคมศึกษา 4	40	1.0
ส32104	ประวัติศาสตร์ 4	20	0.5
ส33101	สังคมศึกษา 5	40	1.0
ส33102	สังคมศึกษา 6	40	1.0
ส30201	วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม	40	1.0
ส30202	อาเซียน	40	1.0
ส30203	ประชากรกับสิ่งแวดล้อม	40	1.0
ส30204	โลกศึกษา	40	1.0
ส30231	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม	20	0.5
ส30232	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม	20	0.5
ส30233	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม	20	0.5
ส30234	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม	20	0.5

2.1 รายวิชา ประวัติศาสตร์ 2

โรงเรียนกันทรารมณีนได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ 2 โดยมีรายละเอียดของคำอธิบายรายวิชา และ โครงสร้างรายวิชาไว้ ดังนี้

2.1.1 คำอธิบายรายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 ส 31104

คำอธิบายรายวิชา

รายวิชาประวัติศาสตร์ 2 ส 33104 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 20 ชั่วโมง 0.5 หน่วยกิต

ศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาติไทย อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย การสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 และการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 บรรพบุรุษไทยกับการพัฒนาพัฒนาชาติไทยและสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

โดยใช้ทักษะกระบวนการทางประวัติศาสตร์ เพื่อฝึกทักษะการวิเคราะห์ ประพจน์ ตีความ นำไปพัฒนา แก้ปัญหา ระบุ อภิปราย แสดงออก เลือกใช้ สืบค้นข้อมูล เปรียบเทียบ และใช้ แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม และเห็นคุณค่า เกิดความสามารถในการคิด ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รวมตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

ส 4.3 ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย

ส 4.3 ม.4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

ส 4.3 ม.4-6/4 วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย

ส 4.3 ม.4-6/5 วางแผนกำหนดแนวทางและมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

2.1.2 โครงสร้างรายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 ส 31104

ตารางที่ 2.2 โครงสร้างรายวิชา

รายวิชาประวัติศาสตร์ 2 ส 31104 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 20 ชั่วโมง 0.5 หน่วยกิต

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	ความเป็นมาของ ชาติไทย สมัยก่อน อาณาจักรสุโขทัย จนถึงการ เปลี่ยนแปลงการ ปกครอง	ส 4.3 ม.4-6/1 ส 4.3 ม.4-6/2	-รัฐหรือชุมชนโบราณยุคต้น ประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย -การสถาปนาราชธานีของ อาณาจักรไทย -การปฏิรูปการปกครองในสมัย รัชกาลที่ 5 -การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	10	50
2	บรรพบุรุษไทย กับการพัฒนา ชาติไทย	ส 4.3 ม.4-6/4	- บรรพบุรุษไทยกับการพัฒนา ชาติไทย	5	25
3	ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรม ไทย	ส 4.3 ม.4-6/3, ม.4-6/4, ม.4- 6/5	- ความหมายของภูมิปัญญา ชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น - ประเภทของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีท้องถิ่น - ภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์เป็นพิเศษ - เอกถักษ์ณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น - บุคคลที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมไทย	5	25
รวมทั้งสิ้น/ภาค				20	100

3. วิธีการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีชื่อเรียกแตกต่างกันหลายชื่อ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวน การจัดการเรียนรู้แบบสอบสวน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบสืบค้น ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกัน สำหรับการวิจัยนี้ใช้คำว่าจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร และวรรณกรรม ดังนี้

3.1 ความเป็นมาของวิธีการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เริ่มขึ้นที่รัฐอิลลินอยด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1957 อันเป็นระยะแรกที่สหรัฐอเมริกาก่อตั้งตัว เพราะพบว่ารัสเซียมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มากกว่า ถึงขั้นส่งจรวดขึ้นสู่อวกาศสำเร็จ จึงทำการปรับปรุงวิชาการทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์กันอย่างกว้างขวาง โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น (สันต์ ธรรมบำรุง 2532, น. 98)

วิธีการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ได้พัฒนามาจากแนวคิดของวิธีการแก้ปัญหาตามปรัชญาและจิตวิทยาทางการศึกษาทางปฏิบัติการนิยมหรือประสบการณ์นิยม (Experimentalism) ของ คิวอี้ (John Dewey, 1859-1952) ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้คล้ายคลึงกัน (หทัย ต้นหยง 2525:268-269) โดยนักปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒน์นิยม (Progressivism) ได้ริเริ่มวิธีการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เพื่อต่อต้านด้านแนวคิด และวิธีการศึกษาดั้งเดิมที่เน้นแต่เนื้อหา สอนแต่ท่องจำ ตัดขาดโรงเรียนจากสังคม ไม่คำนึงถึงความสนใจของเด็กและพัฒนาแต่สติปัญญาเท่านั้น ปรัชญาของการศึกษากลุ่มพิพัฒน์นิยมนี้ เฟื่องฟูมากในระหว่าง ปี ค.ศ.1910-1950 (ไพฑูรย์ สินดารัตน์, 2525, น.81) ต่อมานักปรัชญาสังคมศึกษากลุ่มสังคมนิยม (Social experimentalism) ได้พัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ในวิชาสังคมศึกษานักการศึกษากลุ่มนี้ เชื่อว่าโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม คือ มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาสังคม พัฒนาการเมือง และพัฒนาเศรษฐกิจไปพร้อมๆกัน การจัดการศึกษาจะเน้นที่ความรู้วิชาการเพื่อพัฒนาสติปัญญากระบวนการเรียนจะเรียนเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นคณะ นักเรียนต้องเรียนเนื้อหา ความรู้ ค้นคว้าและความรู้วิธีพิสูจน์ความรู้เหล่านั้นว่าเชื่อถือได้เพียงใด วิธีการจัดการเรียนรู้ใช้การทดลองเป็นกลุ่ม การอภิปรายเป็นกลุ่มร่วมมือคิดค้นแก้ปัญหา (นาตยา ปิลาธ นานนท์ 2526, น.50-51)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนได้ถูกนำมาใช้กับวิชาสังคมศึกษาเป็นครั้งแรกนั้น เกิดขึ้นจากคณะกรรมการการศึกษาสังคมศึกษาแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (The Nation

Education Association's Committee on the Social Studies) โดยรวบรวมนักการศึกษาคนสำคัญๆ อย่างเช่น Maurice Hun, Lawrence Metcalf, Donld Oliver, Fred Newman และ Shirley Engle เป็นต้น หลังจากนั้นวิธีการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนก็ได้มีการนำมาใช้ในวิชาสังคมศึกษาอย่างแพร่หลาย (สุนนทิพย์ บุญสมบัติ 2542, น.21)

3.2 ความหมายของวิธีการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

วัชร เล่าเรียนดี (2548, น.77) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการหรือวิธีคิดหรือวิธีแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องมีการสังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล และลงข้อสรุป รวมทั้งการใช้ทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งทักษะต่างๆดังกล่าว ถ้ามีการฝึกใช้อย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนสามารถที่จะประยุกต์ใช้ในอนาคตได้

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2549, น.88-112) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน หมายถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล จนค้นพบความรู้ หรือแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยครูตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้เอง และสามารถนำการแก้ปัญหานั้นมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สันติ อธิพิณาวากุล (2550, น.27) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนว่า หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยมีลักษณะของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยที่ครูมีหน้าที่ส่งเสริมช่วยเหลือหรือใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้

ทิศนา แคมมณี (2560, น.141) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสวนสอบสวน เป็นการดำเนินการเรียนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ในด้านการสืบค้นหาแหล่งความรู้การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

Suchman (อ้างในจิรพรรณ ยมขวัณเมือง, 2547, น.8) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการค้นคว้าและก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าการจัดการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้บอกให้ทั้งหมด หรือมากกว่านักเรียนไปเรียนเองตามตำราอย่างเดียว ผู้เรียนมีอิสระในการหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามความสามารถ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการค้นคว้าหาความรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนสนุกสนานสามารถร่วมกิจกรรมได้

อย่างมีอิสระ และมีความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนจะมีคุณค่า มีความหมายสำหรับเด็กมากกว่าความรู้ที่ได้จากคนอื่นบอกให้จำ เพราะว่ามันนักเรียนเป็นผู้ค้นพบความรู้ต่างๆได้ด้วยตนเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นด้วยวิธีนี้จะฝังแน่นและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

Sand and Trowbridge (อ้างในจิรพรรณ ยมขวัญเมือง, 2547, น.9) ได้เน้นย้ำการสอบแบบสืบสวนสอบสวนว่า เป็นการค้นคว้าหาความรู้ หรือความจริงโดยเน้นที่วิธีการหาความจริงมากกว่าอ้างความจริง ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาค้นคว้าสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบนี้คือ ครูจะต้องบอกให้นักเรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการสอบแบบสืบสวนสอบสวนนี้ มีความสัมพันธ์ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยช่วยจัดสถานการณ์และอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับการแก้ปัญหา และอาจารย์ร่วมมืออภิปรายกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีโนมตีที่ถูกต้อง

Jerome S. Bruner (อ้างในสิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น.152) นักการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนมาใช้เป็นอย่างมาก บรูเนอร์เห็นว่า การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ถ้าให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนควรเป็นผู้ช่วยเหลือมากกว่าการเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือความรู้ทั้งหมดแก่ผู้เรียน ผู้สอนควรทำหน้าที่ตั้งปัญหาหรือคิดประเด็นที่สำคัญๆ ที่มีประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนได้ขบคิดและค้นหาคำตอบกันมากกว่าหน้าที่อื่นใด บรูเนอร์แนะว่า วิธีการให้ผู้เรียนสืบหาความรู้เอง หรือการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน คือ การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีอิสระในการหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามความสามารถ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการค้นคว้าหาความรู้ โดยการค้นหาคำตอบจากข้อมูลต่างๆ แล้วสรุปเพื่อตอบข้อคำถาม หรือข้อสงสัยที่ครูเป็นผู้ถาม หรือเป็นผู้กระตุ้น ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการคิดหาคำตอบอย่างมีระบบ โดยครูมีหน้าที่ส่งเสริม ช่วยเหลือ และช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน

3.3 ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

วีรยุทธ วิเชียร ชาติ (2521, น.95-96) ได้แบ่งประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

3.3.1 การสืบสวนสอบสวนแบบครูเป็นผู้ถามนำ และ ผู้เรียนเป็นผู้ตอบคำถาม (Passive Inquiry) การจัดการเรียนรู้แบบนี้ผู้สอนจะเป็นผู้ถามนำ โดยผู้เรียนเป็นฝ่ายตอบเป็นส่วนใหญ่แต่ผู้สอนก็จะพยายามกระตุ้นเตือนให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามอยู่เสมอ สรุปคือ ผู้สอนจะเป็นผู้ตั้ง

คำถาม 90 % ผู้เรียนจะเป็นผู้ตั้งคำถาม 10 % การจัดการเรียนรู้ประเภทนี้เหมาะสำหรับการเริ่มการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเป็นครั้งแรก หรือในช่วง 3 เดือนแรก เพราะผู้เรียนในระบบการศึกษาไทยยังไม่คุ้นเคยกับการเป็นผู้ซักถามผู้สอน

3.3.2 การสืบสวนสอบสวนแบบที่ครูและนักเรียนร่วมกันถามคำถาม (Combined Inquiry) การจัดการเรียนรู้แบบนี้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นผู้ถามคำถาม คือ ผู้สอนจะเป็นผู้ตั้งคำถาม 50 % ผู้เรียนจะเป็นผู้ตั้งคำถาม 50 % การจัดการเรียนรู้ชนิดนี้ใช้โอกาสที่ผู้เรียนเริ่มคุ้นเคยกับการซักถามมากขึ้น ซึ่งจะเป็นช่วงที่ผู้สอนได้ฝึกผู้เรียนให้ตั้งคำถามแบบสืบสวนสอบสวนนานประมาณ 3 เดือน ข้อควรระวังในการส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งคำถามคือ ให้ผู้เรียนคิดก่อนถามผู้สอน และหลักสำคัญคือ ผู้สอนพยายามไม่ให้คำตอบแต่จะส่งเสริมหรือถามต่อ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

3.3.3 การสืบสวนสอบสวนแบบที่ผู้เรียนเป็นผู้ตั้งคำถาม และครูเป็นผู้แนะนำ (Action Inquiry) การจัดการเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนจะเป็นผู้ถามและตอบเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนมีหน้าที่แนะนำหรือเน้นจุดสำคัญที่ผู้เรียนมองข้ามไป โดยไม่ได้อธิบายอย่างเพียงพอ สรุปคือ ผู้สอนจะเป็นผู้ตั้งคำถามเพียง 10 % และผู้เรียนจะเป็นผู้ตั้งคำถาม 90 % การจัดการเรียนรู้ชนิดนี้ ผู้เรียนมีความชำนาญในการใช้คำถามแบบสืบสวนสอบสวนแล้ว ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

Carin และ Sund (อ้างใน พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ 2544 : 58-59) ได้แบ่งประเภทการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเป็น 3 ประเภท โดยใช้บทบาทของครูและนักเรียนเป็นเกณฑ์ ดังนี้

3.3.4 วิธีการให้นักเรียนทำงานหรือทดลอง หรือปฏิบัติกิจกรรม (Student Exercise) หรือ (Guided Discovery) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้กำหนดปัญหา วางแผนการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ นักเรียนมีหน้าที่ปฏิบัติการทดลองทำกิจกรรมตามแนวทางที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นวิธีสืบสวนสอบสวนที่มีคำแนะนำปฏิบัติหรือกิจกรรมสำเร็จรูป (Structured Laboratory)

3.3.5 วิธีสืบสวนสอบสวนที่ครูเป็นผู้วางแผน (Teacher Planned Investigation) หรือ (Less Guided Discovery) เป็นวิธีการสืบสวนสอบสวนที่ครูเป็นผู้กำหนดปัญหาแต่ให้นักเรียนหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่การตั้งสมมติฐาน วางแผนการทดลอง ทำการทดลองจนถึงสรุปผลการทดลอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งอาจเรียกวิธีนี้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบไม่กำหนดแนวทาง (Unstructured Laboratory)

3.3.6 วิธีสืบสวนสอบสวนที่นักเรียนเป็นผู้วางแผนเอง (Student Planned Investigation) หรือ (Free Discovery) เป็นวิธีการที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาเอง วางแผนการทดลอง เก็บข้อมูล ดำเนินการทดลอง ตลอดจนสรุปผลด้วยตัวนักเรียนเอง วิธีนี้นักเรียนมีอิสระเต็มที่ในการศึกษาตามความสนใจ ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นเท่านั้น ซึ่งอาจเรียกว่า วิธีสืบสวนสอบสวนอิสระ (Free Discovery) วิธีนี้ครูอาจใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกำหนดปัญหาด้วยตนเอง

Danny Calison (อ้างใน หนึ่ง กุมภาพันธ์ 2556, น.116) ได้ให้ความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเป็น 4 ประเภท ได้แก่

3.3.7 แบบควบคุม (Controlled) ผู้สอนจะเลือกหัวข้อและระบุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการตั้งคำถามให้กับนักเรียนเอง นักเรียนมักเข้ามามีส่วนร่วมในแบบฝึกหัดและกิจกรรมต่างๆ การเรียนรู้ของนักเรียนมักเกี่ยวข้องกับแบบที่ครูกำหนดให้ เช่น การเล่าเรื่อง (Retelling stories) การประเมินค่าแหล่งที่มา (Evaluating Source) หรือการเปรียบเทียบ (Comparative Approach) และนักเรียนมีผลงานหลังจากการเรียนรู้ เช่น แผนภูมิเวนน์ (Venn Diagram) เป็นความเรียง (Paragraph) หรือเป็นภาพโปสเตอร์ (Poster)

3.3.8 แบบชี้แนะแนวทาง (Guided Inquiry) นักเรียนจะมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติการ และทำกิจกรรมมากขึ้น มีการออกรูปแบบการนำเสนอในตอนท้าย เช่น การรายงาน

3.3.9 แบบโมเดล (Modeled Inquiry) นักเรียนมีความยืดหยุ่นสูงในการเลือกหัวข้อ (Topic) กระบวนการและผลงาน (Product) ทั้งครูและนักเรียนจะทำงานรวมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.10 แบบอิสระ (Free) นักเรียนมีความเป็นอิสระในการทำงานทั้งในด้านการสร้างคำถาม การพิจารณาเลือกรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย การวางรูปแบบการสรุปข้อมูล และการเลือกแนวทางการกระจายข้อมูลโดยตัวของนักเรียนเอง

3.4 วัตถุประสงค์ของวิธีการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

วิรุทธ วิเชียร โชติ (2521, น.122 - 123) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ว่า ทำให้เกิดการเรียนรู้ 4 ประเภท คือ

1. การเรียนรู้สังกัปและปัญหา เป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตและวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมประสาทสัมผัสทั้งห้าอย่างละเอียดถูกต้องทั้งในปริมาณและคุณภาพ เพิ่มส่งเสริมการเรียนรู้ ขั้นสร้างสังกัปโดยการจำแนกหรือการวิเคราะห์ลักษณะ

2. การเรียนรู้หลักการ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุแห่งปัญหาข้อข้องใจในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเป็นสายโซ่

3. การเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาทางปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถตั้งสมมติฐานเชิงทำนายจากทฤษฎีหรือคำอธิบาย และสามารถออกแบบเพื่อทดลองสมมติฐานที่ตั้งขึ้น

4. การเรียนรู้วิธีคิดสร้างสรรค์ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำหลักการและกฎเกณฑ์ที่เรียนรู้ และค้นพบตนเองไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์

ประนอม เดชชัย (2531, น.194-195) ได้กล่าวสรุปถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการสืบสวนสอบสวน โดยอาศัยกระบวนการซึ่งรวมเอาความรู้ที่เกี่ยวกับความคิดรวบยอด ค่านิยมและการคิดอย่างมีเหตุผล ในการนำไปใช้เพื่อได้คำตอบและแก้ปัญหาได้

2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหา และรวบรวมข้อมูลต่างๆ มาประกอบการพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ และการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งในแต่ละครั้ง

3. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนให้สามารถรวบรวมกฎเกณฑ์และใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเตรียมที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต โดยสามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้น จากแนวทางเลือกแต่ละหนทางให้ผิดพลาดน้อยที่สุด

5. เพื่อให้ผู้เรียนมีความมีความเชื่อมั่นและยอมรับในความคอดเห็นของตนเอง ด้วยการสืบสวนสอบสวน รู้จักตรวจสอบการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ของตนเองและรู้จักทำความเข้าใจค่านิยมของตนเองตลอดจนรู้จักการกระทำของตนเองและการปฏิบัติของผู้อื่น

6. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเทคนิคของการสืบสวนสอบสวน ในการสังเกตอย่างมีระบบ สัมภาษณ์อย่างมีแผน อ่านข้อความอย่างใช้ความคิดและตีความได้

7. พัฒนาสมรรถภาพในการเรียนรู้ถึงการตั้งคำถาม รู้จักถามคำถาม เพื่อให้เกิดความกระจำ และขจัดข้อสงสัยและแสวงหาคำตอบจากคำถามนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น.118-119) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนมี ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการสืบสวนสอบสวน โดยอาศัยกระบวนการซึ่งรวมเอาความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด ค่านิยม และความคิดอย่างมีเหตุผลในการนำไปใช้เพื่อได้คำตอบและแก้ปัญหาได้

2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหา และรวบรวมข้อมูลมาประกอบการพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ และการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งในแต่ละครั้ง

3. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนให้สามารถรวบรวมกฎเกณฑ์ และใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถเตรียมพร้อมที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต โดยสามารถคาดคะเนผลที่เกิดขึ้น จากแนวทางเลือกแต่ละทาง ได้ผิดพลาดน้อยที่สุด
 5. เพื่อให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น และยอมรับในความคิดของตนเอง ด้วยการสืบสวน รู้จักตรวจสอบการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ของตนเอง และรู้จักทำความเข้าใจค่านิยมของตนเอง ตลอดจนการรู้จักคิดถึงการกระทำของตนเอง และการปฏิบัติต่อผู้อื่น
 6. เพื่อให้ผู้เรียนใช้เทคนิคของการสืบสวนสอบสวนในการสังเกตอย่างมีระบบ สัมภาษณ์อย่างมีแผน อ่านข้อความอย่างไร ใช้ความคิดและตีความได้
- จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี สามารถสรุปความรู้ เข้าใจตนเอง ภายใต้วงเขตที่กำหนดให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้

1.4 กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

กระบวนการเรียนรู้อย่างสืบสวนสอบสวน นักวิชาการได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

วิริยกุล วิเชียร โชติ (2521, น.21-22) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการให้สังเกตปัญหา (สน.) คือ ขั้นที่ครูปูพื้นฐานความพร้อมให้ผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้และการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความกระหายใคร่จะแสวงหาความจริง
2. ขั้นสังเกต (ส.) คือ ขั้นที่ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้สังเกต ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือเป็นการแสดงละครปริศนา ในขั้นนี้ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการคิดวิเคราะห์
3. ขั้นอธิบาย (อ.) คือ ขั้นที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนหาคำอธิบายหรือหาสาเหตุของปัญหาข้อ จิตในรูปของการให้เหตุผล ในขั้นนี้นักเรียนมีโอกาสฝึกการตั้งสมมติฐาน ทฤษฎีฝึกการคิดแบบมีเหตุผล และฝึกการวิเคราะห์ระบบจากผลไปหาเหตุหรือจากปัญหาไปหาสาเหตุ
4. ขั้นทำนายและทดสอบ (ท.) คือ ขั้นที่ครูจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักหาวิธีที่จะพิสูจน์คำอธิบาย หรือทฤษฎีที่นักเรียนได้ช่วยกันสร้างขึ้น โดยการฝึกให้ผู้เรียนทำการทำนายผลเมื่อเราแปรค่าสาเหตุ และฝึกให้ผู้เรียนแก้ปัญหาคำอธิบายด้วยการตั้งสมมติฐานเชิงทำนาย ตลอดจนการทดสอบสมมติฐานนั้น

5. **ขั้นควบคุมและคิดสร้างสรรค์ (ค.)** คือ ขั้นที่ครูส่งเสริมให้นักเรียนนำเอาหลักการ กฎเกณฑ์ และวิธีแก้ปัญหาที่ค้นพบไปใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการควบคุมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของมนุษย์ซึ่งทุกขั้นตอนที่กล่าวมานี้ ครูใช้คำถามเป็นสื่อสำคัญในการจัดการเรียนรู้และเร้าให้นักเรียนถามคำถาม เพื่อการสืบสวนสอบสวนเป็นขั้นๆ จนสามารถค้นพบความจริง

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2540, น.82) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ 4 ขั้น ดังนี้

1. **สังเกต** เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนกำหนดสถานการณ์ปัญหา หรือเรื่องราว หรือการทดลองที่น่าสนใจให้นักเรียนสังเกตและเกิดความสงสัยขึ้น หากนักเรียนสังเกตแล้วไม่เกิดความสงสัยหรือเกิดปัญหาขึ้น ครูผู้สอนอาจชี้แนะปัญหาให้นักเรียนก็ได้

2. **ทำนาย** เป็นขั้นตอนที่นักเรียนคาดเดาคำตอบของปัญหาที่สงสัย โดยก่อนที่จะทำนายนักเรียนจะทำการสืบสวนสอบสวนโดยใช้คำถามต่าง ๆ กับครู เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด ครูจะตอบเพียงกว้างๆ ในหลักการ ไม่ตอบคำตอบโดยตรง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนใช้คำถามอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง จากนั้นนักเรียนจะทำนายคำตอบของปัญหาในขั้นตอนแรก

3. **ทดลอง** เป็นขั้นตอนที่นักเรียนดำเนินการพิสูจน์คำตอบที่คาดเดาหรือทำนายไว้ว่า ถูกต้องหรือไม่ โดยการทดลองตามแนวทางที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ หรือหากเป็นปัญหาที่ไม่ต้องทดลองเพื่อหาคำตอบก็อาจใช้การศึกษาค้นคว้าหรือวิธีการอื่นใดเพื่อพิสูจน์คำตอบดังกล่าว

4. **สรุป** เป็นขั้นตอนการสรุปผลการทดลองหรือศึกษาค้นคว้าว่าคำตอบที่ทำนายไว้ถูกหรือผิดและสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น.132-134) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ดังนี้

กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนนี้ ต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะคิด ความนึกคิด อารมณ์และความรู้สึกอันจะมีอิทธิพลในการตัดสินใจของมนุษย์ ดังนั้นการเรียนรู้แบบนี้จึงยึดหลักการ ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. **Orientation** ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่จัดสถานการณ์ต่างๆหรือเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ เพื่อยั่วให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดการสังเกต (Observe) หรือเรียกว่าขั้นเริ่มแรกที่จะนำไปสู่ปัญหาที่จะศึกษา (Approach)

ในขั้นนี้ เป็นขั้นระดมความคิดรวมพลังสมองของผู้เรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกใคร่รู้ใคร่เรียน โดยการตั้งคำถามให้คิด หรือนำความรู้ หรือบทบาท

สมมติ การทดลองซึ่งกระทำขึ้น โดยผู้สอนหรือผู้เรียน การยกปัญหาหรือคัดลอกข้อมูลต่างๆจากงานวิจัยมาเสนอ มาให้วิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อให้ผู้เรียนคลี่คลายความสงสัยได้ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ข้อตกลงหัวข้อปัญหา ก่อนไปศึกษาสืบสวนสอบสวนต่อไป และถึงขั้นยอมรับปัญหานั้นในที่สุด เรียกว่า Commitment to a Problem

2. Commitment to a Problem ในขั้นนี้ครูพยายามจะชี้แนะให้ผู้เรียนออกความคิดเห็น ค้นพบด้วยตนเองถึงสาเหตุของปัญหาต่างๆว่ามีสาเหตุ และปัจจัยอะไรบ้าง ซึ่งปัญหาเหล่านั้น ครูผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนคิดค้นขึ้นเอง โดยมองพิจารณาสภาพและปัญหา ที่แท้จริง เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และค้นพบได้ด้วยตนเองมากกว่าที่ครูจะบอกแค่เพียงฝ่ายเดียว

3. Identification and Classification of a Problem เป็นข้อที่ผู้เรียนเข้าถึงปัญหาอย่างแจ่มแจ้ง และมองเห็นความสำคัญของปัญหา โดยนำปัญหานั้นมาอธิบายตีความว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แยกแยะว่ามีประเด็นใหญ่ๆกี่ประเด็น และแยกเป็นข้อย่อย นำปัญหาหรือข้อความในสมมติฐานมาจำกัดขอบเขตว่าต้องการแค่ไหน โดยการที่ผู้สอนใช้คำถามหรือผู้เรียนซักถามสืบสวนสอบสวน จนกระทั่งผู้เรียนให้คำจำกัดความในตัวปัญหานั้นได้ พร้อมทั้งหาแหล่งที่มาได้และสามารถที่จะคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางเลือกที่จะแก้ปัญหานี้ได้ ในขั้นนี้ประกอบด้วยลักษณะที่ต้องการสอดแทรกให้ผู้เรียนในด้านต่างๆ คือ

3.1 การให้ข้อจำกัดความ (Definition)

3.2 ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ (Value Judgments)

3.3 เวลา (Time)

3.4 แหล่งข้อมูล (Resource)

3.5 ความคาดคะเนที่จะเป็นไปได้ (Probability)

4. Hypothesis เป็นการตั้งสมมติฐาน ซึ่งจะเป็กรอบการทำงานของผู้เรียน จะนำไปสู่การทดลองและขึ้นสรุป สมมติฐานอาจตั้งเป็นรูปคำถามก็ได้ โดยให้ผู้เรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น และคาดคะเนว่าอาจเป็นเพราะอย่างนั้นอย่างนี้หลายชนิดด้วยกัน ครูจะเป็นผู้ชี้แนะหาข้อสรุปเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น รู้จักคิดวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมรอบตัวที่เกิดขึ้น และช่วยกันตัดสินใจว่าจะเอาสมมติฐานข้อใด แล้วผู้เรียนจะต้องพิสูจน์ข้อสมมติฐานดังกล่าว โดยข้อมูลหลักฐาน เอกสารต่างๆมาประกอบการพิจารณาหาข้อยุติดังกล่าวอย่างสมเหตุสมผลที่แท้จริง เพื่อที่จะได้ผลสรุปออกมาสนับสนุนสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. Gathering of Data Evidencing เป็นขั้นที่พยายามรวมข้อมูลด้วยการค้นหาจากเอกสารต่างๆ หนังสือพิมพ์หรือจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาข้อสรุป จากการที่ตั้งสมมติฐานไว้ดังกล่าว ซึ่งขั้นนี้จะเป็นการสร้างทักษะในการค้นคว้าวิจัย

(Research Skill) ให้แก่ผู้เรียนได้สรุป และนำมารายงานจัดนิทรรศการและอื่นๆ ซึ่งครูอาจเป็นผู้แนะนำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการค้นคว้าได้งานและสะดวกมากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการพิสูจน์สมมติฐานต่อไป

6. Selection and Testing of Information-Data เป็นขั้นนำข้อสรุปที่รวบรวมได้มา เลือกว่าข้อมูลไหนสำคัญและเกี่ยวข้องมากที่สุด โดยมีการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบร่วมกัน เพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้องที่สุด ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด และรู้จักการค้นพบด้วยตนเอง

7. Formulated of Tentative Conclusion เป็นขั้นตอนสรุปผลจากข้อมูลที่หามาได้ว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับข้อสมมติฐานที่วางไว้ เป็นการสรุปตามข้อมูลที่ได้ แต่ถ้ามีข้อมูลที่คิดว่านี้ผลสรุปก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามข้อมูลใหม่

8. Acceptance เป็นขั้นยอมรับพร้อมที่จะนำไปใช้ในขั้นสุดท้ายของ “Inquiry Method” ครูจะต้องประเมินผู้เรียนในการยอมรับข้อสรุป ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ

8.1 เกิดทักษะในการคิด (Skill in Thought)

8.2 มีเจตคติที่ดี (Attitudes)

8.3 มีความรู้สึกและปฏิกิริยาโต้ตอบ (Feelings)

8.4 มีอารมณ์ร่วมด้วย (Emotion)

8.5 มีความคิดเห็นคุณค่าประโยชน์ (Opinions)

วัชราน เล่าเรียนดี (2548, น.79) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนมองเห็นทำความเข้าใจกับปัญหา

1.1 จัดสถานการณ์เรื่องราวที่น่าสนใจ หรือที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสังเกตและสงสัย

1.2 ให้นักเรียนระบุปัญหาให้ได้ว่าปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร เรื่องที่จะศึกษาค้นคว้าคือเรื่องอะไรบ้าง จะศึกษาผลของปัญหานั้นคืออะไร

2. กำหนดสมมติฐานหรือแนวทางการสืบหาความรู้ ตัวแปรประเด็นปัญหาให้ กำหนดสมมติฐาน ฝึกให้นักเรียนเข้าใจวิธีการกำหนดสมมติฐาน เรียงลำดับความเป็นไปได้มากที่สุดถึงน้อยที่สุดของสมมติฐาน โดยที่ครูจัดกิจกรรม

2.1 ตั้งคำถามให้นักเรียนคิด ระดมความคิดเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไข

2.2 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่คาดว่าจะจะเป็นคำตอบที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุดของปัญหา

2.3 การรวบรวมข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานหรือข้อพิสูจน์สมมติฐานที่เลือก หรือศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่ต้องการ

2.4 ครอบคลุมหมายถึงให้นักเรียนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ บุคคล หรือจากเอกสาร ตำรา และอินเทอร์เน็ต

2.5 ให้นักเรียนร่วมกันประเมินข้อมูลเหล่านั้นว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือ คำตอบที่ต้องการหรือไม่ น่าเชื่อถือเพียงไร หรือเพียงพอหรือไม่

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ร่วมกันอภิปราย เพื่อ สนับสนุนสมมติฐาน

4. สร้างข้อสรุป ให้นักเรียนร่วมกันสรุปว่าปัญหานั้น หรือข้อสรุปปัญหานั้น หรือ ข้อสรุปนั้นเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ศึกษามีคุณค่า มีประโยชน์ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือมี อาจจะทำให้เสนอเป็นแผนภูมิแบบต่างๆ รายงานนิทรรศการ หรือชิ้นงาน

สิริวรรณ ศรีพหล (2554, น.158-159) ได้เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้วิธี สืบสวนสอบสวนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนการสังเกต การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน ผู้สอนพยายามจัด สถานการณ์ หรือเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสงสัยในเหตุการณ์ หรือ เรื่องราวนั้นๆ เพื่อนำไปสู่ปัญหาที่จะศึกษาบทบาทของผู้สอนในขั้นนี้ คือ จะต้องวางแผนการ จัดการเรียนรู้เสียก่อนว่า จะทำอย่างไร จะเสนอเหตุการณ์อย่างไรจึงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสนใจ

เมื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย จนผู้เรียนเกิดความต้องการในการหาคำตอบ เพื่อจัดข้อความสงสัยแล้ว ในขั้นต่อไป ก็คือการกำหนดปัญหา โดยผู้เรียนกับผู้สอนร่วมกัน กำหนดปัญหาจากข้อสงสัยนั้นๆ จากนั้นผู้สอนควรนำผู้เรียนไปสู่การกำหนดสมมติฐาน โดยอาจ ถามว่าปัญหานั้น นักเรียนคิดว่าจะมีคำตอบ ข้อสรุป หรือคำอธิบายว่าอย่างไร ในขั้นนี้เท่ากับเป็น การท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด ก่อนที่จะไปค้นหาข้อมูลเพื่อมาตอบคำถามการตั้งสมมติฐานนี้จะเป็น เพียงแนวทางกว้างๆ เพื่อนำไปสู่การรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ขั้นการรวบรวมข้อมูลและการประเมินข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าถูกต้อง หรือไม่ ผู้เรียนจะต้องมีการค้นหาข้อมูล รวบรวมข้อมูล และประเมินข้อมูล การรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้สอนอาจเสนอแนะให้ผู้เรียนค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ในห้องสมุด หรือเป็นวัสดุสารที่ครูจัดหา มาให้ หรือผู้สอนอาจจัดกิจกรรมประเภทอื่นๆ เสริมก็ได้ เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อย การอภิปรายแบบ ระดมพลังสมอง การทบทวนเนื้อหาสาระ มโนคติและหลักการที่ได้ศึกษาไปแล้ว หรืออาจให้ผู้เรียน ไปสังเกตพฤติกรรม สัมภาษณ์ ทดลอง ทักษะศึกษา เป็นต้น

กิจกรรมเหล่านี้ควรจัดให้สอดคล้องกับประเภทของข้อมูลที่ต้องการนำมาศึกษาแต่โดยทั่วไปผู้สอนควรเน้นที่กระบวนการแสวงหาความรู้ให้มาก เพื่อผู้เรียนจะได้คุ้นเคยกับวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว นำมาวิเคราะห์และประเมินว่าข้อมูลเหล่านั้น เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการศึกษามากน้อยเพียงใด ข้อมูลเหล่านั้น มีความถูกต้อง เพียงตรง น่าเชื่อถือหรือไม่

3. ขั้นการพิสูจน์ข้อสมมติฐานและการสรุป เมื่อได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะศึกษาได้แล้ว ก็นำข้อมูลนั้นๆ มาประมวลเพื่ออธิบายข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอาจเป็นข้อสนับสนุนสมมติฐานที่กำหนดไว้นั้นถูกต้อง หรืออาจปฏิเสธข้อสมมติฐานก็ได้ จากผลการพิสูจน์ข้อสมมติฐาน ครูควรให้ผู้เรียนทำการสรุปผลว่าปัญหาที่ศึกษานั้นมีคำตอบหรือข้อสรุปว่าอย่างไร การสรุปผลอาจกระทำได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเสนอผลต่อกลุ่ม การเสนอในลักษณะของการรายงาน เป็นต้น

4. ขั้นการนำไปใช้ เมื่อผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ และคำตอบเพื่อตอบปัญหาที่กำหนดไว้นั้นแล้ว ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนทำการสรุปผลว่าปัญหาที่ศึกษานั้นมีคำตอบหรือข้อสรุป หรือแนวคิดจากการศึกษาปัญหานั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือใช้อธิบายในเหตุการณ์หรือสภาพการณ์อื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการทางการคิดที่กว้างขึ้น

Joyce & Weil (1980 อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540:171) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ไว้ดังนี้

1. ครูเตรียมปัญหาที่จะใช้เป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนคิดถามเพื่อหาคำตอบและอภิปราย ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้มีขั้นตอนนี้ เช่น

1.1 ครูพิจารณาเนื้อหาที่สามารถนำมาให้นักเรียนเรียนอย่างลึกซึ้ง วิเคราะห์และประมวลเข้าเป็นประเด็นปัญหาที่ชี้ชวนให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรอยากรู้จะค้นคว้าหาคำตอบต่อไป

1.2 เตรียมสื่อที่จะใช้นำเสนอปัญหา ต้องเร้าความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนอยากหาคำตอบ อาจใช้ภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง การสาธิต สถานการณ์จำลอง เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และชัดเจนขึ้น

2. ครูอธิบายข้อตกลงในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจตรงกัน

2.1 ครูอธิบายให้นักเรียนรู้ว่าเขาต้องทำอะไรบ้างในการจัดการเรียนรู้ต่อไปนี้ เช่น ให้ตั้งใจฟังประเด็นที่เป็นปัญหาที่ครูจะอธิบายให้ฟังคิดหาเหตุผลในแง่มุมต่างๆ คิดตั้งสมมติฐาน ตั้งคำถามครูเพื่อทดสอบสมมติฐานของตน รับฟังการใช้เหตุผลของเพื่อนๆ เพื่อนำมาใช้พิจารณาปรับข้อสมมติฐานของตนเองและช่วยกันหาคำตอบที่สมเหตุสมผล

3. ครูนำเสนอปัญหาที่เตรียมไว้

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้มีขั้นตอนนี้ เช่น

3.1 ครูใช้วิธีเล่าสถานการณ์หรือนำสิ่งต่างๆ ที่เตรียมไว้เพื่อบอกสถานการณ์ของปัญหา ครูต้องระวังอย่างยิ่งให้นักเรียนเข้าใจประเด็นปัญหาตรงกัน ไม่คิดเพี้ยนหรือคลาดเคลื่อนไป

4. ให้นักเรียนคิดตั้งสมมติฐานและข้อมูล

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงตอนนี้ เช่น

4.1 ครูให้นักเรียนตั้งคำถามครู ซึ่งจะต้องเป็นคำถามที่ครูจะตอบเพียงคำว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น เป็นการถามคำถามเพื่อฝึกการสังเกต

4.2 ครูบันทึกสาระที่ได้จากการถามตอบทั้งหมดไว้บนกระดาน

4.3 ในการถามคำถาม นักเรียนคนหนึ่งอาจเป็นผู้ตั้งคำถามที่ต่อเนื่องกันก็คำถามก็ได้

4.4 ให้นักเรียนตัดสมมติฐานที่ไม่เป็นจริงออกหลังได้รับข้อมูลที่ไม่สนับสนุนข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. ให้นักเรียนสรุปความเพื่ออธิบาย

ตัวอย่างเทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ในช่วงตอนนี้ เช่น พยายามให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ที่ดีในการแสวงหาคำตอบของปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง และให้รู้สึกว่าคุณเองก็มีความสามารถในการอธิบาย และรู้จักวิเคราะห์เพื่ออธิบายได้

Edwin Fenton เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543, น.135)

1. การตั้งปัญหาโดยพิจารณาจากข้อมูล โดยอาจนำมาจากกรอบอภิปรายกลุ่มของผู้เรียน หรือจากหนังสือ

2. การตั้งสมมติฐาน เป็นการหาคำตอบที่จะตอบปัญหาในข้อที่ 1 แต่เป็นคำตอบที่ยังไม่มีการพิสูจน์ว่าเป็นจริงตามนั้นหรือไม่ โดยใช้

2.1 คำถามเชิงวิเคราะห์

2.2 ตั้งสมมติฐาน ตระหนักอยู่เสมอว่า สมมติฐานที่ตั้งขึ้นนั้นเป็นการชั่วคราว อาจถูกหรือผิด

3. พิจารณาว่าสมมติฐานที่ตั้งขึ้นนั้นมีความสมเหตุสมผลเป็นไปได้หรือไม่

4. รวบรวมข้อมูล

4.1 ทำการตัดสินใจว่าข้อมูลใดที่มีการนำมาใช้

4.2 คัดเลือกข้อมูลที่นำมาใช้ และตัดข้อมูลที่ไมเกี่ยวข้องทิ้ง

5. วิเคราะห์ ประเมินผล และตีความจากข้อมูล

5.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

5.2 ประเมินผลข้อมูลเกี่ยวกับ

5.1.1 ประสบการณ์โลกทัศน์ของผู้แต่ง

5.1.2 ข้อมูลนั้นมีความถูกต้องหรือไม่

5.3 ตีความจากข้อมูล

6. ทดสอบสมมติฐานจากข้อมูล ในขั้นนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานได้ถ้าจำเป็นและสมมติฐานที่ไม่มีในข้อมูลมาสนับสนุนจะถูกตัดออกไป จากนั้นก็จะเป็นการสรุปหลักการ

Massialas และ Cox อภิปรายถึงกระบวนการในการนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มาใช้ในวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543, น.132-134)

1. เเชิฐปัญหา

เป็นการทำให้ครูและนักเรียนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ปัญหาอาจจะนำมาแหล่งใดก็ได้ แต่ปัญหานั้นจะต้องสามารถจัดอยู่ในกลุ่มของสังคม (Social domain) ได้ปัญหาอาจเกิดขึ้นจากสภาพการณ์ในชีวิตจริง จากการอ่าน จากข้อขัดแย้ง ในห้องเรียน หรือจากแหล่งอื่นๆ อีกมากมายหลายแห่ง สิ่งสำคัญก็คือ ปัญหานั้นจะต้องเป็นปัญหาที่ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง และมีลักษณะที่เป็นปัญหาจริงๆ ยังงหรือยังไม่กระจ่างนักเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ ครูควรทำให้ความรู้สึกตระหนักในปัญหาเกิดขึ้นภายในภายในกลุ่ม และช่วยกลุ่มพัฒนาข้อความเกี่ยวกับปัญหา โดยเป็นข้อความที่สามารถทราบถึง องค์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับปัญหานั้นๆ และเป็นข้อความที่สามารถนำมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการสืบสวนสอบสวนในจุดเริ่มต้นนี้ อาจเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบเกี่ยวกับการอธิบายความสัมพันธ์การสรุป

2. ตั้งสมมติฐาน

ในขั้นนี้เป็นการพัฒนาสมมติฐานซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน และผลที่เกิดขึ้นทีหลังของความสัมพันธ์ การอธิบาย วิธีทาง หรือการสรุปต่อปรากฏการณ์หนึ่ง สมมติจะช่วยแนะแนวทางในการสืบสวนสอบสวนต่อไป ช่วยในการพิสูจน์องค์ประกอบต่างๆ ของปัญหา พิจารณาว่าองค์ประกอบเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับการสรุปปัญหาหรือไม่ ข้อสรุปนั้นยุติลงได้หรือยังคงต้องศึกษาต่อไป สมมติฐานสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งสมมติฐาน และตามความจริงแล้ว การนำไปประยุกต์ใช้ที่น่าสนใจส่วนใหญ่เกิดจากการมีข้อสรุปมากกว่า 1 ประการในปัญหาเดียวกัน

3. นิยามความหมาย

ในขั้นตอนนี้ข้อความหรือคำในสมมติฐานจะถูกนำมาทำความเข้าใจความกระจำง และให้ความหมายที่ชัดเจน กระทั่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับสภาพปัญหาได้ และภาษาที่แต่ละคนใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหานั้นชัดเจน และบรรจุลงไปอย่าง เฉพาะเจาะจง

4. การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นนี้สมมติฐานจะถูกนำไปขยายกว้างขวางขึ้น ในลักษณะของการแสดง โดยนัยข้อตกลงและการสรุปแบบนิรนัย (Deduction) เท่าที่จะทำได้ และสมมติฐานนี้จะถูกนำมา จำกัด และตรวจสอบความเที่ยงตรงในทางตรรกะวิทยา และความสม่าเสมอภายใน

5. การหาหลักฐานมาสนับสนุน

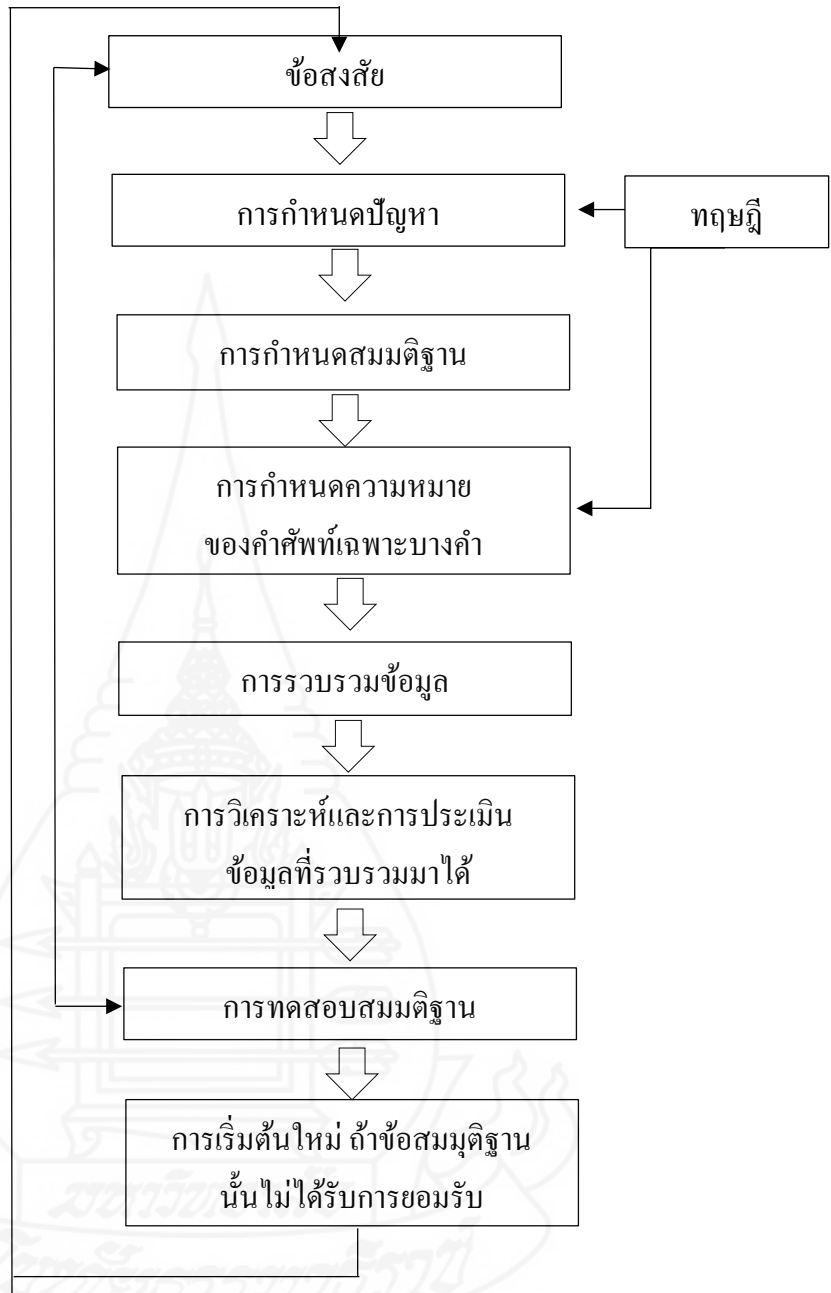
ในขั้นนี้ข้อเท็จจริงและหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการสนับสนุนสมมติฐาน จะถูกรวบรวมมาในลักษณะที่ได้ตั้งสมมติฐานและนิยามศัพท์ไว้

นอกจากนี้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และ สังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสมมติฐานนี้ ก็จะถูกนำมาพิจารณาว่า เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปฏิเสธสมมติฐาน ในหลานกรณีข้อมูลที่ไมเพียงพอทำให้หมดโอกาสที่จะดำเนินการในการ สืบสวนสอบสวนขั้นต่อไป ในกรณีนี้ครูและนักเรียนควรตระหนักว่าการตรวจสอบต่อไปโดยที่ไม่ มีหลักฐานเพียงพอ นั้นยังไม่อาจสรุปได้

6. การสร้างหลักการ

ในขั้นนี้เป็นการสรุปหลักการ ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของข้อความที่สามารถ พิสูจน์ไว้ว่าเป็นเช่นนั้นจริง โดยทั่วไปถ้าปัญหาได้มีการนิยามความหมายอย่างระมัดระวัง มีความสัมพันธ์กับหลักฐานและคัดเลือกอย่างเพียงพอแล้ว มักจะไม่อาจให้ข้อสรุปโดยทั่วไปอย่าง สมบูรณ์ได้ แต่อาจจะพบว่ามีสมมติฐาน 2 หรือ 3 ประการที่มีเหตุผลเพียงพอที่จะสรุป โดยกรณี เช่นนี้ ควรเขียนไว้ทั้งที่ข้อสมมติฐานและที่ยังไม่อาจสรุปได้ไว้ทั้งสองประการอย่างระมัดระวัง

Jame A. Banks ให้รูปแบบการสืบสวนสอบสวนที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับ ดังแผนภูมิข้างล่างนี้ (อ้างใน สิริวรรณ ศรีพหล 2554, น.157)

ภาพที่ 2.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนของ Jame A. Banks

Bruner เสนอกระบวนการสืบสวนสอบสวนไว้เป็น 4 ขั้น ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ OEPIC Techniques ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (อังกา โสมพร วงษ์พรหม, 2557, น.20)

1. ขั้นสังเกต (Observation-O) เป็นขั้นที่สำคัญที่สุดอันดับแรกของกระบวนการ

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

นักวิชาการ	วิรุทธ	วิจิต	สำนักงาน	วัชร	ศิริ	Joyce	Edwin	Massialas	Jame	Bruner
กระบวนการ เรียนรู้	วิเชียร โชติ	สุรินทร์ เรืองชัย	คณะกรรมการ การ ประถมศึกษา แห่งชาติ	เล่า เรียน ดี	วรรณ ศิริ พหล	และ weil	Fenton	และ Cox	A. Banks	
4.กำหนด แนวทาง การศึกษา			✓							
5.ตั้งสมมติฐาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6.นิยาม ความหมายของ คำเฉพาะ								✓	✓	
7.รวบรวม										
วิเคราะห์ข้อมูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.ตอบ สมมติฐาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9.สรุปและ นำไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางแสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน โดยมี
ขั้นตอนที่นักวิชาการมีส่วนร่วมมากที่สุด 4 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยจึงจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย
ครั้งนี้

1. ขั้นตอนกำหนดปัญหาและกำหนดสมมติฐาน

ผู้สอนจัดสถานการณ์หรือนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิด
การสังเกต และความสงสัยในเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นๆ เพื่อนำไปสู่ปัญหาที่จะศึกษา ผู้เรียนและ
ผู้สอนร่วมกันกำหนดปัญหาจากข้อสงสัยนั้นๆ จากนั้นจึงนำไปสู่การกำหนดสมมติฐาน โดยอาจ
ถามปัญหานั้น ผู้เรียนคิดว่าจะมีคำตอบ ข้อสรุป หรือคำอธิบายอย่างไร

2. ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้เรียนจะต้องค้นหาข้อมูล รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ หรือเป็นข้อมูลที่ผู้สอนจัดหามาให้ รวมถึงคอยแนะแนวทางในการประเมินแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือด้วย

1. ขั้นตอบสมมติฐาน

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลเพื่ออธิบายสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นจะสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือปฏิเสธข้อสมมติฐานก็ได้ การพิสูจน์สมมติฐานนี้ ผู้สอนจะให้ผู้เรียนสรุปผล ว่าการศึกษานั้นมีคำตอบหรือข้อสรุปอย่างไร โดยสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น การเสนอผลงานต่อกลุ่ม หรือการเสนอในลักษณะการรายงาน

2. ขั้นสร้างข้อสรุปและนำไปใช้

เมื่อผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ และคำตอบเพื่อตอบปัญหาที่กำหนดไว้แล้ว ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนทำการสรุปผลว่าปัญหาที่ศึกษานั้นมีคำตอบหรือข้อสรุป หรือแนวคิดจากการศึกษาปัญหานั้น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือใช้อธิบายในเหตุการณ์หรือสภาพการณ์อื่นๆ เพื่อทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการทางการคิดที่กว้างขึ้น

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนของการวิจัยในครั้งนี้

ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

พชร มิกกลาง (2542, น.137) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ช่วยให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น จะมีผลทำให้ความรู้สึกคงทนอยู่นาน เพราะผู้เรียนเป็นผู้จัดระบบความรู้เอง
2. ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างข้อมูลกับความรู้ ซึ่งการนำข่าวสารเอกสาร ข้อมูลต่างๆ มารวมกัน แล้วใช้วิจารณญาณไปตรวจสอบออกมา สิ่งที่ได้ก็คือความรู้
3. ช่วยเพิ่มสติปัญญาให้แก่ผู้เรียน เป็นการฝึกการแก้ปัญหาด้วยหลักแห่งปัญญา พัฒนาความคิดในการแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับความจริงของโลก
4. เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียน
5. ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้งอย่างมีเหตุผล สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ฝึกการสังเกตและมีเหตุผลให้แก่ผู้เรียน เป็นการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย

ศิริพร หงส์พันธ์ (2542, น.44) กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ว่าทำให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนตนเอง ให้มีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต และวิเคราะห์ วิจัย
2. รู้จักคิดหาเหตุผลเพื่อตอบปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง
3. มีทักษะต่างๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์
4. มีทัศนคติทางด้านวิทยาศาสตร์
5. มีบทบาทในการเรียนมากขึ้น
6. รู้จักเสาะหาความรู้ใหม่
7. ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปอย่างตื่นเต้น สนุกสนาน เร้าใจ ทำให้

นักเรียนสนใจในการเรียนสอดคล้องกับหลักจิตวิทยา เมื่อนักเรียนสามารถค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างประสบความสำเร็จ จะทำให้เกิดความพอใจในการเรียน ประทับใจและจดจำความรู้ได้นาน ดีกว่าการท่องจำ

ถัดมา เพียรประสพ (2545, น.53) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้ เพราะต้องกำกับการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น บทบาทผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่มีความกระฉับกระเฉง ไม่เป็นผู้ที่เฉื่อยชาต่อไป
2. การเรียนโดยการเน้นที่ปัญหาจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ในแง่ที่ว่าฝึกให้เป็นผู้รู้จักลักษณะวิธีการแก้ปัญหา
3. เป็นการเรียนที่ฝึกทักษะความสามารถในการตัดสินใจ
4. บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนจากผู้บอกมาเป็นผู้ถาม ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมากขึ้น
5. เป็นการยอมรับเจตคติของผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะในเรื่องค่านิยมและเจตคติของผู้เรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาค่านิยมและเจตคติไปในด้านที่ดีด้วย
6. บทบาทของครูที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่เป็นผู้ควบคุมการจัดการเรียนรู้ กลายเป็นผู้เรียนไปกับนักเรียน
7. ไม่ส่งเสริมการเรียนในเชิงแข่งขันเพื่อคะแนน แต่ผู้เรียนสามารถเรียนไปโดยมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเอง

วัชร เล่าเรียนดี (2549, น.77) กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. คำตอบที่ได้ ได้จากการสืบหาและสรุปด้วยตัวผู้เรียนเอง จึงจำได้นาน และจำด้วยความเข้าใจ

3. เป็นการกระตุ้นความคิดแบบสร้างสรรค์และคิดอย่างหลายแนวทาง
 4. เป็นการเน้นทักษะการคิดระดับสูง (คิด สังเคราะห์ และประเมินผล)
 5. มีการบูรณาการทักษะความคิด ทั้งความรู้หรือข้อมูล que ผู้เรียนจะต้องจัดการกับข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ เช่น ใช้แผนที่ กราฟ แผนภูมิประเทศต่างๆ เป็นต้น
- สิริวรรณ ศรีพหล (2554, น.153-154) ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เน้นความสำคัญที่ผู้เรียน โดยเฉพาะความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เป็นคนช่างสังเกตและช่างสงสัย เพื่อจะได้เพียรพยายามหาข้อมูลมาจัดความสงสัยนั้น จนในท้ายที่สุดจะเกิดมโนคติในเรื่องที่ศึกษานั้น และสามารถสรุปเป็นหลักการหรือกฎเกณฑ์ได้ด้วยตนเอง

2. การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ข้อมูลรวมทั้งมโนคติที่มีอยู่เดิมเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้หรือคำตอบอื่นๆ อย่างกว้างขวาง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดทิศทางและวิธีการแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนจึงเป็นการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เพราะนักเรียนจะต้องกำกับการเรียนด้วยตนเอง ดังนั้นบทบาทของผู้เรียนจึงต้องมีความกระฉับกระเฉง ไม่เป็นผู้ที่เฝ้ารอคอยอีกต่อไป โดยมีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ ช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นบทบาทของผู้สอนจึงเปลี่ยนจากผู้บอกมาเป็นผู้ถาม ซึ่งวิธีดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมากขึ้น

3. การเรียนโดยการเน้นที่ปัญหาจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนแง่ที่ว่าฝึกให้เขาเป็นผู้รู้จักลักษณะปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ฝึกทักษะความสามารถในการตัดสินใจ

4. เป็นการยอมรับเจตคติของผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะในเรื่องค่านิยมและเจตคติของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาค่านิยมและเจตคติไปในด้านที่ดีด้วย

5. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มิได้จำกัดใ้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น ในทุกๆ วิชา ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองแล้ว วิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะเหมาะสมอย่างยิ่งถ้าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยระดับการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ รวมทั้งประเมิน วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน จะสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้อย่างมาก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีข้อดีหลายประการด้วยกัน ช่วยฝึกให้ผู้เรียนได้เป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล ให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง

กล้าลงมือทำกิจกรรมเอง และตัดสินใจด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สนใจการเรียนรู้ เกิดการถ่ายโยงความรู้ เพราะนักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองทำให้สามารถเข้าใจและจดจำบทเรียนได้นาน และยังเป็น การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดและสติปัญญาของตนเองอย่างมีอิสระ

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

ภพ เลาหไพบุลย์ (2537, น.126) สรุปข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ดังนี้

1. ถ้าสถานการณ์ที่สร้างขึ้นไม่ชวนสงสัยจะทำให้นักเรียนเบื่อและไม่อยากเรียน โดยวิธีนี้
2. ถ้าครูควบคุมมากเกินไปก็จะไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบสวนสอบสวนด้วยตนเอง
 - 2.1 ใช้เวลามากในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง
 - 2.2 นักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำและเนื้อหาวิชาค่อนข้างยาก นักเรียนอาจจะไม่สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

เกษมศรี เสมมา (2542, น.127) กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งใช้เวลามาก
2. ถ้าสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นไม่ทำให้น่าสงสัย น่าแปลกใจ จะทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย และถ้าครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้วิธีนี้ มุ่งควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนมากเกินไป จะทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสสืบหาความรู้ด้วยตนเอง
3. นักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำ และเนื้อหาวิชาค่อนข้างยาก นักเรียนอาจจะไม่สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้
4. นักเรียนที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่พอ ทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะศึกษาปัญหาและนักเรียนที่ต้องการแรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนหลายๆ อาจจะไม่พอตอบคำถามได้ แต่ นักเรียนจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยวิธีนี้เท่าที่ควร
5. ถ้าใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบนี้เสนอ อาจทำให้ความสนใจของนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าลดลง

ไสว พักขาว (2544, น.102-103) กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนไว้ สรุปได้ดังนี้

1. เตรียมสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดปัญหาให้แก่ผู้เรียนลำบาก เพราะต้อง ควบคุมให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยในปัญหาที่กำหนดไว้แล้ว
2. ในกรณีที่นำการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนมาใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีใช้รายบุคคล ผู้เรียนอาจไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรมทุกคน มีผู้เรียนเพียงบางคนเท่านั้นที่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ
3. การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนนั้นเป็นวิธีที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล วิธีการ ดังกล่าวต้องใช้เวลาพอสมควร แต่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนส่วนใหญ่ผู้สอนมักมีแนวโน้มที่จะเร่งรัดคำตอบหรือข้อโต้ตอบของผู้เรียนเสมอ
4. ในบางครั้งผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าปัญหาหรือประเด็นที่ผู้สอนหยิบยกขึ้นมาเพื่อการสืบเสาะหาความรู้ นั้น แท้จริงแล้วผู้สอนมีคำตอบอยู่ในใจไว้ก่อน ซึ่งดูเหมือนว่าผู้เรียนถูกตะล่อมให้เป็นไปตามสิ่งที่ผู้สอนคิดไว้แล้ว

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้คำถามที่มีความหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสืบค้นหรือค้นหาคำตอบในประเด็นคำถามที่กำหนด มีข้อจำกัดคือ หากครูและนักเรียนไม่ชำนาญในการใช้คำถาม จะทำให้ได้ข้อสรุปช้า และถ้าบทเรียนยากครูอาจจะต้องให้การอธิบายหรือวิธีการอื่นๆ ประกอบกับการเน้นการให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

4. เนื้อหาเรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง”

เนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนในการวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุมเนื้อหาจากรัฐโบราณที่ตั้งในดินแดนประเทศไทยก่อนสมัยสุโขทัย การสถาปนาอาณาจักรไทย การปฏิรูปการเมืองการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 และการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475

4.1 รัฐหรือชุมชนโบราณยุคต้นประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

ชนชาติไทยมีภูมิหลังและความเป็นมาย้อนหลังได้เป็นเวลากว่า 1,000 ปีมาแล้ว การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม อาณาจักรต่างๆ ในดินแดนไทยมีศูนย์กลาง ช่วงเวลาการเติบโต และความเจริญรุ่งเรืองแตกต่างกันตามยุคสมัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐหรือชุมชนโบราณในดินแดนไทยเป็นการยืนยันการติดต่อค้าขายซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้าขายกับจีน อินเดีย และเปอร์เซีย และการรับอิทธิพลศาสนาพราหมณ์มาก่อน แล้วจึงเปลี่ยนมารับอิทธิพลพระพุทธศาสนาภายหลัง

ประเทศไทยมีพัฒนาการอันยาวนาน ในแต่ละช่วงสมัยพระมหากษัตริย์ไทยได้นำชาติบ้านเมืองให้พ้นวิกฤตที่เกิดจากการรุกรานจากภายนอกและจักรวรรดินิยม ตลอดจนพัฒนาชาติให้เจริญรุ่งเรืองรักษาเอกราชสืบมาถึงปัจจุบัน เหตุการณ์สำคัญทางด้านการเมืองการปกครองและการปฏิรูปประเทศ ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่มีต่อสังคมไทยและประเทศชาติ ซึ่งคนไทยทุกคนควรได้สำนึกในความสำคัญดังกล่าว และร่วมมือกันปกป้องรักษาชาติไทยให้เจริญรุ่งเรือง เช่นบรรพบุรุษในอดีต

อาณาจักรทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11-16) เป็นอาณาจักรสมัยประวัติศาสตร์ที่มีหลักฐานแน่นอนบนผืนแผ่นดินไทย เรื่องราวของทวารวดีปรากฏอยู่ในบันทึกการเดินทางของหลวงจีนฮั่นจิง ที่เรียกชื่อในบันทึกว่า “โถ-โถ-โป-ตี้” (ชิดา สาระยา 2538, น.144) ตั้งอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและอาจมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดนครปฐม เพราะพบเหรียญที่นครปฐมมีจารึกภาษาสันสกฤตว่า “ศรีทวารวดีศวรปุณย” แปลว่า “การบุญของผู้ใหญ่ศรีทวารวดี” (ชิดา สาระยา 2538, น.41) ในการขุดค้นทางโบราณคดีที่เมืองนครชัยศรี (นครปฐม) ได้พบหลักฐานสมัยทวารวดีจำนวนมาก เช่น ธรรมจักรศิลา พระพุทธรูปศิลาขนาดใหญ่ประทับนั่งห้อยพระบาทปางแสดงธรรมรวมถึงโบราณสถานขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการค้นพบจารึกโบราณที่เขียนด้วยภาษามอญได้รับอิทธิพลพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนแบบแผนในการปกครองจากอินเดีย เกิดการผสมผสานจนเป็นอารยธรรมทวารวดีที่แพร่หลายไปยังภูมิภาคต่างๆของไทยทางด้านศาสนาได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาโดยเฉพาะนิกายเถรวาทจนทำให้ทวารวดีกลายเป็นอาณาจักรของชาวพุทธให้ความสำคัญต่อการทำบุญ ทั้งสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญในสมัยทวารวดีและยังปรากฏให้เห็นจนปัจจุบัน คือ พระปฐมเจดีย์ (องค์เก่า) ที่จังหวัดนครปฐม (ชิดา สาระยา 2538, น.27)

อาณาจักรละโว้ (พุทธศตวรรษที่ 12-18) ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองละโว้หรือลพบุรีในปัจจุบัน (นคร พันธ์ณรงค์ 2528, น.3) ละโว้เป็นเมืองสำคัญหนึ่งในสมัยทวารวดี ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีแม่น้ำสำคัญ 3 สายไหลผ่านคือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรีทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ และมีเส้นทางติดต่อกับเมืองในลุ่มแม่น้ำป่าสัก ที่ราบสูงโคราช และเขตติดต่อกับทะเลสาบเขมร เป็นศูนย์กลางการติดต่อระหว่างชุมชนโดยรอบ ส่งผลให้ละโว้กลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีเศรษฐกิจดี เมื่อพวกขอมหรือเขมรขยายอิทธิพลเข้ามาในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ละโว้ได้กลายเป็นเมืองประเทศราชของขอมและได้รับอารยธรรมของขอมด้วย

ด้านเศรษฐกิจ อาชีพสำคัญของชาวละโว้คือการเกษตร เพราะมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์และมีการติดต่อค้าขายกับชุมชนต่างถิ่น เช่น จีน อินเดีย หลักฐานที่แสดงถึงการติดต่อค้าขายเช่นเครื่องถ้วยจีน และละโว้ยังได้ส่งทูตไปยังเมืองจีน โดยจดหมายเหตุจีนในพุทธศตวรรษที่ 17-19 เรียก

ละโว้ว่า “เมืองหลอหุ” (ธิดา สาระยา 2538, น.144) ละโว้ภายใต้อิทธิพลขอม พระพุทธศาสนานิกายมหายานและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้เข้ามามีบทบาทในละโว้แทนพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท โดยเฉพาะในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ.1724-1861) มีการสร้างสถาปัตยกรรม และประติมากรรมตามความเชื่อในศาสนาเหล่านี้ เช่น พระปรางค์สามยอด ปรางค์แขกเทวรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (ธิดา สาระยา 2538, น.150)

อาณาจักรโยนกเชียงแสน (พุทธศตวรรษที่ 12-19) มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเชียงแสน (อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย) เรื่องราวของอาณาจักรโยนกเชียงแสน ปรากฏอยู่ในตำนานสิงหนวัติกุมารและตำนานลวจังกราช กล่าวถึงเจ้าชายสิงหนวัติกุมาร (มานิต วัลลิโกดม 2516, น. 105) ผู้สืบเชื้อสายเจ้านายไปท จากมณฑลยูนนานทางตอนใต้ของจีน ได้อพยพผู้คนลงมาประมาณพุทธศตวรรษที่ 13 มาก่อตั้งเมืองที่เชียงแสน ชื่ออาณาจักร โยนกเชียงแสน ต่อมาพวกขอมเข้ายึดครองอาณาจักรโยนกเชียงแสน และขับไล่ผู้ปกครองเดิมออกไป พระเจ้าพรหมกุมารเชื้อสายของกษัตริย์โยนกเชียงแสนสามารถกอบกู้เอกราช และสร้างเมืองใหม่ขึ้นที่เวียงชัยปราการ (นคร พันธุ์ณรงค์ 2528:2) แต่หลังพระเจ้าพรหม พวกขอมที่เมืองสะเทินในพม่ายกทัพมารุกราน พระเจ้าไชยสิริโอรสของพระเจ้าพรหมจึงพาผู้คนอพยพหนีมาสร้างเมืองใหม่ที่กำแพงเพชร จนกระทั่งในพุทธศตวรรษที่ 19 อาณาจักรโยนกเชียงแสนจึงถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนา

อาณาจักรหริภุญชัย (พุทธศตวรรษที่ 13-19) ตั้งอยู่ที่เมืองหริภุญชัยหรือจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน ตำนานจามเทวีวงศ์หรือตำนานเมืองหริภุญชัยกล่าวว่า ฤาษีวาสุเทพเป็นผู้สร้างเมืองหริภุญชัย และขอให้กษัตริย์ละโว้ส่งเชื้อสายพระวงศ์มาปกครอง ละโว้จึงส่งพระนางจามเทวีผู้เป็นพระราชธิดามาเป็นปฐมกษัตริย์แห่งหริภุญชัย จนถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 17 พระอาทิตย์ยราชได้ปกครองหริภุญชัย และได้สร้างความเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ทรงสร้างพระธาตุหริภุญชัย สร้างวัดทำให้บ้านเมืองมีความสงบสุข (กรมศิลปากร 2515, น.112)

อาณาจักรล้านนา (พุทธศตวรรษที่ 19-25) มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองนพบุรีศรีนครพิงค์ เชียงใหม่(จังหวัดเชียงใหม่) ผู้ก่อตั้งอาณาจักรล้านนา คือ พระยามังรายมหาราช(พ.ศ. 1804-1854) (ฉัฐกานต์ ลิ่มสถาพร 2544, น.29) ซึ่งเดิมปกครองเมืองเชียงแสน ขณะนั้นในภาคเหนือมีอาณาจักรน้อยใหญ่หลายแห่ง เช่น หริภุญชัย เขลางค์ (ลำปาง) โยนกเชียงแสน พระยามังรายมหาราชสามารถปราบปรามและรวบรวมแว่นแคว้นต่างๆ ในภาคเหนือเข้าด้วยกันเป็นอาณาจักรล้านนาและตั้งราชธานีแห่งใหม่ขึ้นที่เวียงกุมกาม แต่ประทับอยู่ไม่นานก็ย้ายเมืองอยู่ที่เชียงใหม่ใน พ.ศ.1839 อาณาจักรล้านนามีความเจริญรุ่งเรืองหลายด้าน ที่สำคัญดังนี้

ด้านภาษา ล้านนามีตัวอักษรใช้สามแบบ คือ อักษรธรรมล้านนาหรืออักษรตัวเมือง อักษรฝักขามที่ดัดแปลงมาจากตัวอักษรของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และอักษรขอมเมืองหรือ อักษรไทยนิเทศ

ด้านการปกครอง สามารถขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวางโดยรวบรวมหัวเมืองต่างๆ เข้าเป็นส่วน หนึ่งของอาณาจักรล้านนาซึ่งปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีกฎหมายที่ใช้ปกครองเรียกว่า “มังรายศาสตร์”

ด้านศาสนา พระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์จากสุโขทัยและพม่ามีการสังคายนาพระไตรปิฎกใน พ.ศ.2020 เป็นครั้งที่ 8 มีการสร้างวัดหลายแห่ง เช่น วัดเจดีย์หลวง วัดโพธารามมหาวิหาร(วัดเจดีย์เจ็ดยอด) เป็นต้น (สันติ เล็กสุขุม 2549:118)

อาณาจักรโคตรบูรณ (พุทธศตวรรษที่ 12-16) มีศูนย์กลางอยู่ที่นครพนมมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนถึงดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง เรื่องราวของอาณาจักรโคตรบูรณปรากฏอยู่ใน “ตำนานอุรังคธาตุ” ที่กล่าวถึงความเป็นมาของชุมชนในอาณาจักร และประวัติการสร้างพระธาตุพนม อาณาจักรโคตรบูรณได้รับอิทธิพลจากอินเดียมีการปกครองโดยกษัตริย์นับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทตามแบบทวารวดีและมีความเชื่อพื้นเมืองเรื่องการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการบูชาพญานาคศาสนสถานที่สำคัญของอาณาจักร คือ พระธาตุพนม (อาทร จันทวิมล 2546, น.118)

อาณาจักรตามพรลิงค์ (พุทธศตวรรษที่ 13-18) มีศูนย์กลางอยู่ที่นครศรีธรรมราช มีหลักฐานที่กล่าวถึงตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 8 โดยเอกสารอินเดียโบราณกล่าวถึงอาณาจักรตามพรลิงค์ในชื่อ “ตมลิง” “ตัมพลิงค์” เอกสารจีนสมัยราชวงศ์ถัง เรียกว่า “ถ่ามเหรง” สมัยราชวงศ์ซ่งเรียกว่า “ต่านหม่าลิง” (สรรเพชญ์ ธรรมจาริกุล, 2538, น.8) ต่อมาเรียกว่า “อาณาจักรนครศรีธรรมราช” ด้านศาสนา พุทธศตวรรษที่ 18 พระเจ้าจันทรภาณุศรีธรรมมาโศกราชทรงยกทัพไปโจมตีลังกา 2 ครั้ง เพื่อแย่งชิงพระทันตธาตุจากลังกา ทำให้อิทธิพลของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์และศิลปะแบบลังกาเข้ามาเผยแพร่และฝังรากลึกอยู่ในอาณาจักรนครศรีธรรมราช ศาสนวัตถุที่สำคัญคือพระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราชพระพุทธรูปประทับยืนสำริดปางประทานธรรม ทำให้นครศรีธรรมราชกลายเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในดินแดนไทย ซึ่งพระสงฆ์จากนครศรีธรรมราชได้นำพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ไปเผยแพร่ยังกรุงสุโขทัยตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (อาทร จันทวิมล 2546, น.113)

อาณาจักรศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 13-19) มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองปาเล็มบังบนเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย มีอิทธิพลครอบคลุมตั้งแต่เกาะชวาในอินโดนีเซีย ขึ้นมาถึงอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อนึ่ง มีนักวิชาการบางท่านเชื่อว่าศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยอยู่ที่อำเภอไช

ยา (จันทร์จิรายุ รัชนี้, 2528, น.8) ด้านศาสนา ในระยะแรกอาณาจักรศรีวิชัยที่ไชยानับถือศาสนา พราหมณ์-ฮินดูและพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ต่อมานับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทจาก ทวารวดี และพระพุทธศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์จากนครศรีธรรมราชดังปรากฏศาสนสถานและศาสนา วัตถุในศาสนาต่างๆ เช่น พระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา พระพุทธรูปปางนาคปรกสำริด ที่วัดหัว เวียงอำเภอไชยา เทวรูปพระโพธิ์สัตว์อวโลกิเตศวร วัดศาลาทิง อำเภอไชยา (อาทร จันทวิมล 2546, น.114)

4.2 การสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย : กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์

4.2.1 การสถาปนากฎสุโขทัยเป็นราชธานี

อาณาจักรสุโขทัยเป็นอาณาจักรของคนไทยที่ได้รับการสถาปนาขึ้นใน พ.ศ. 1792 ก่อนหน้าที่จะมีการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้นมานั้น สุโขทัยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความ เจริญรุ่งเรืองมาก่อน จากการตีความในศิลาจารึกหลักที่ 2 (วัดศรีชุม) พอจะสรุปความได้ว่า เมือง สุโขทัยแต่เดิมมีผู้นำคนไทยชื่อ พ่อขุนศรีนาวนำถม เป็นเจ้าเมืองปกครองอยู่ เมื่อพระองค์ ลี้้นพระชนม์ ขอมสบาดโขลญลำพง ขุนนางขอมได้นำกำลังเข้ายึดกรุงสุโขทัยไว้ได้ เมื่อพวกขอม เริ่มเสื่อมอำนาจลง ในปี พ.ศ. 1780 ได้มีผู้นำ 2 ท่าน คือ พ่อขุนบางกลางหาว และพ่อขุนผาเมือง ซึ่งเป็นผู้นำคนไทยได้ร่วมมือกันรวบรวมกำลังเข้าขับไล่ขอมออกจากดินแดนแถบนี้และตั้งตนเป็น อิศระ พร้อมกับสถาปนากฎสุโขทัยเป็นราชธานีของอาณาจักรไทย และได้สถาปนาพ่อขุนบาง กลางหาวขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงสุโขทัยทรงพระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ นับเป็นปฐม กษัตริย์แห่งราชวงศ์สุโขทัยหรือราชวงศ์พระร่วง นับตั้งแต่ พ.ศ. 1792 เป็นต้นมา (วิศรา ตั้งคำวา นิช 2557, น.3)

ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากฎสุโขทัยเป็นราชธานี มีดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ การมีขวัญและกำลังใจของประชาชนเนื่องจากมี ผู้นำที่เข้มแข็งและมีความสามารถ การมีนิสัยรักอิสระ ไม่ชอบให้ผู้ใดมากดขี่ข่มเหง บังคับและ บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์ (นคร พันธุ์ณรงค์, 2528, น.29)

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเสื่อมอำนาจของขอม หลังจากที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ลี้้นพระชนม์ลง กษัตริย์องค์ต่อมาไม่สามารถรักษาอำนาจของตนในดินแดนที่ยึดครองมา ได้ ทำให้หัวเมืองต่างๆ พากันตั้งตนเป็นอิสระ (นคร พันธุ์ณรงค์, 2528, น.6)

การสถาปนากฎศรีอยุธยาเป็นราชธานี

ก่อนการสถาปนากฎศรีอยุธยาเป็นราชธานี ดินแดนบริเวณลุ่มแม่น้ำ เจ้าพระยา มีคนไทยตั้งบ้านเมืองมาก่อน เช่น เมืองละโว้ เมืองสุพรรณบุรี เมืองอโยธยา เมืองเพชรบุรี

และเมืองอื่น ๆ อีกมาก (อาทร จันทวิมล, 2546, น.153) สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานีของไทย ในพ.ศ. 1893 “กรุงเทพมหานครศรีอยุธยา” ตั้งอยู่บริเวณ หนองโสน (บึงพระราม) บนเกาะเมืองอยุธยา ซึ่งมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก โดยมีเมืองละโว้ เมืองสุพรรณบุรี เมือง อโยธยา ร่วมมือสร้างความเจริญรุ่งเรือง ทั้งด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ (จุฬารักษ์ คำวิหิกุล, 2536, น.5)

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสถาปนาอยุธยาเป็นราชธานี มีดังนี้
สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงเลือกตั้งกรุงศรีอยุธยา มีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. บริเวณนี้ความอุดมสมบูรณ์ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำ 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำ ป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม การประมง การคมนาคม และการค้าขาย (दनัย ไชโยธา, 2546, น.10)
2. เป็นศูนย์กลางคมนาคมทางน้ำ เดินทางไปยังหัวเมืองภาคเหนือ ใช้แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน และแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางออกสู่ทะเล เพื่อค้าขายและติดต่อกับต่างประเทศ
3. ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ คือ การป้องกันการบุกรุกของข้าศึก ซึ่งสภาพพื้นที่เป็นเกาะมีแม่น้ำและลำคลองล้อมรอบ ในฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมภายนอกข้าศึกไม่สามารถตั้งทัพต่อไปได้ (दनัย ไชโยธา, 2546, น.10)
4. การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในขณะนั้นอาณาจักรสุโขทัยเสื่อมอำนาจ และอาณาจักรขอมพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สวรรคต (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2542, น.4)
5. พระมหากษัตริย์มีพระปรีชาสามารถ และมีกองกำลังทหารที่ดี ประชาชนอาศัยในบริเวณพระนครจำนวนมาก เมื่อเกิดสงครามสามารถเรียกเกณฑ์ไพร่พลได้ทันที
6. กรุงศรีอยุธยามีทรัพยากรมาก ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ และแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2542, น.8)
7. เมืองสุพรรณบุรี เมืองละโว้ ร่วมมือสนับสนุนรวมกันเป็นอาณาจักรที่มีอำนาจเข้มแข็งได้ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2542, น.4)

การสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี

การสถาปนากรุงธนบุรี หลังจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชยกกองทัพออก ราชสำเร็จในปีพ.ศ. 2310 ทรงมีพระราชดำริว่ากรุง ศรีอยุธยามีสภาพทรุดโทรมมาก ไม่สามารถซ่อมแซมฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพเดิมได้ (แสงเพชร, 2543, น.29-30) จึงทรงตัดสินพระทัยสร้าง ราชธานีใหม่ขึ้นที่เมืองธนบุรี เนื่องจากเมืองธนบุรีมีชัยภูมิที่ดี เป็นเมืองหน้าด่านชายทะเล ควบคุม

เส้นทางเดินเรือเข้าออก ประกอบกับเป็นเมืองที่มีป้อมปราการ และวัดวาอารามอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาก่อสร้างขึ้นมาใหม่ เป็นเมืองขนาดย่อมซึ่งพอเหมาะกับกำลังที่จะรักษาไว้ได้ และอยู่ปากแม่น้ำ หากเพลิงพล้ำไม่สามารถรักษาเมืองไว้ได้จริงๆ ก็สามารถหลบหลีกศัตรูออกสู่ทะเล กลับไปตั้งมั่นที่จันทบุรีได้โดยสะดวก อีกทั้งตั้งอยู่บริเวณที่มีลำน้ำลึกใกล้ทะเล ถ้าข้าศึกไม่มีทัพเรือที่เข้มแข็งแล้วก็ยากที่จะตีเมืองจันทบุรีได้ การสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีจำเป็นต้องขยายพื้นที่เพื่อรองรับประชาชนที่หนีภัยสงครามมา และปรับปรุงให้เหมาะสมทางยุทธศาสตร์มากขึ้น (นคร พันธุ์ณรงค์, 2524, น.28-29)

ดังนั้นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเมืองไปทางทิศเหนือจนจรดคลองบางกอกน้อย พร้อมกับสร้างกำแพงเมืองตามแนวคลองขุดใหม่มีชื่อเรียกเป็นตอนๆ ว่า คลองบ้านขมิ้น คลองบ้านช่างหล่อ คลองบ้านหม้อ คลองวัดท้ายตลาด ส่วนทางทิศตะวันออกขยายไปจรดคลองคูเมืองที่ขุดขึ้นใหม่ (ปัจจุบันเรียกว่า “คลองหลอด”) ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางเมืองแล้วสร้างกำแพงเมืองขึ้นตามแนวคลองคูเมือง (กำแพงเมืองนี้ต่อมาได้ถูกรื้อลง โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงขยายแนวกำแพงเมืองออกไปตามแนวคลองโอ่งอ่าง และคลองบางลำภู) ส่วนป้อมวิไชยเอนทร์ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ป้อมวิไชยประสิทธิ์” พร้อมทั้งให้ขุดที่สวนเดิมเปลี่ยนเป็นท้องนาออกคูเมืองทั้ง 2 ฟากซึ่งเรียกว่า “ทะเลตม” ไว้สำหรับเป็นที่นาใกล้พระนคร (อาทร จันทวิมล, 2546, น.233)

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี

สาเหตุที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเลือกกรุงธนบุรีเป็นเมืองหลวงมีดังนี้

1. กรุงธนบุรีเป็นเมืองเล็ก เหมาะต่อการป้องกันรักษา
2. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำ ทำให้สะดวกต่อการติดต่อค้าขายกับต่างชาติ และการควบคุมการค้าเสียบียงอาหาร
3. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ใกล้ทะเล หากข้าศึกมีแต่ทัพบกไม่มีทัพเรือก็ยากที่จะชนะได้ และหากตั้งรับไม่ไหวก็สามารถยกพลทางเรือไปตั้งรับที่จันทบุรีได้
4. กรุงธนบุรีเป็นแหล่งรวมขวัญและกำลังใจของคนได้ดี เพราะตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงศรีอยุธยากรุงธนบุรีเป็นราชธานีเพียง 15 ปี หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสวรรคต พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงปราบดาภิเษก ขึ้นเป็นปฐมบรมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี (นคร พันธุ์ณรงค์, 2524, น.73) และทรงย้ายราชธานีจากฝั่งตะวันตก มายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้พระราชวังกรุงธนบุรีว่างลง กรุงธนบุรีจึงถูกลดความสำคัญ และกลายเป็นส่วนหนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์ สำหรับพระราชวังกรุงธนบุรี ได้กลายเป็นที่ประทับ

ของพระบรมวงศานุวงศ์ จนถึงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานให้กองทัพเรือ ใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนนายเรือ และภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เป็นที่ตั้งของกองบัญชาการกองทัพเรือจนถึงปัจจุบัน

การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงปราบจลาจลภายในกรุงธนบุรี และสร้างความมั่นคงภายในประเทศแล้ว พระองค์ทรงย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรีซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาและตั้งชื่อใหม่ว่ากรุงเทพฯ (อาทร จันทวิมล, 2546, 242 - 243)

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี

1. พระราชวังเดิมของกรุงธนบุรีคับแคบ มีวัดขนานอยู่ทั้ง 2 ด้าน คือ วัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) และวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) ทำให้ไม่สามารถขยายอาณาเขตของพระราชวังให้กว้างขวางขึ้นได้ (แสง โสม เกษมศรี และ วิมล พงศ์พิพัฒน์, 2515, น.2)

2. พระองค์ไม่ทรงเห็นด้วยที่จะให้พระนครแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาผ่ากลางเป็นเสมือนเมืองอกแตก ดังเช่น เมืองพิษณุโลก สุพรรณบุรี เพราะหากข้าศึกยกทัพมาตามลำน้ำ ก็สามารถบุกตีใจกลางเมืองหลวงได้ ทำให้ยากแก่การป้องกันพระนคร ครั้นจะสร้างป้อมปราการทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำ ก็จะเป็นการสิ้นเปลืองเงินทองมาก ทำให้ยากแก่การเคลื่อนพลจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการยากลำบากมาก ดังนั้นพระองค์จึงย้ายพระนครมาอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเพียงแห่งเดียว โดยมีแม่น้ำเป็นคูเมืองทางด้านตะวันตก และได้ ส่วนทางด้านตะวันออกและทางด้านเหนือ โปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองขึ้นเพื่อเป็นคูเมืองป้องกันพระนคร (แสง โสม เกษมศรี และ วิมล พงศ์พิพัฒน์ 2515, น.2)

3. พื้นที่ทางฝั่งตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม สามารถขยายเมืองให้กว้างขวางออกไปได้เรื่อยๆ ตรงบริเวณที่ตั้งพระนครพื้นที่เป็นแหลม โดยมีแม่น้ำเป็นกำแพงกั้นอยู่เกือบครึ่งเมือง

4. ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่เป็นที่องค้ำ น้ำกัดเซาะตลิ่งพังทลายอยู่เสมอ

จึงไม่เหมาะแก่การสร้างอาคารหรือถาวรวัตถุใดๆ ไว้ริมฝั่งแม่น้ำ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชมีรับสั่งให้สร้างเมืองใหม่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่บริเวณหัวโค้งแม่น้ำเจ้าพระยา คือ บริเวณพระบรมมหาราชวังในปัจจุบัน พระราชทานนามเมืองใหม่นี้ว่า “กรุงเทพมหานครบวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุทธนา มหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์ มหาสถานอมรพิมาน อวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรม

ประสิทธิ์” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงเปลี่ยนจากคำว่า “บวรรัตนโกสินทร์” เป็น “อมรรัตนโกสินทร์” ในการสร้างพระมหามบรมราชวัง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดขึ้นภายในด้วย คือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือวัดพระแก้ว แล้วให้อัญเชิญพระแก้วมรกตขึ้นประดิษฐาน ทรงพระราชทานนามใหม่ว่า “พระพุทธรูปมหาอมรินทร์นปฎิมากร” เพื่อเป็นสิริมงคลแก่กรุงเทพฯ (อาทร จันทวิมล 2546, น.242 - 245)

4.3 การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นยุคแห่งการล่าอาณานิคมของชาวตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษและฝรั่งเศส ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านของไทยต้องตกเป็นอาณานิคมของประเทศทั้งสอง ส่วนประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่มีได้เป็นอาณานิคมของชาติใด ประเทศมหาอำนาจต่างๆ จึงแข่งขันกันเพื่อเข้ามามีอิทธิพลเหนือประเทศไทย (กรมศิลปากร, น. 2520, น.2-6)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงดำเนินนโยบายทางการทูต เพื่อให้ประเทศไทยรอดพ้นจากภัยคุกคามของชาติตะวันตก โดยการเร่งพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว และศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในภาษา วัฒนธรรม และสถานการณ์ต่างๆ ของชาติตะวันตก อันจะทำให้การเจรจากับประเทศเหล่านั้นดีขึ้น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีแนวความคิดที่มีประโยชน์ต่อการปกครองอย่างยิ่ง 2 ประการ คือ

1. การศึกษาภาษาต่างประเทศ พระองค์ทรงศึกษาภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถใช้เจรจากับประเทศมหาอำนาจ กับส่งเสริมให้ข้าราชการได้ศึกษาหาความรู้ให้สามารถเข้าใจภาษาต่างประเทศ จะได้ไม่เสียเปรียบชาวต่างประเทศ

2. การบริหารราชการแผ่นดิน พระองค์ทรงจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาช่วยราชการด้านต่างๆ เช่น ครูฝึกทหาร ครูสอนภาษาอังกฤษ ผู้จัดการท่าเรือ ผู้อำนวยการศุลกากร เป็นต้น เพื่อพัฒนาให้ประเทศไทยมีความเจริญในด้านต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ฝึกให้ข้าราชการไทยได้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติราชการต่อไปด้วย (พีระพงษ์ สิทธิอมร, 2549, น.12)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูปการปกครอง เพราะทรงเห็นว่าเป็นหนทางหนึ่งที่จะรักษาเอกราชของบ้านเมืองไว้ได้ในช่วงการขยายลัทธิจักรวรรดินิยมของชาติตะวันตก การปรับปรุงการปกครองให้ทันสมัย ทำให้ชาวต่างชาติเห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่เจริญแล้ว สามารถปกครองดูแลพัฒนาบ้านเมืองได้ นอกจากนี้ ยังทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ประเทศชาติมีรายได้ในการทำนุบำรุงบ้านเมืองมากขึ้น ทำให้สายตาของชาวต่างชาติมองประเทศไทยต่างจากประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ และด้วยการวางวิเทศนโยบาย

ทางการทูตกับชาติตะวันตกอย่างเหมาะสม ยอมรับว่าชาวยุโรปเป็นชาติที่เจริญ ให้เกียรติและยกย่อง พร้อมกับเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติบางอย่าง เพื่อให้เห็นว่าไทยไม่ใช่ชนชาติป่าเถื่อน เช่น ให้ข้าราชการสวมเสื้อเวลาเข้าเฝ้า นอกจากนั้น ยังยอมผ่อนปรนอย่างชาญฉลาด แม้จะเสียผลประโยชน์หรือดินแดนไปบ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อย ยังสามารถรักษาส่วนใหญ่ไว้ได้ ทำให้ประเทศไทยคงความเป็นชาติที่มีเอกราชมาได้ตลอด

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวความคิดในการปฏิรูปการปกครองอยู่ 3 ประการ คือ

1. การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อมิให้ชาติตะวันตกอ้างเอาดินแดนไปยึดครองอีก ถ้าอำนาจของรัฐบาลกลางแผ่ไปถึงอาณาเขตใด ก็เป็นการยืนยันว่าเป็นอาณาเขตของประเทศไทย

2. การศาลและกฎหมายที่มีมาตรฐาน จากการยอมเสียดิถีสภาพนอกอาณาเขตในรัชกาลที่เป็นเพราะประเทศอาณานิคมอ้างว่าศาลไทยไม่มีคุณภาพ ไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้น รัชกาลที่ 5 จึงทรงพระราชดำริที่จะปรับปรุงการศาลยุติธรรมและกฎหมายไทยให้เป็นสากลมากขึ้น

3. การพัฒนาประเทศ พระองค์ทรงริเริ่มนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เช่น สร้างถนน ขุดคลอง จัดให้มีการปกครอง ไฟฟ้า ไปรษณีย์ โทรเลข รถไฟ เป็นต้น

การปฏิรูปการปกครองของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ก่อให้เกิดการจัดระเบียบการปกครองที่สำคัญ จำแนกได้ 3 ส่วน คือ

1. การปกครองส่วนกลาง

การปรับปรุงการบริหารราชการในส่วนกลางของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 คือ ทรงยกเลิกตำแหน่งอัครเสนาบดี 2 ตำแหน่ง คือ สมุหกลาโหมและสมุหนายก รวมทั้งจุดศดมภ์ โดยแบ่งการบริหารราชการออกเป็นกระทรวงตามแบบอารยประเทศ และให้มีเสนาบดีเป็นผู้ว่าการแต่ละกระทรวง กระทรวงที่ตั้งขึ้นทั้งหมด เมื่อ พ.ศ. 2435 มี 12 กระทรวง คือ (สุขุม นวลสกุล, 2520, น.41-42)

1.1 มหาไไทย รับผิดชอบหัวเมืองฝ่ายเหนือและเมืองลาว

1.2 กลาโหม รับผิดชอบหัวเมืองฝ่ายใต้ หัวเมืองฝ่ายตะวันออก ตะวันตก และเมืองมลายู

1.3 ต่างประเทศ รับผิดชอบเกี่ยวกับการต่างประเทศ

1.4 วัง รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการในพระราชวัง

1.5 เมืองหรือนครบาล รับผิดชอบเกี่ยวกับการตำรวจและราชทัณฑ์

- 1.6 เกษตรราชการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการเพาะปลูก เหมือนแร่ ป่าไม้
- 1.7 คลัง รับผิดชอบเกี่ยวกับภาษีอากรและงบประมาณแผ่นดิน
- 1.8 ยุติธรรม รับผิดชอบเกี่ยวกับการชำระคดีและการศาล
- 1.9 ยุทธนาธิการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการทหาร
- 1.10 ธรรมการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา การสาธารณสุขและสงฆ์
- 1.11 โยธาธิการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการก่อสร้าง ถนน คลอง การช่าง ไปรษณีย์ โทรเลข และรถไฟ
- 1.12 มุรธาธิการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาตราแผ่นดิน และงานระเบียบสารบรรณ

ภายหลังได้ยุบกระทรวงยุทธนาธิการไปรวมกับกระทรวงกลาโหม และยุบกระทรวงมุรธาธิการไปรวมกับกระทรวงวัง คงเหลือเพียง 10 กระทรวง เสนาบดีทุกกระทรวงมีฐานะเท่าเทียมกัน และประชุมร่วมกันเป็นเสนาบดีสภา ทำหน้าที่ปรึกษาและช่วยบริหารราชการแผ่นดินตามที่พระมหากษัตริย์ทรงมอบหมาย เพราะอำนาจสูงสุดเด็ดขาดเป็นของพระมหากษัตริย์ ตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงแต่งตั้ง "สภาที่ปรึกษาในพระองค์" ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็น "รัฐมนตรีสภา" ประกอบด้วย เสนาบดี หรือผู้แทน กับผู้ที่โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง รวมกันไม่น้อยกว่า 12 คน จุดประสงค์เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาและคอยทัดทานอำนาจพระมหากษัตริย์ แต่การปฏิบัติหน้าที่ของสภาดังกล่าวไม่ได้บรรลุจุดประสงค์ที่ทรงหวังไว้ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่กล้าโต้แย้งพระราชดำริ คณะที่ปรึกษาส่วนใหญ่มักพอใจที่จะปฏิบัติตามมากกว่าที่จะแสดงความคิดเห็น (เขวภา ประคองศิลป์, 2552, น.42-43)

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงแต่งตั้ง "องคมนตรีสภา" ขึ้นอีก ประกอบด้วยสมาชิกเมื่อแรกตั้งถึง 49 คน มีทั้งสามัญชน ตั้งแต่ชั้นหลวงถึงเจ้าพระยา และพระราชวงศ์ องคมนตรีสภานี้อยู่ในฐานะรองจากรัฐมนตรีสภา เพราะข้อความที่ปรึกษา และตกลงกันในองคมนตรีสภาแล้วจะต้องนำเข้าไปประชุมรัฐมนตรีสภาก่อนแล้วจึงจะเสนอเสนาบดีกระทรวงต่างๆ

2. การปกครองส่วนภูมิภาค

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้ยกเลิกการปกครองหัวเมือง และให้เปลี่ยนแปลงเป็นการปกครองส่วนภูมิภาคโดยโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ขึ้น เพื่อจัดการปกครองเป็นมณฑล เมือง อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ดังนี้ (สุชุม นवलสกุล, 2520, น.43)

2.1 มณฑลเทศาภิบาล ประกอบด้วยเมืองตั้งแต่ 2 เมืองขึ้นไป มีสมุหเทศาภิบาลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งไปปกครองดูแลต่างพระเนตรพระกรรณ

2.2 เมือง ประกอบด้วยอำเภอหลายอำเภอ มีผู้ว่าราชการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อข้าหลวงเทศาภิบาล

2.3 อำเภอ ประกอบด้วยท้องที่หลาย ๆ ตำบล มีนายอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ

2.4 ตำบล ประกอบด้วยท้องที่ 10 - 20 หมู่บ้าน มีกำนันซึ่งเลือกตั้งมาจากผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบ

2.5 หมู่บ้าน ประกอบด้วยบ้านเรือนประมาณ 10 บ้านขึ้นไป มีราษฎรอาศัยประมาณ 100 คน เป็นหน่วยปกครองที่เล็กที่สุด มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ยกเลิก มณฑลเทศาภิบาล และเปลี่ยน เมือง เป็น จังหวัด

3. การปกครองส่วนท้องถิ่น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจัดให้มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในรูปสุขาภิบาล ซึ่งมีหน้าที่คล้ายเทศบาลในปัจจุบัน เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2440 โดยโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) ขึ้นบังคับใช้ในกรุงเทพฯ ต่อมาใน ร.ศ.124 (พ.ศ. 2448) ได้ขยายไปที่ท่าฉลอม ปรากฏว่าดำเนินการได้ผลดีเป็นอย่างมาก ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล ร.ศ.127 (พ.ศ.2451) ขึ้น โดยแบ่งสุขาภิบาลออกเป็น 2 ประเภท คือ สุขาภิบาลเมืองและสุขาภิบาลตำบล ท้องถิ่นใดเหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลประเภทใด ก็ให้ประกาศตั้งสุขาภิบาลในท้องถิ่นนั้น (สุชุม นवलสกุล, 2520, น.43)

แม้ว่าการปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์จะเป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่พระราชกรณียกิจบางประการของพระมหากษัตริย์ก็ถือได้ว่าเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การเลิกทาส

ทรงประกาศเลิกทาสเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ.2417 นโยบายการเลิกทาสของพระองค์นั้นเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคทัดเทียมกัน อันเป็นหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย (กรมศิลปากร, 2507, น.7-8)

2. การสนับสนุนการศึกษา

ทรงจัดตั้งโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้คนไทยได้มีโอกาสเล่าเรียน ศึกษาหาความรู้ ตั้งทุน พระราชทาน ส่งผู้มีความสามารถไปศึกษาต่อต่างประเทศ จากการสนับสนุน

การศึกษาอย่างกว้างขวางนี้ นับได้ว่าเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการปกครองประเทศสู่ระบอบประชาธิปไตยในเวลาต่อมา

3. การปฏิรูปการปกครอง

ทรงเปิดโอกาสให้ข้าราชการมีส่วนรับผิดชอบในการบริหารมากขึ้น ทรงสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นด้วยการจัดตั้งสุขาภิบาล ทำให้ประชาชนธรรมดามีส่วนร่วมและมีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์การบริหารการปกครอง ตามหลักการประชาธิปไตยที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง

4.4 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 หลังจากที่รัชกาลที่ 7 ทรงครองราชย์ได้ 7 ปี คณะผู้ก่อการซึ่งเรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ประกอบด้วยทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน จำนวน 99 คน ได้ทำการยึดอำนาจ และเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช หรือ “ราชาธิปไตย” มาเป็นระบบการปกครองแบบ “ประชาธิปไตย” และได้อัญเชิญรัชกาลที่ 7 ขึ้นเป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ นับได้ว่ารัชกาลที่ 7 ทรงเป็นกษัตริย์องค์แรกในระบอบประชาธิปไตย

การยึดอำนาจในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 กลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ต่อมาเรียกตนเองว่า "คณะราษฎร" ได้ยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (ศิริพร สุเมธรัตน์, 2556, น.8)

คณะราษฎรเกิดจากการรวมกลุ่มของข้าราชการและนักเรียนไทย 7 คนในฝรั่งเศส และยุโรปที่ต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศสยาม (พีระพงษ์ สิทธิอมร 2549, น.35) ภายใต้การนำของนายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) เมื่อนักเรียนเหล่านี้กลับมาเมืองไทยก็ได้ขยายกลุ่มสมาชิกภายในประเทศและขอให้พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นหัวหน้าผู้ก่อการ โดยหลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นแกนนำฝ่ายพลเรือน หลวงพิบูลสงครามเป็นแกนนำฝ่ายทหารบก (สิริรัตน์ เรื่องวงษ์วาร, 2524, น.39)

สาเหตุของการปฏิวัติ เกิดจากปัจจัยทางการเมืองและปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในด้านปัจจัยทางการเมือง การปฏิรูปบ้านเมืองและปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้เกิดชนชั้นกลางที่เรียนรู้รูปแบบการเมืองการปกครองของชาติตะวันตก ทำให้เห็นว่าการปกครองโดยคน ๆ เดียวหรือสถาบันเดียวไม่อาจแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ทั้งหมด นอกจากนี้ชนชั้นกลางจำนวนมากไม่พอใจที่บรรดาเชื้อพระวงศ์ผูกขาดอำนาจการปกครองและการบริหารราชการ กลุ่มคนรุ่นใหม่ต้องการให้มีการปกครองระบอบรัฐสภาและมีรัฐธรรมนูญ บางกลุ่มต้องการให้มีการปกครองระบอบสาธารณรัฐ (สิริรัตน์ เรื่องวงษ์วาร, 2524, น. 27 - 28)

ในด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและการคลังข้าราชการออกจำนวนมากเพื่อตัดลดงบประมาณ ทำให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ข้าราชการและประชาชนที่เดือดร้อนจากปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้เป็นสาเหตุหนึ่งที่คณะราษฎรใช้โจมตีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (สิริรัตน์ เรื่องวงษ์วาร, 2524, น.27)

เหตุการณ์วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ในวันที่ 24 มิถุนายน คณะผู้ก่อการเข้ายึดอำนาจการปกครองที่กรุงเทพมหานคร และจับกุมพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ผู้สำเร็จราชการรักษาพระนคร สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพอภิรัฐมนตรี เป็นตัวประกัน

ส่วนบริเวณลานหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะผู้ก่อการได้อ่านประกาศยึดอำนาจการปกครอง ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี ประทับอยู่ที่พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ศิริพร สุเมธรัตน์, 2556, น.16)

ในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยอมรับการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร เพราะทรงเห็นแก่ความสงบเรียบร้อยของราษฎร และไม่ยากให้เสียเลือดเนื้อ รวมทั้งพระองค์ก็ทรงมีพระราชดำริที่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยอยู่แล้ว (ศิริพร สุเมธรัตน์, 2556, น.16)

ในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้เข้าเฝ้าฯ และนำร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม พุทธศักราช 2475 ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อให้ลงพระปรมาภิไธย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเดิมคำว่า "ชั่วคราว" ต่อทำรัฐธรรมนูญนับเป็นการเริ่มต้นระบอบรัฐธรรมนูญของไทย ต่อมาในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ได้มีพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม พระราชวังดุสิต (ศิริพร สุเมธรัตน์ 2556, น.18)

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540, น.71) ให้ความหมายของคำว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ว่า หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัย

สุนทรี่ เมฆบุญส่งลาภ (2540, น.18) ให้ความหมายไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนที่ได้รับการฝึกฝน อบรม สั่งสอนจากสถาบันการศึกษา ซึ่งวัดและ ประเมินผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2556, น.165) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปริมาณหรือคุณของความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม หรือลักษณะทางจิตใจของผู้เรียน

Eysenck and Meii (1972, อ้างถึงใน พิชชาติ แก้วพวง 2554, น.24) ให้ความหมายไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็น ผลงานจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง

Good (1973, อ้างถึงใน สันติวัฒน์ จันทรไศ 2560, น.31) ให้ความหมายไว้ว่า ของผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จหรือ ความชำนาญใน การใช้ทักษะ หรือความรู้ต่างๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement) หมายถึง ความรู้หรือ ทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้วที่ได้ จากการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ซึ่งอาจพิจารณาจาก คะแนนสอบที่กำหนดให้คะแนนที่ได้จากงานที่ครู มอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

Spence และ Helmitck (1983, อ้างถึงใน พิชชาติ แก้วพวง 2554, น.24) ให้ความหมายไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมแต่ละบุคคลซึ่งสามารถประเมินได้ จากผลการปฏิบัติของเขา โดยอาศัยเกณฑ์จากภายนอก หรือภายใน เพื่อใช้ในการแข่งขันกับคนอื่น หรือใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินความเป็นเลิศ

จากความหมายข้างต้นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่เป็นผล จากการ เปลี่ยนแปลงคุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้วว่า เกิด การเรียนรู้ความสามารถมากขึ้นเพียงใด โดยสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ในลักษณะ ต่างๆ

5.2 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539, น.20) ให้ความหมายของ เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านมาแล้วว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงใด ดังเช่นการสอบวัดผลการเรียนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนปัจจุบัน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2552, น.16) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือเพื่อใช้วัดผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาและทักษะต่างๆ ของแต่ละสาขาวิชา

ศิริชัย กาญจนวาที (2556, น.165) กล่าวว่า เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับการวัดและประเมิน

ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้สอนทราบว่า ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถถึงระดับมาตรฐานที่ผู้สอนกำหนดไว้หรือยัง หรือมีความรู้ความสามารถถึงระดับใด หรือมีความรู้ความสามารถดีเพียงไร เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ ที่เรียนด้วยกัน

Linderman (1967, อ้างถึงใน สุภารัตน์ นนทคลัง 2549, น.9) ให้ความหมายว่าเป็นแบบทดสอบที่ต้องการการวัดด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) กล่าวถึงข้อกระทงของแบบทดสอบประเภทนี้ จะต้องเลือกมาจากเนื้อหาเฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ที่ต้องการจะวัดเป็นสำคัญ ในขณะที่ ริชาร์ดสันและสตาลเนเดอร์ ซึ่งเป็นผู้นำคนสำคัญของการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบใหม่ กล่าวว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการทดสอบผลสัมฤทธิ์คือการกำหนดผลการเรียนทางวิชาการ

Ross และ Stanly (1997, อ้างถึงใน พิชาติ แก้วพวง 2554, น.25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถทางวิชาการ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ความสามารถทางการเรียนด้านเนื้อหาหรือวิชาการและทักษะ ต่างๆ ของวิชาต่างๆของผู้เรียน

5.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2551, น.82) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้น ถ้านำไปเปรียบเทียบกับกัน จะต้องให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ได้ครอบคลุมและเท่าเทียมกัน

3. วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะวัด ตามวัตถุประสงค์ทุกอย่างของการจัดการเรียนรู้ และจะต้องมั่นใจว่าได้วัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง

4. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียนการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น ครูควรจะทราบก่อนว่าเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้แตกต่างจากเดิมหรือไม่โดยการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน

5. การวัดผลเป็นการวัดวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบ วัด พฤติกรรมตรงๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้ คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยน วัตถุประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

6. การวัดการเรียนรู้ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่วัด ได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้น ต้องมั่นใจว่าสิ่งที่วัดนั้นเป็น ตัวแทน แท้จริงได้

7. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู และเป็นเครื่องช่วยในการเรียนของเด็ก

8. ในการศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว การทบทวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

9. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นในการวัดความสามารถในการใช้ ความรู้ให้ เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

10. ควรใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ที่วัด

11. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ความยากง่าย พอเหมาะ มีเวลาพอ สำหรับนักเรียนในการทำข้อสอบ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552, น.167) กล่าวถึงในเรื่องเดียวกันนี้ว่าการสร้าง แบบทดสอบเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ต้องตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์ 3 ประการนี้

1. มวลเนื้อเรื่อง หรือทักษะที่เป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน สามารถนำมา ระบุได้อย่างชัดเจน (Well defined) ในเชิงพฤติกรรมหรือกลุ่มพฤติกรรม

2. แบบทดสอบที่สร้างขึ้นได้ทำหน้าที่วัดพฤติกรรมสำคัญอันเป็นเป้าหมายของ การเรียนรู้ นั่นคือ แบบทดสอบได้สร้างขึ้นมาอย่างมีความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity)

3. ผู้สอบได้มีโอกาสเรียนรู้ครอบคลุมสิ่งที่แบบทดสอบมุ่งวัด การวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจะนำมาแปรผลได้อย่างมีความหมาย เมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ (Opportunity to learn) ครอบคลุมสิ่งที่แบบทดสอบมุ่งวัด

จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ในการสร้างแบบทดสอบให้มีคุณภาพ วิธีการสร้างแบบทดสอบที่เป็นคำถาม เพื่อวัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้วต้องตั้งคำถามที่สามารถวัดพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมและตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

5.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุจิตรา หังสพฤกษ์ (2554, น.4-21 – 4-26) กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวัด

การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้แล้ว มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ มีการพัฒนาหรือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การวิเคราะห์ในขั้นนี้จะเป็นการกำหนดวิธีการวัด และเครื่องมือวัดให้เหมาะสมกับคุณลักษณะหรือวัตถุประสงค์ของการวัด เหมาะสมกับลักษณะหรือธรรมชาติของผู้เรียน เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา เหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนรู้ เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการวัด สุจิตรา หังสพฤกษ์ได้ยกตัวอย่างการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวัดไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.4 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวัด

วัตถุประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด
1. เข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญและวิเคราะห์มาตราต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ	การทดสอบ	แบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
2. อธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีต่อวิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่างๆ ได้	การทดสอบ	แบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

จากตารางที่ 2.4 วิเคราะห์วัตถุประสงค์การวัด จะเห็นว่าผู้สร้างเครื่องมือจะต้องพัฒนาแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เพื่อวัดสาระหรือวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือวัด

เป็นการศึกษาหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด ตลอดจนตัวอย่างของเครื่องมือวัดที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว มีเนื้อหาสาระหรือมีวัตถุประสงค์ของการใช้ใกล้เคียงกับเรื่องที่ต้องการวัด เพื่อที่ผู้พัฒนาเครื่องมือจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวัดตามที่กำหนด จากตัวอย่างการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวัดตามตารางที่ 2.4 ครูที่จะทำหน้าที่พัฒนาเครื่องมือจะต้องศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีพัฒนาเครื่องมือวัดแบบทดสอบแบบเลือกตอบ พร้อมทั้งศึกษาตัวอย่างของเครื่องมือวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวัดต่อไป

2. สร้างเครื่องมือวัด

เป็นการสร้างเครื่องมือวัดตามเกณฑ์และวิธีการสร้างที่กำหนด การสร้างเครื่องมือวัดนั้นนอกจากผู้สร้างจะสร้างตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างที่กำหนดแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงความถูกต้องและครอบคลุมถึงเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยอาจกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการวัด เช่น ในการสร้างแบบทดสอบ ผู้สร้างแบบทดสอบจะต้องกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือ โดยจัดทำแผนผังการสร้างข้อสอบเพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบทั้งฉบับ จำนวนข้อสอบแต่ละบท และจำนวนข้อสอบที่วัดแต่ละพฤติกรรม สุจิตรา หังสพฤกษ์ ได้ยกตัวอย่างแผนผังการสร้างข้อสอบต่อไปนี้

ตารางที่ 2.5 แผนผังการสร้างข้อสอบ

บทที่	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน	ความคิดสร้างสรรค์	รวม
1	2	3	2	1	0	0	8
2	1	2	4	2	2	1	12
3	2	2	2	3	2	4	15
4	1	3	1	3	4	3	15
รวม	6	10	9	9	8	8	50

จากแผนผังการสร้างข้อสอบ จะเห็นว่าผู้สร้างข้อสอบกำหนดให้มีข้อสอบทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ โดยให้มีจำนวนข้อสอบบทที่ 1 จำนวน 8 ข้อ บทที่ 2 จำนวน 12 ข้อ บทที่ 3 จำนวน 15 ข้อ และ บทที่ 4 จำนวน 15 ข้อ และเป็นข้อสอบวัดความจำ 6 ข้อ วัดความเข้าใจ 10 ข้อ วัดการนำไปใช้ 9 ข้อ วัดการวิเคราะห์ 9 ข้อ วัดการประเมิน 8 ข้อ และวัดความคิดสร้างสรรค์ 8 ข้อ

จากแผนผังการสร้างข้อสอบ ผู้สร้างข้อสอบควรสร้างตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละบท เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบในจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อ และระดับการวัดของข้อสอบแต่ละข้อ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะนำมาวิเคราะห์ในตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ นี้จะเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนว่า เมื่อผู้เรียนเรียนบทเรียนแต่ละบทจบแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร จุดประสงค์การเรียนรู้ของการจัดการเรียนรู้เนื้อหาแต่ละบทจึงต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระที่จัดการจัดการเรียนรู้แต่ละบทและสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด จากตารางที่ 2.5 แผนผังการสร้างข้อสอบกำหนดให้สร้างข้อสอบบทที่ 1-4 ดังนั้นผู้สร้างข้อสอบจึงต้องสร้าง ตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของทั้ง 4 บทนี้ สรุติตรา หังสพฤกษ์ได้ยกตัวอย่างตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.6 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เชิง พฤติกรรม	ความจำ	ความ เข้าใจ	การ นำไปใช้	การ วิเคราะห์	การ ประเมิน	ความคิด สร้างสรรค์
ข้อ 1	1					
ข้อ 2		1				
ข้อ 3			1			
ข้อ 4						
ข้อ 5				1		
ข้อ 6	1					
ข้อ 7		1				
ข้อ 8		1				
ข้อ 9			1			
รวม	2	3	2	1	0	0

จากตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ข้างต้น ผู้สร้างข้อสอบจะต้องสร้างข้อสอบ บทที่ 1 จำนวน 8 ข้อ โดยสร้างข้อสอบเพื่อวัตถุประสงค์การเรียนรู้ข้อที่ 1 จำนวน 1 ข้อ โดยข้อสอบที่สร้างเป็นข้อสอบที่วัดพฤติกรรมระดับความรู้ความจำ ส่วนจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่ 2 สร้างข้อสอบจำนวน 1 ข้อ วัดพฤติกรรมระดับความเข้าใจ จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่ 4 ไม่ออกข้อสอบ ส่วนจุดประสงค์การเรียนรู้ข้ออื่นๆ กระจายละเอียดได้จากตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ข้างต้น หลังจากสร้างแผนผังการสร้างข้อสอบและตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้แล้ว ผู้สร้างจะมีกรอบในการสร้างข้อสอบว่าต้องออกข้อสอบแต่ละบทกี่ข้อ ข้อสอบในแต่ละจุดประสงค์ และระดับพฤติกรรมของข้อสอบ ผู้สร้างข้อสอบก็จะสามารถสร้างข้อสอบตามกรอบในการสร้างที่กำหนด

เมื่อสร้างเครื่องมือวัดแล้วผู้สร้างควรตรวจสอบกับกรอบในการสร้างเครื่องมือว่า เครื่องมือที่สร้างขึ้นมีข้อคำถามครบถ้วนและสอดคล้องกับกรอบในการสร้างเครื่องมือหรือไม่ แล้วจึงจัดพิมพ์เป็นเครื่องมือฉบับร่างเพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือต่อไป ในการจัดทำเครื่องมือ ผู้สร้างเครื่องมือจะต้องจัดทำคู่มือหรือคำชี้แจงเกี่ยวกับเครื่องมือที่สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ของการใช้ การนำข้อมูลไปใช้ ส่วนประกอบของเครื่องมือ และวิธีการใช้เครื่องมือ

1. ตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือ

หลังจากสร้างเครื่องมือแล้ว ผู้สร้างควรตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้น ก่อนนำไปใช้จริงเพื่อให้ได้เครื่องมือที่เป็นเครื่องมือคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือที่สร้างขึ้น มีวิธีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น เป็นการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นในเบื้องต้น หลังจากสร้างเครื่องมือแล้ว โดยผู้สร้างเครื่องมือเป็นผู้ตรวจสอบในเบื้องต้นว่า เครื่องมือที่สร้างขึ้นสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ และเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกรอบในการสร้างเครื่องมือหรือไม่ ภาษาที่ใช้ในเครื่องมือเป็นที่เข้าใจตรงกันทุกฝ่ายหรือไม่ และเหมาะสมกับลักษณะของผู้ตอบหรือไม่ คำชี้แจงชัดเจนหรือไม่ ตลอดจนตรวจสอบการพิมพ์และตรวจร่างเครื่องมือให้ถูกต้อง

1.2 การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการพิจารณาคุณภาพเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นในด้านความเข้าใจในภาษาที่ใช้และคุณภาพด้านความตรง ซึ่งอาจเป็นคณาจารย์เนื้อหาหรือความตรงเชิงโครงสร้างแล้วแต่กรณี เป็นการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่ม คือผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาซึ่งมีความรู้ในเรื่องเนื้อหาและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการวัดและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างเครื่องมือซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการวัด

คุณลักษณะต่างๆ การสร้างเครื่องมือผู้สร้างเครื่องมือจะนำผลการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือวัด เพื่อให้ได้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดโดยผู้เชี่ยวชาญ ควรใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3-5 คน การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด ควรพิจารณาจากวุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ประสบการณ์ในการสร้างเครื่องมือวัด และประสบการณ์ในการทำงาน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดโดยผู้เชี่ยวชาญ อาจนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาความตรงของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) หรือการหาค่า IOC ซึ่งเป็นการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างคำถามรายข้อกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของการวัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนข้อคำถามหรือประเด็นที่จะใช้ถามในแต่ละข้อ ในแบบประเมินความตรงของเครื่องมือซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

+ 1 เมื่อข้อคำถามนั้นตรงและสอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจหรือไม่สามารถตัดสินใจได้

- 1 เมื่อข้อคำถามนั้นไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์

เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นแล้วผู้สร้างเครื่องมือจะนำความคิดเห็นที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ (IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง

เมื่อ $\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของแต่ละข้อคำถาม

เมื่อ n หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้จะมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าใกล้ 1 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ หรือมีความตรงสูง การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องกำหนดเกณฑ์ คือ ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ก็แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความตรง แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

หรือวัตถุประสงค์ หรือไม่มีความตรง ดังนั้นผู้สร้างเครื่องมือจึงควรปรับปรุงข้อความข้อนั้นใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

การทดลองใช้เครื่องมือ เป็นการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ที่จะถูกวัดโดยเครื่องมือนั้น เพื่อตรวจสอบว่าผู้ตอบมีความเข้าใจข้อความตรงกันหรือไม่ ผู้ตอบตอบคำถามได้หรือไม่ การจัดเรียงลำดับของข้อความเหมาะสมหรือไม่ คำชี้แจง คำสังชัดเจนหรือไม่ เวลาที่ใช้ในการตอบมาน้อยเพียงใด โดยผู้สร้างเครื่องมืออาจสอบถามเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างที่นำเครื่องมือวัดไปทดลองใช้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้เครื่องมือวัด และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้น เพื่อที่ผู้สร้างเครื่องมือวัดจะได้ทำผลการทดลองใช้เครื่องมือนี้ไปปรับปรุงเครื่องมือรวมทั้งการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ ขั้นตอนการดำเนินการ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ การปฏิบัติตนของผู้ตอบตลอดจนการกำหนดเวลาในการตอบ นอกจากนั้นแล้วผู้สร้างเครื่องมือจะนำผลที่ได้จากการตอบไปตรวจให้คะแนนและหาคุณภาพของเครื่องมือวัดทั้งฉบับ โดยหาค่าความตรงและค่าความเที่ยงและหาค่าคุณภาพของเครื่องมือเป็นรายชื่อ โดยหาค่าความยากและอำนาจจำแนก ถ้าตรวจสอบพบว่าเครื่องมือที่สร้างมีคุณภาพตามที่ต้องการ ก็สามารถนำไปจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับจริงต่อไป แต่ถ้าพบว่าเครื่องมือยังไม่ได้คุณภาพ เช่น มีค่าความเที่ยงต่ำ หรือค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกไม่เหมาะสม ยักยักจะต้องปรับปรุงเครื่องมืออีกครั้งและนำไปทดลองใช้ใหม่จนกว่าจะได้เครื่องมือที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ

6. บริบทโรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์

6.1 ประวัติโรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์

โรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ ได้รับการประกาศจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอกัณฑ์ธรรมณ์ เมื่อ พ.ศ.2499 เริ่มเปิดการสอนเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2499 ต่อมาได้เปลี่ยนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันโรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

6.2 บริบทโรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์

โรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์จัดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ศรีสะเกษ ตั้งอยู่บริเวณกลางเมืองอำเภอกัณฑ์ธรรมณ์ ด้วยเป็นโรงเรียนประจำอำเภอที่มีขนาดใหญ่ จึงทำให้โรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์มีทรัพยากรและความสามารถในการ

บริหารพัฒนาโรงเรียน จนในปี 2547 โรงเรียนก้นทรารมณได้รับการยกย่องว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบของโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ที่มีความสำเร็จที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) มีผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกรวงการศึกษาเข้ามาศึกษาดูงานอย่างมากมายจากทั่วประเทศ

ด้วยเหตุผลข้างต้น ทำให้โรงเรียนก้นทรารมณได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง และมีชื่อเสียงจนทำให้โรงเรียนก้นทรารมณกลายเป็นโรงเรียนที่ไม่ใช่เฉพาะนักเรียนที่อาศัยอยู่ในอำเภอก้นทรารมณเท่านั้น ที่เข้ามาศึกษาต่อ แต่ยังรวมไปถึงนักเรียนที่อาศัยอยู่ในอำเภอรอบนอกด้วย

6.3 นักเรียนโรงเรียนก้นทรารมณ

ก้นทรารมณ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่บนเส้นทางหลักเชื่อมระหว่างจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งการขนส่งทางบก และการขนส่งทางรางรถไฟ ประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอก้นทรารมณมีอาชีพเกษตรกรรมปลูกข้าว หอม กระเทียม และพริก

เนื่องจากในอำเภอก้นทรารมณ ไม่มีงานที่เพียงพอกับความต้องการของประชากรผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนก้นทรารมณส่วนใหญ่จึงต้องออกนอกพื้นที่ไปทำงาน ทั้งจังหวัดใกล้เคียง และจังหวัดที่ห่างไกลในพื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมเช่นภาคกลาง และภาคตะวันออก และบางส่วนที่ไปทำงานต่างประเทศ

นักเรียนโรงเรียนก้นทรารมณส่วนมาก จึงอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้องของบิดามารดา ด้วยเหตุนี้ นักเรียนโรงเรียนก้นทรารมณจึงไม่ค่อยได้รับความสนใจจากผู้ปกครอง และได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่นัก โรงเรียนก้นทรารมณ ในฐานะที่เป็นโรงเรียนที่เป็นที่ชื่นชมของชุมชน จึงถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนเรียนคิดเองและปฏิบัติจริง ครูจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ และมีทักษะในการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันในการดำเนินชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

7.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัย ได้ทำการค้นคว้างานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน พบผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ปานิสรา จิตรประทักษ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยการเรียนแบบผสมผสาน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า

1. ผลการเรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยการเรียนแบบผสมผสาน หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. ผลการเรียนรู้หลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยการเรียนแบบผสมผสาน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีคะแนนกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ ในกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยการเรียนแบบผสมผสาน โดยภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านประโยชน์ที่ดับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านคุณภาพของบทเรียนผ่านเว็บ ตามลำดับ

สมคิด เทพนวล (2554, น.60) ได้วิจัยเรื่อง ผลการสอนแบบสืบสวนสอบสวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. คะแนนการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กฤติยา ฤทธิสร (2556, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏผลว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกรียงไกร กิตยศ, สุดาพร ปัญญาพฤษ์ และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2560, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แบบสืบสวนสอบสวนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง พบว่า เป็นงานวิจัยที่ทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยม โดยผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเป็นกระบวนการที่ช่วยการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้วยการฝึกให้ นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ โดยในกระบวนการคิดหาเหตุผล จนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหา ที่ถูกต้องด้วยตนเอง สามารถนำวิธีการแก้ปัญหานั้นไปประยุกต์ใช้ได้ และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงขึ้น

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัย ได้ทำการค้นคว้างานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน พบผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

Moore (1977, อ้างถึงใน รัตนา เขตผดุง 2542, น.34) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้ของการเรียนแบบสืบสวนสอบสวนวิชาสังคมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างข้อสอบทางสังคม (TISS) โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 624 คน ในระดับ 4,5 และ 6 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนแบบสืบสวนสอบสวนกับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนแบบสืบสวนสอบสวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างนักเรียนระดับ 4 ที่ระดับ 0.01 ระหว่างนักเรียนระดับ 5 และ 6 และระดับที่ 0.01 ระหว่างนักเรียนทั้งสามระดับ

Yang (1988, อ้างถึงใน ลำดวน โสภ 2545, 20) ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนและการจัดการเรียนรู้แบบอภิปราย ในห้องเรียนขนาดใหญ่ (มากกว่า 30 คน) ในเนื้อหาวิชาชีววิทยา และทำการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การให้เหตุผลและนำไปใช้ และทักษะการแก้ปัญหาโดยการวิเคราะห์ตัวแปรร่วม (Analysis of Covariance) และใช้ Tukey Test ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกๆตัวแปร แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเชิงอุปนัยของกลุ่มทดลองแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Ali Abdi (2014, น.37-41) ได้ศึกษาความสำเร็จของการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยการใช้การเรียนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนของนักเรียนเกรด 5 โรงเรียนประถม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวน
สอบสวนประสบความสำเร็จทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวน
สอบสวน เป็นกระบวนการที่ช่วยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เพิ่มสูงขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณั์ จังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง
5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การรวบรวมข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบกลุ่มเดียว (One group pretest – posttest design) โดยมีรูปแบบ ดังนี้

2. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการดำเนินงานวิจัย มีวิธีการศึกษา ดังนี้

2.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ รายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 ส 31104 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

2.3 ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส 31104 ประวัติศาสตร์ 2

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 12 ห้องเรียน จำนวน 365 คน โดยเป็นการจัดห้องเรียนแบบความสามารถ

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ 1 ห้องเรียน จำนวน 30 ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

4. ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนจำนวน 30 คน สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือน มกราคม 2562 – มีนาคม 2562

5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน และแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีขั้นตอนดังนี้

5.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม. 4-6

5.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนก้นถารมณั ราชวิชา ส 31104 ประวัติศาสตร์ 2

5.3 กำหนดเนื้อหาเพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการทดลอง คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ใช้เวลาในการทดลอง 10 ชั่วโมง โดยแบ่งเรื่องย่อย ดังนี้

5.3.1 รัฐหรือชุมชนโบราณยุคต้นประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย 3 ชั่วโมง

5.3.2 การสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย : กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ 2 ชั่วโมง

5.3.3 การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 3 ชั่วโมง

5.3.4 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 2 ชั่วโมง

โดยแบ่งออกเป็น 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 การแบ่งเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

แผน ที่	เรื่อง	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	รัฐหรือชุมชน โบราณยุคต้น ประวัติศาสตร์ใน ดินแดนไทย	มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิ ปัญญาไทย มีความรัก ความ ภาคภูมิใจและธำรงความเป็น ไทย ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็น สำคัญของประวัติศาสตร์ไทย	- วิเคราะห์พัฒนาการ ของอาณาจักรโบราณ ในภาคต่างๆ ใน ดินแดนไทยได้ - อธิบายอิทธิพลของ อาณาจักรโบราณใน ดินแดนประเทศไทยที่ มีต่อสังคมไทยได้	3
2	การสถาปนาราชธานี ของอาณาจักรไทย	มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิ ปัญญาไทย มีความรัก ความ ภาคภูมิใจและธำรงความเป็น ไทย	- วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ ในการสถาปนาราช ธานีของอาณาจักรไทย	2

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผน ที่	เรื่อง	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
		ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็น สำคัญของประวัติศาสตร์ไทย	-	
3	การปฏิรูปการ ปกครองในสมัย รัชกาลที่ 5	มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิ ปัญญาไทย มีความรัก ความ ภาคภูมิใจและธำรงความเป็น ไทย ตัวชี้วัด ม.4-6/1 วิเคราะห์ ประเด็นสำคัญของ ประวัติศาสตร์ไทย ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของ สถาบันพระมหากษัตริย์ต่อ ชาติไทย	- อธิบายความ เปลี่ยนแปลงการ ปฏิรูปสังคมในสมัย รัชกาลที่ 5 ได้	3
4	การเปลี่ยนแปลงการ ปกครอง พ.ศ. 2475	มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิ ปัญญาไทย มีความรัก ความ ภาคภูมิใจและธำรงความเป็น ไทย ตัวชี้วัด ม.4-6/1 วิเคราะห์ ประเด็นสำคัญของ ประวัติศาสตร์ไทย	- ระบุสาเหตุของการ เปลี่ยนแปลงการ ปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้ - วิเคราะห์ผลของการ เปลี่ยนแปลงการ ปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้	2
		รวม		10

5.4 ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน จากเอกสารต่างๆ และงานวิจัย

5.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์จากนักวิชาการทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหา ขั้นนี้จะเป็นขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียนที่ครูจัดสถานการณ์หรือเรื่องราวเกี่ยวกับบทเรียนที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดคำถาม แล้วแรงจูงใจในการหาคำตอบ 2) ขั้นตอนกำหนดสมมติฐาน 3) ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 4) ขั้นทดสอบสมมติฐาน ขั้นที่ 2,3 และ 4 เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่นักเรียนจะต้องตั้งสมมติฐาน วางแผนกำหนดแนวทางการสืบค้นข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ รวมถึงการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ 5) ขั้นสร้างข้อสรุปและนำไปใช้ เป็นขั้นตอนสรุปข้อมูลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ และการแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ใหม่ที่ค้นพบ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

5.5.1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

5.5.2 สาระสำคัญ

5.5.3 จุดประสงค์การเรียนรู้

5.5.4 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

5.5.5 กระบวนการจัดการเรียนรู้

5.5.6 สื่อการเรียนการสอน

5.5.7 การประเมินผล

5.5.8 เครื่องมือการประเมินผล

5.5.9 เกณฑ์การประเมินผล

5.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

5.7 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อและรายละเอียดคุณสมบัติในภาคผนวก เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหา และการวัดผล โดยผู้เชี่ยวชาญใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ นำตารางวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Item Objective Congruence Index : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) มีขั้นตอนดังนี้
 การสร้างแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน (Pretest-posttest) เรื่อง ความเป็นมา
 ของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบ
 ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก โดยมีขั้นตอนในการ
 สร้างแบบทดสอบ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล
2. ศึกษาสาระประวัติศาสตร์ไทยมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551
3. วิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วิเคราะห์สาระการเรียนรู้
 แกนกลาง สร้างแผนผังการสร้างข้อสอบ และตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยใช้ตารางตามแนวทาง
 ของบลูมที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ในปี 1990 โดย แอนเดอร์สันและแครทวอล (Anderson &
 Krathwohl) ดังตารางที่ 3.2 และตารางที่ 3.3 นี้

ตารางที่ 3.2 แผนผังการสร้างข้อสอบปรนัย เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักร
 สุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

เรื่องที่	ความจำ	ความ เข้าใจ	การ นำไปใช้	การ วิเคราะห์	การ ประเมิน	ความคิด สร้างสรรค์	รวม
1	1	1	1	3	1	0	7
2	1	1	0	3	2	0	7
3	1	1	1	3	2	0	8
4	1	1	1	3	2	0	8
รวม	4	4	3	12	7	0	30

ตารางที่ 3.3 วิเคราะห์ข้อสอบปรนัย เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัย
จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

จุดประสงค์ ตามแผนการจัดการเรียนรู้	พฤติกรรมการเรียนรู้					รวม
	ความ จำ	ความ เข้าใจ	การนำ ไปใช้	การ วิเคราะห์	การ ประเมินค่า	
แผน 1						
- อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรโบราณ ในภาคต่างๆ ในดินแดนไทยได้	1		1	1	1	7
- อธิบายอิทธิพลของอาณาจักรโบราณใน ดินแดนประเทศไทยที่มีต่อสังคมไทยได้		1		2		
แผน 2						
- วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการสถาปนาราช ธานีของอาณาจักรไทย	1	1		3	2	7
แผน 3						
- อธิบายความเปลี่ยนแปลงการ ปฏิรูปสังคมในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้		1	1	1	1	8
- อธิบายผลกระทบที่มีต่อการปฏิรูป ของรัชกาลที่ 5	1			2	1	
แผน 4						
- ระบุสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง การปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้	1	1	1	1	1	8
- วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลง การปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้		1		1	1	
รวม	4	5	3	11	7	30

4. สร้างแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อน
อาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จำนวน 30 ข้อ

5. เสนอแบบทดสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง
แก้ไข

6. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

- 6.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 6.2 วิเคราะห์เนื้อหา ตัวชี้วัด เพื่อสร้างแบบทดสอบ
- 6.3 สร้างแบบทดสอบ โดยกำหนดสัดส่วนของแบบทดสอบที่จะวัดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยเนื้อหา ตัวชี้วัด และระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด
- 6.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามตัวชี้วัด เป็นแบบทดสอบแบบคู่ขนาน ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ
- 6.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุง โดยได้แนะนำให้สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ วิเคราะห์ประเภทของข้อสอบให้หลากหลาย ใช้ภาษาให้เหมาะสม ชัดเจน ไม่กำกวม จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อสอบ แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุง
- 6.6 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นแก้ไขแล้ว ไปใช้กับนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาเหล่านี้มาแล้ว จำนวน 20 คน และไม่ใช่ในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ
- 6.7 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบที่นักเรียนทำ โดยให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่นักเรียนทำถูก และให้ 0 คะแนนสำหรับข้อที่นักเรียนตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 คำตอบ
- 6.8 นำผลที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก (p) โดยได้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 0.54 และค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 0.28 พร้อมทั้งหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน $kr-20$ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ 0.94

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

7.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัย เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ นักเรียนด้วยตนเอง ซึ่งสอนโดยวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน จำนวน 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือน มกราคม 2562 – มีนาคม 2562

7.3 หลังจากการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ตรวจสอบคำตอบบันทึกผลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ดำเนินการดังนี้

8.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการสืบสวนสอบสวน โดยใช้ สถิติ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent)

8.3 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

8.3.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียน

8.3.2 วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียน

สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
------	-----	---------------------

$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสองทีละตัว
N	แทน	จำนวนนักเรียน

8.2.3 วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

สูตร

$$T = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

t	แทน	ค่าคงที่
N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\sum D$	แทน	การนำเอาผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคนรวมกัน
$\sum D^2$	แทน	การนำเอาผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสองแล้วรวมกัน
$(\sum D)^2$	แทน	การนำเอาผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคนมารวมกันแล้วยกกำลังสอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบกลุ่มเดียว (One group pretest – posttest design) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ในรายวิชาประวัติศาสตร์ 2 รหัสวิชา ส31104 เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทย สมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน จากตารางที่ 4.1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ก่อนเรียนเท่ากับ 9.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.609 และคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 19.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.025 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	9.43	2.609	
หลังเรียน	30	19.03	2.025	18.308**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยแบบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบกลุ่มเดียว (One group pretest – posttest design) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณี จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จำนวน 4 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนเรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.35 – 0.70 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 – 0.45 และมีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.94 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้คือสถิติ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (\bar{X}) วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียน (S.D.) และ วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (t)

1. สรุปการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน เรื่อง “ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง” ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาณิสรา จิตรประทีภย์ (2553) สมคิด เทพนวล (2554) เกรียงไกร กิตยศ, สุดาพร ปัญญาพฤษ และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2560 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน โดยผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน โดยในการวิจัยครั้งนี้ มีกระบวนการดังนี้คือ ขึ้นกำหนดปัญหาและกำหนดสมมติฐาน ขึ้นรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ขึ้นตอบสมมติฐาน ขึ้นสร้างข้อสรุปและนำไปใช้ โดยกระบวนการเหล่านี้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้าแสวงหาคำตอบได้ด้วยตัวเอง ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีผู้สอนเป็นผู้นำการตั้งสมมติฐาน เป็นกระบวนการที่ฝึกทักษะการคิดให้กับผู้เรียน ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ ผู้เรียนได้ลงมือทำ คิดแก้ปัญหา สืบหาความจริง กระตุ้นให้เกิดการอยากรู้อยากเห็น ผู้เรียนรู้จักการตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดทักษะการตั้งคำถาม และทักษะการค้นหาคำตอบ มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อวิธีการแสวงหาความรู้ จัดการกับความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา โดยทักษะดังกล่าวนี้เมื่อถูกใช้อย่างสม่ำเสมอผู้เรียนสามารถที่จะประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายถึงข้อมูลต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการตอบข้อสมมติฐาน รวมถึงผู้เรียนยังค้นพบประเด็นที่น่าสนใจและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นการขยายความรู้ นอกเหนือไปจากบทเรียน ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดที่ได้จากการสรุปข้อมูลจากการตอบข้อสมมติฐานเข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งสามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกเหนือไปจากบทเรียนได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนนี้ได้พัฒนาผู้เรียนในด้านความจำ ความเข้าใจในบทเรียน มีทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูล จนสามารถสร้างข้อสรุปและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและแนวคิดมาใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ดังนี้

3.1.1 เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนต้องใช้เวลามาก ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องจับประเด็นที่สำคัญหรือมโนคติของบทเรียนให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดการตั้งสมมติฐานที่นำไปสู่การหาคำตอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งเอาไว้ได้

3.1.2 ในการเริ่มกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยหรือมีข้อคำถามเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนควรสร้างสถานการณ์ที่น่าสนใจ ซึ่งหากสถานการณ์ที่สร้างขึ้นไม่น่าสนใจมากพอ จะไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยจนนำไปสู่การตั้งคำถาม และการตั้งสมมติฐานได้

3.1.3 ในระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนไม่ควรเข้าไปชี้แนะ หรือควบคุมมากจนเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่มีอิสระในการค้นหาข้อมูล และเบื่อไม่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าต่อ

3.1.4 ในการที่ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบข้อสมมติฐาน ผู้สอนควรแนะนำหรือชี้แนะ แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลจากหลายแหล่งและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว เพื่อตอบข้อสมมติฐานและเชื่อถือได้

3.1.5 ในการสรุปและนำไปใช้ ผู้เรียนจะสรุปแนวคิดที่ได้จากความรู้จากการตอบข้อสมมติฐาน ทั้งนี้ผู้สอนอาจยกตัวอย่างสถานการณ์ปัจจุบัน หรือสถานการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงแนวคิดที่ได้กับสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งจะพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนด้วย เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการสร้างทักษะในด้านอื่นๆ ให้กับผู้เรียนมากขึ้น

3.2.2 ควรมีการวิจัยปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนแบบสืบสวนสอบสวน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมศิลปากร. (2515). *คำแปลจามเทวีวงศ์ พงสาวดารเมืองหริภุญไชย*. พระนคร: กรมศิลปากร.
- กฤติยา ฤทธิสร. (2556). การพัฒนาชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบวิธีสอนแบบ
สืบสวนสอบสวนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราช
ภัฏลำปาง* 2. (เมษายน – กันยายน): 13 – 25.
- คมชัดลึก. (2559). *สพฐ.ปรับการสอนประวัติศาสตร์ ชูชุดกิจกรรม 5 เรื่อง-เลิกท่องจำ* ค้นคืนวันที่ 7
พฤษภาคม 2562. จาก [http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?
NewsID=47012&Key=hotnews](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47012&Key=hotnews).
- เกรียงไกร กิตติศ. (2560). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่* 10, 3
(กันยายน – ธันวาคม): 49-60.
- จิรพรรณ ขมขวัญเมือง. (2547). *ผลของการสอนแบบสืบสวนสอบสวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน เรื่อง อาณาจักรศรีวิชัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2
จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- จินตนา กิจบำรุง. (2545). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องประวัติศาสตร์สมัย
สุโขทัยและศึกษาทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่สอน
ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ jigsaw II และแบบ
ร่วมกันคิด กับวิธีสอนตามคู่มือครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- จุฬารักษ์ คำรหัสกุล. (2536). *นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2542). *บรรณานุกรมว่าด้วยเรื่อง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐกานต์ ลิ้มสถาพร. (2544). *เชียงใหม่หัวใจล้านนา*. กรุงเทพฯ: ภัคชรศ.

- คณัย ไชยโยธา. (2546). *ประวัติศาสตร์ไทย: ยุคกรุงธนบุรีถึงกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทศนา แยมมณี. (2561) *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทรรัฐ. (2551). *พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ วันที่ 11 สิงหาคม 2551 คั่นคืนวันที่ 7 พฤษภาคม 2562*. จาก <http://prachatai.com/journal/2008/08/17689>.
- ธิดา สารระยา. (2538). *(ศรี)ทวารวดี ประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- นคร พันธุ์ณรงค์. (2524). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงธนบุรี*. พิษณุโลก: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นคร พันธุ์ณรงค์. (2528). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประนอม เดชชัย. (2531). *นวัตกรรมกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติศึกษาศาสตร์*. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปานิสรา จิตรประทีป. (2553). *การศึกษาผลการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยการเรียนแบบผสมผสาน เรื่องประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพชร มีกลาง. (2542). *พฤติกรรมการสอนศึกษาระดับมัธยมศึกษา*. สกลนคร: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- พิชาติ แก้วพวง. (2554). *ผลของการจัดการเรียนการสอนศึกษาศาสตร์ตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสืบเสาะในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : วิธีและเทคนิคการสอน 1*. กรุงเทพฯ: เดอะ มาสเตอร์ กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- พีระพงษ์ สิทธิอมร. (2549). *ประวัติศาสตร์การเมืองไทย: ปฏิรูป ปฏิวัติ รัฐประหาร ของผู้นำทางการเมืองพลเรือน ตำรวจ ทหาร*. กรุงเทพฯ: ซี แอนด์ เอ็น.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2537). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- มานิต วัลลิโกดม. (2516). *ตำนานสิงหนวัติกุมาร ฉบับสอบค้น*. กรุงเทพฯ: จัดพิมพ์
โดยคณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2551). *หลักการวัดและการสร้างข้อสอบ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ภาควิชา
วิจัยการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). *การวัดและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เยาวภา ประคองศิลป์. (2552). *ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย สำหรับวิชาสังคม
ศึกษา*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- รัตนา เขตผดุง. (2542). *การประยุกต์ใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนในวิชาสังคมศึกษา ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ลัดดา เพียรประสพ. (2545). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบสืบสวนสอบสวนเรื่อง
อัตราส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลำดวง ไสภา. (2545). *การศึกษาพัฒนาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้แผนผัง
มโนคติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิศรา ตั้งคำวานิช. (2557). *ประวัติศาสตร์ "สุโขทัย" ที่เพิ่งสร้าง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ*. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- _____. (2549). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ*. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2549). *การสอนสังคมในระดับมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (2540). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 404361 วิธีสอนทั่วไป*. ชลบุรี:
ภาควิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- วิรุทธ วิเชียรโชติ. (2521). *จิตวิทยาการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน*. กรุงเทพฯ: อำนวยการพิมพ์.
- ศิริพร สุเมธารัตน์. (2556). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริพร หงส์พันธ์. (2542) *การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน*. นครราชสีมา: โปรแกรมวิชา
วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
_____. (2556). *ทฤษฎีการประเมิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด เทพนวล. (2554). *ผลของการสอนแบบสืบสวนสอบสวนที่มีต่อการคิดแบบสืบสวนเหตุ
ปัจจัย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยไทยของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดมะลิ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.*
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). *รวมบทความทางการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สรรเพชญ์ ชรรมาธิกุล. (2538). *ตามพรลิงก์- ศรีวิชัย อาณาจักรที่ถูกกลืน*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สันติ เล็กสุขุม. (2549). *ศิลปะภาคเหนือ: หริภุญชัย-ล้านนา*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- สันติ อธิพิณนาวากุล. (2550). *การพัฒนาชุดการเรียนคณิตศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวน โดยใช้
โปรแกรม GSP (The Geometer's Sketchpad) เพื่อส่งเสริมความคิดรวบยอดทาง
คณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
กรุงเทพฯ.*
- สันติวัฒน์ จันทร์ไค. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA
ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติ ต่อ
วรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต. วารสารครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 46,1 (มกราคม-มีนาคม): 117-132.*
- สิริรัตน์ เรืองวงษ์วาร. (2524). *ประวัติศาสตร์การเมืองไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง
พ.ศ. 2475*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุขุม นวลสกุล. (2520). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

- สุจิตรา หังสพฤกษ์. (2554). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษา. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา. น.4-21 – 4-26 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา.*
- สุดารัตน์ นนท์คลัง. (2549). *การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกลุ่มโรงเรียนเทศบาลเมืองอุดรดิศต์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิศต์, อุดรดิศต์.*
- สุนทรี เมฆบุญส่งลาภ. (2540). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์รอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เน้นทักษะกระบวนการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผลวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.*
- แสงเพชร. (2543). *ชนบุรี ราชธานีคู่ชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วันชนะ.*
- แสงโสม เกษมศรี, ม.ร.ว. (2515). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3. (พ.ศ.2325 - 2394). นครหลวงฯ มิตรนราการพิมพ์.*
- ไสว พักขาว. (2544). *หลักการสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.*
- หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. (2559). *สพฐ.ปรับการสอนประวัติศาสตร์ ชูชุดกิจกรรม 5 เรื่อง-เล็กห้องจำ. คืบค้นวันที่ 7 พฤษภาคม 2562 จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47012&Key=hotnews>.*
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2551). *พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ วันที่ 11 สิงหาคม 2551. คืบค้นวันที่ 7 พฤษภาคม 2562 จาก <http://prachatai.com/journal/2008/08/17689>.*
- อนุমানราชชน, พระยา, (2507). *เรื่องเลกทาสในรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.*
- อาทร จันทวิมล. (2546). *ประวัติของแผ่นดินไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).*

Abdi, Ali. (2014). "The Effect of Inquiry-based Learning Method on Student' Academic Achievement in Science Course" *Universal Journal of Educational Researcher*. 2, 1: 37-41.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

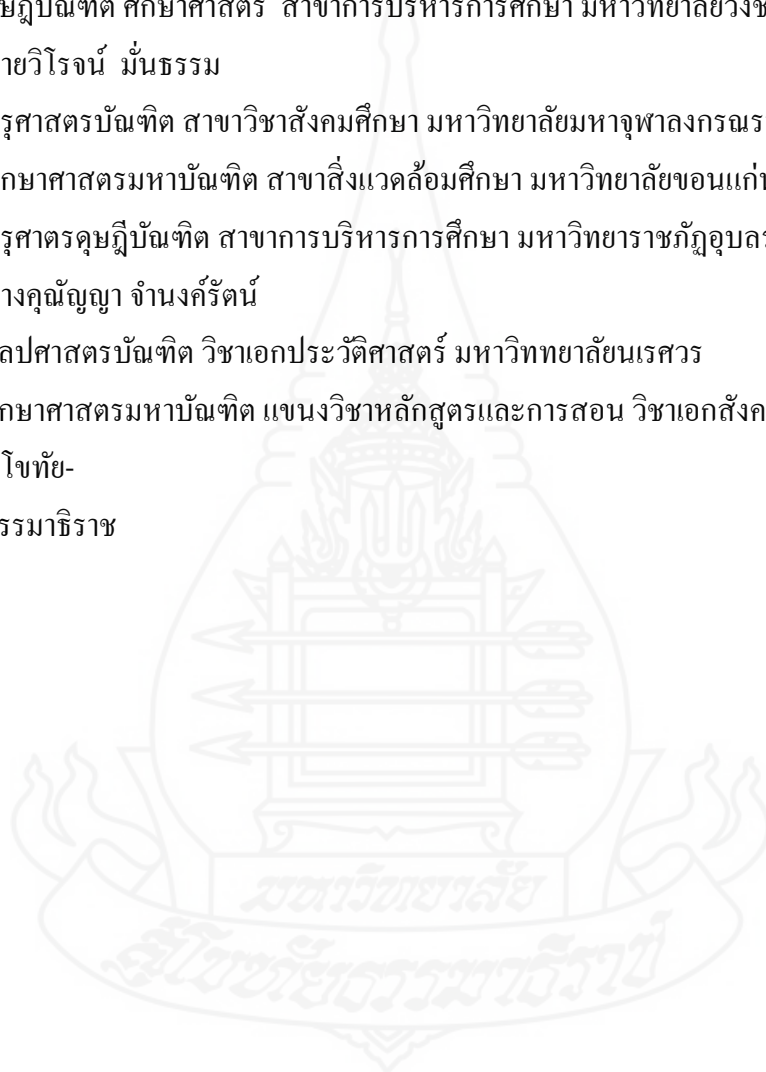

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

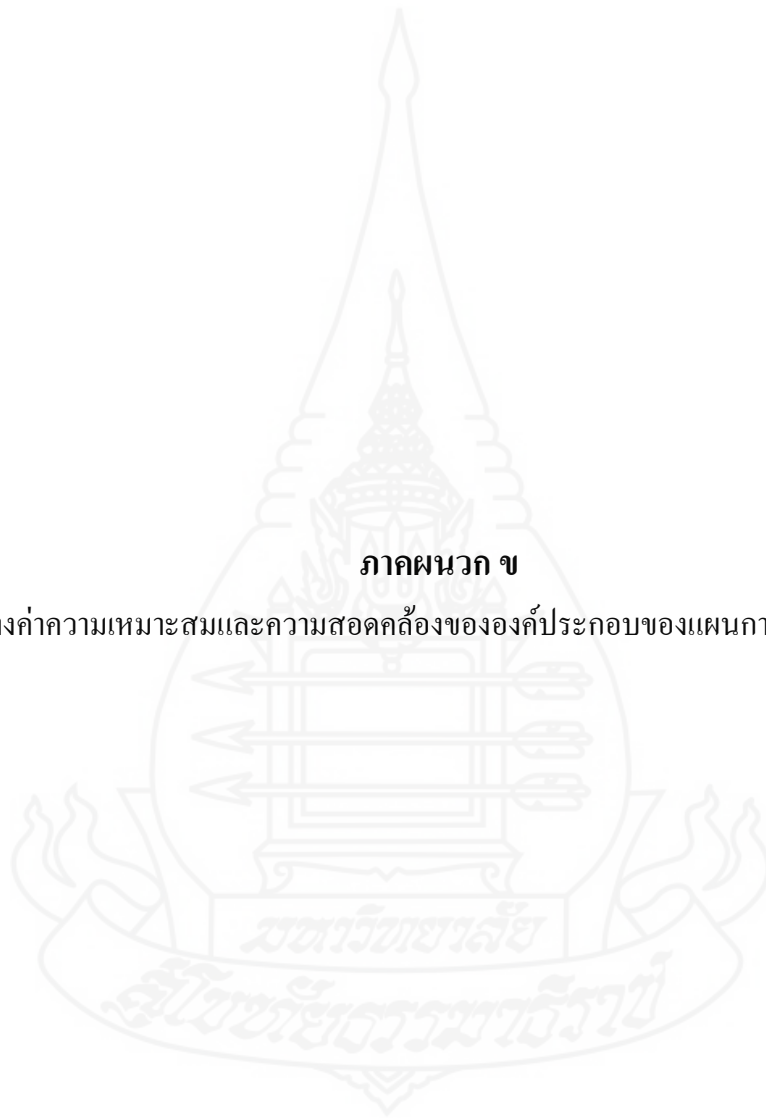
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายพิมล วิเศษสังข์
 คุรุศาสตรมหาบัณฑิต นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คุรุศาสตร์ จุฬาลงกร
 มหาวิทยาลัย
 คุรุศาสตรมหาบัณฑิต วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 คุษฎีบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงชวลิตกุล
2. นายวิโรจน์ มั่นธรรม
 คุรุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 คุรุศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
3. นางคุณัญญา จำนงศ์รัตน์
 ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคม มหาวิทยาลัย
 สุโขทัย-
 ธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ข

ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

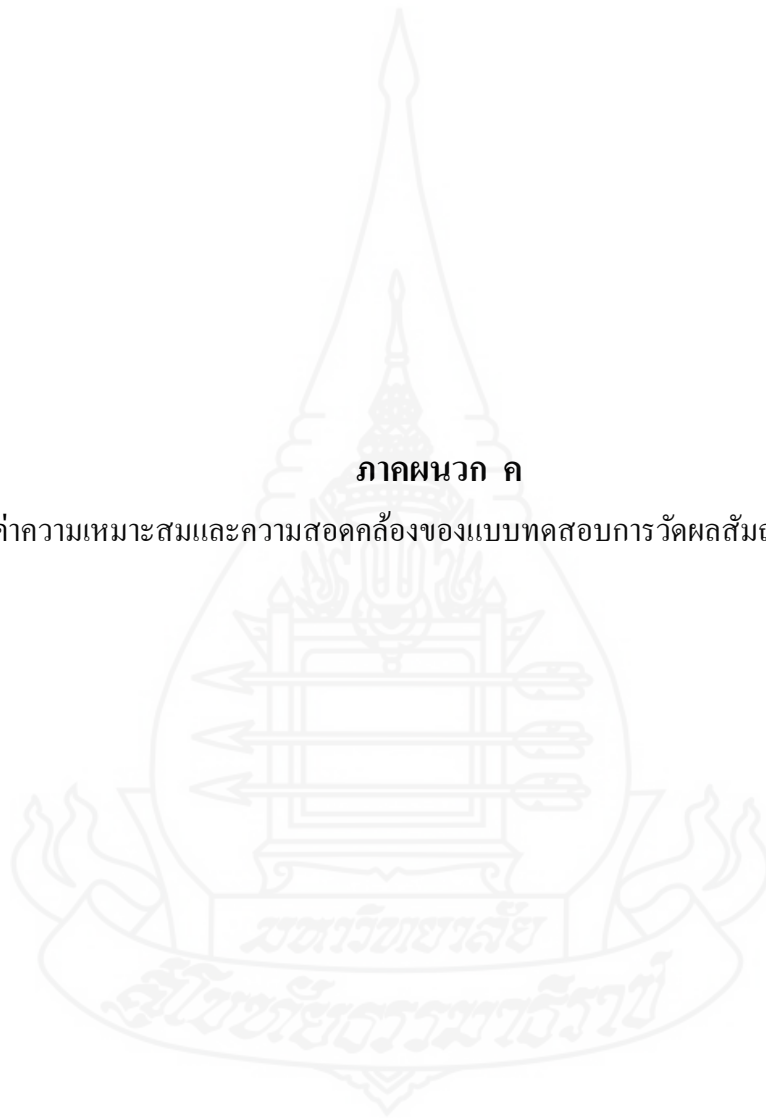
**ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบ
ของแผนการจัดการเรียนรู้**

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	ความคิดเห็น
	1	2	3			
1. จุดประสงค์การเรียนรู้						
1.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
1.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
2. สาระสำคัญ						
2.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระสำคัญกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
2.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระสำคัญกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
3. เนื้อหา						
3.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
3.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหากับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
3.3 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการวัดและการประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
4. กิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	ความคิดเห็น
	1	2	3			
4.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
4.3 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
4.4 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
5. สื่อการสอน						
5.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสื่อการสอนและกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
6. การประเมินผล						
6.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของกรประเมินผลกับตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
6.2 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการประเมินผลกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม
6.3 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการประเมินผลกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	เหมาะสม

ภาคผนวก ค

ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
			1	2	3		
- อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรโบราณในภาคต่างๆ ในดินแดนไทยได้	- การพบรูปธรรมจักรและกวางหมอบจำนวนมากในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา แสดงว่าบริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรใด	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1
		นำไปใช้	+1	+1	+1	+3	1
	- ถ้านักเรียนจะต้องพานักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมพระพุทธรูปที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทางภาคเหนือ นักเรียนจะพานักท่องเที่ยวไปชมพระพุทธรูปของอาณาจักรใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
		ประเมิน	+1	+1	+1	+3	1
- อธิบายอิทธิพลของอาณาจักรโบราณใน	- อาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยมีอิทธิพลต่อสังคมไทยในเรื่องใดมากที่สุด	เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
			1	2	3		
ดินแดนประเทศไทยที่มีต่อ สังคมไทยได้	- ข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญ ที่ทำให้การศึกษาเรื่องราว ของอาณาจักรโบราณใน ดินแดนไทยจึงยังไม่มี กระจ่างชัดมากนัก	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	- จารึกโบราณภาษา สันสกฤตที่พบในประเทศไทย มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง ใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
- วิเคราะห์ ปัจจัยสำคัญใน การสถาปนาราช ธานีของ อาณาจักรไทย	- สุโขทัยตั้งอยู่บริเวณที่ ราบลุ่มแม่น้ำสายใด	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1
	- ปัจจัยทางการเมืองในการ สถาปนากรุงธนบุรีและกรุง รัตนโกสินทร์เหมือนกัน อย่างไร	เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
	- ปัจจัยทางการเมืองใน การสถาปนากรุงธนบุรีและ กรุงรัตนโกสินทร์ เหมือนกันอย่างไร	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	- ข้อใดไม่ใช่ชนโยบายการ ฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจสมัย ธนบุรี	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	- วัดใดที่สามารถเป็น ตัวแทนของกรุงธนบุรีได้ดี ที่สุด	ประเมิน	+1	+1	+1	+3	1
- พระเจ้าตากสินมี คุณสมบัติใดที่โดดเด่นกว่า ผู้นำชุมชนอื่นๆ	ประเมิน	+1	+1	+1	+3	1	

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
			1	2	3		
	- พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงให้ขุดคลองมหานาคเพื่อประโยชน์ใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
- อธิบายความเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปสังคมในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้	- ข้อใดคือปัจจัยที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลิกทาส	เข้าใจ	+1	+1	+1	+3	1
	- พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “เราไม่ได้เรียนเป็นฝรั่ง เราเรียนเพื่อจะได้เป็นคนไทยที่มีความรู้เสมอตัวฝรั่ง” หมายถึงข้อใด	นำไปใช้	+1	+1	+1	+3	1
	- เหตุผลสำคัญในการเสด็จเยือนรัสเซียของรัชกาลที่ 5 คือข้อใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	- จุดมุ่งหมายใดมีความสำคัญที่สุดต่อการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาคในสมัยรัชกาลที่ 5	ประเมิน	+1	+1	+1	+3	1
- อธิบายผลกระทบที่มีต่อการปฏิรูปของรัชกาลที่ 5	- ลูกทาสรุ่นแรกที่เกิดเป็นไท คือรุ่นใด	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1
	- การยกเลิกระบบไพร่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยด้านใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
			1	2	3		
	- ข้อใดคือผลที่เกิดจาก การปฏิรูปการปกครองส่วน ภูมิภาคในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1
	- ผลของการปฏิรูป การศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีอิทธิพลต่อความนิยม ของคนไทยมากที่สุดคือข้อ ใด	ประเมิน	+1	+1	+1	+3	1
- ระบุสาเหตุของ การเปลี่ยนแปลง การปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้	- ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนไหวเพื่อการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นประชาธิปไตยก่อน พ.ศ. 2475	ความจำ	+1	+1	+1	+3	1
	- หากนักเรียนต้องการทำ รายงานเกี่ยวกับอนุสาวรีย์ที่ เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์กบฏ บวรเดช นักเรียนต้องทำ รายงานเกี่ยวกับอนุสาวรีย์ ในข้อใด	นำไปใช้	+1	+1	+1	+3	1
	- ความตื่นตัวทางการเมือง และความไม่พอใจใน ระบอบการปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ของ บุคคลกลุ่มใดที่ทำให้รัชกาล ที่ 7 ต้องทรงปรับปรุงการ บริหารราชการแผ่นดิน	วิเคราะห์	+1	+1	+1	+3	1

จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
			1	2	3		
	- ความคิดทางการเมืองของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับ คณะราษฎรสอดคล้องกัน ในเรื่องใด	ประเมิน	+1	+1	+1	+3	1
- วิเคราะห์ ผลของการ เปลี่ยนแปลง การปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้	- ข้อใดไม่ใช่เป้าหมายใน การเปลี่ยนแปลงการ ปกครอง พ.ศ. 2475 ของ คณะราษฎร - การเปลี่ยนแปลงวิถีไทยที่ กำหนดตามนโยบาย “รัฐ นิยม” ในข้อใดยังมีผล ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน - สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ ให้เกิดกบฏบวรเดชคือข้อ ใด - ภายหลังจากเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ.2475 แล้ว สังคมไทยเป็นอย่างไร	เข้าใจ วิเคราะห์ ประเมิน วิเคราะห์	+1 +1 +1 +1	+1 +1 +1 +1	+1 +1 +1 +1	+3 +3 +3 +3	

ภาคผนวก ง

ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน – หลังเรียน

ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน – หลังเรียน

ข้อ ที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	หมายเหตุ	ข้อ ที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	หมายเหตุ
1	.70	.20		16	.55	.25	
2	.55	.25		17	.45	.25	
3	.50	.40		18	.50	.40	
4	.50	.20		19	.60	.30	
5	.35	.25		20	.55	.25	
6	.50	.20		21	.55	.35	
7	.60	.30		22	.55	.25	
8	.60	.30		23	.55	.45	
9	.60	.30		24	.55	.25	
10	.60	.20		25	.55	.35	
11	.50	.20		26	.50	.30	
12	.50	.30		27	.55	.35	
13	.45	.35		28	.60	.30	
14	.45	.25		29	.55	.25	
15	.65	.25		30	.50	.30	

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ = 0.94

ภาคผนวก จ

คะแนนจากการทดสอบก่อน – หลังเรียน

คะแนนจากการทดสอบก่อน – หลังเรียน เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อน
 อาจารย์สุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน คะแนนเต็ม 30 คะแนน

เลขที่	Pretest	Posttest	D	D ²	เลขที่	Pretest	Posttest	D	D ²
1	7	19	12	144	16	7	21	14	169
2	14	18	4	16	17	6	19	13	100
3	8	16	8	64	18	8	18	10	64
4	7	19	12	144	19	11	19	8	144
5	12	16	4	16	20	9	21	12	25
6	10	21	11	121	21	16	21	5	144
7	6	19	13	169	22	10	22	12	49
8	8	17	9	81	23	11	18	7	100
9	7	17	10	100	24	10	20	10	36
10	7	15	8	64	25	10	16	6	81
11	12	23	11	121	26	7	16	9	81
12	13	19	6	36	27	10	19	9	81
13	6	21	15	225	28	11	20	9	81
14	7	19	12	144	29	11	20	9	144
15	7	19	12	196	30	9	21	12	64
						283	571	288	3004
						$\sum X$	$\sum X$	$\sum X$	$\sum X$
						9.43	19.03		
						\bar{X}	\bar{X}		
						2.609	2.025		
						S.D.	S.D.		

ภาคผนวก จ

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน
หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัย
จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

1. อาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยมีอิทธิพลต่อสังคมไทยในเรื่องใดมากที่สุด (เข้าใจ)
 1. ศาสนา
 2. เศรษฐกิจ
 3. ศิลปกรรม
 4. การปกครอง
2. ข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้การศึกษาเรื่องราวของอาณาจักรโบราณในดินแดนไทยจึงยังไม่มี ความกระจ่างชัดมากนัก (วิเคราะห์)
 1. ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษอย่างจริงจัง
 2. ขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณ
 3. หลักฐานที่จะใช้สืบค้นหลงเหลืออยู่น้อย
 4. มีข้อจำกัดด้านตัวอักษรที่ไม่อาจแปลความได้
3. การพบรูปธรรมจักรและกวางหมอบจำนวนมากในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา แสดงว่าบริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรใด (ความจำ)
 1. อาณาจักรละโว้
 2. อาณาจักรทวารวดี
 3. อาณาจักรศรีอยุธยา
 4. อาณาจักรตามพรลิงค์
4. ถ้านักเรียนจะต้องพานักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมพระพุทธรูปที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทางภาคเหนือ นักเรียนจะพานักท่องเที่ยวไปชมพระพุทธรูปของอาณาจักรใด (นำไปใช้)
 1. อาณาจักรละโว้
 2. อาณาจักรโยนกเชียงแสน
 3. อาณาจักรศรีอยุธยา
 4. อาณาจักรตามพรลิงค์

5. ภาพรวมการตั้งราชธานีของอาณาจักรโบราณ ส่วนใหญ่มักจะเลือกตั้งในพื้นที่ทำเลใด (วิเคราะห์)

1. พื้นที่ราบขนานด้วยภูเขา
2. ที่ราบลุ่มมีแม่น้ำไหลผ่าน
3. ที่ดอนกว้างน้ำท่วมไม่ถึง
4. ชายฝั่งทะเลที่พื้นที่เป็นทราย

6. แรงจูงใจที่สำคัญที่สุดในการเข้ามาขังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของชาวอินเดียในยุคแรก คือ (ประเมิน)

1. ทรัพยากรและของป่า
2. หาแหล่งระบายสินค้า
3. เผยแผ่ศาสนา
4. สินค้าเครื่องเทศ

7. จารึกโบราณภาษาสันสกฤตที่พบในประเทศไทย มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดมากที่สุด (วิเคราะห์)

1. จารึกเกี่ยวกับการเจริญสัมพันธไมตรี
2. จารึกหลักธรรมในพระพุทธศาสนา
3. จารึกพระเวทในศาสนาพราหมณ์
4. จารึกเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

8. สุโขทัยตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสายใด (ความจำ)

1. แม่น้ำยม
2. แม่น้ำกก
3. แม่น้ำสาย
4. แม่น้ำอิง

9. ปัจจัยทางการเมืองในการสถาปนากรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์เหมือนกันอย่างไร (เข้าใจ)

1. สร้างเมืองหลวงที่มีแม่น้ำผ่ากลาง
2. การทำสงครามกอบกู้อิสรภาพจากพม่า
3. มีไพร่พลจำนวนมากทำให้สร้างเมืองได้รวดเร็ว
4. เกิดปัญหาทางการเมืองภายในและความวุ่นวายขึ้นในอาณาจักรก่อน

10. ปัจจัยทางการเมืองในการสถาปนากรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์เหมือนกันอย่างไร (วิเคราะห์)
1. สร้างเมืองหลวงที่มีแม่น้ำผ่ากลาง
 2. การทำสงครามกอบกู้อิสรภาพจากพม่า
 3. มีไพร่พลจำนวนมากทำให้สร้างเมืองได้รวดเร็ว
 4. เกิดปัญหาทางการเมืองภายในและความวุ่นวายขึ้นในอาณาจักรก่อน
11. ข้อใดไม่ใช่นโยบายการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจสมัยธนบุรี (วิเคราะห์)
1. ฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน
 2. จัดหาข้าวอาหารแจกจ่ายประชาชน
 3. ให้ประชากรทุกระดับช่วยทำนายนามว่างศึก
 4. เก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้น เช่น อากรบ่อนเบี้ย
12. วัดใดที่สามารถเป็นตัวแทนของกรุงธนบุรีได้ดีที่สุด (ประเมิน)
1. วัดอินทาราม
 2. วัดอนงคาราม
 3. วัดโมลีโลกยาราม
 4. วัดอรุณราชวราราม
13. พระเจ้าตากสินมีคุณสมบัติใดที่โดดเด่นกว่าผู้นำชุมชนอื่นๆ (ประเมิน)
1. กำลังพล
 2. กองทุน
 3. นโยบาย
 4. ชาติตระกูล
14. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงให้ขุดคลองมหานาคเพื่อประโยชน์ใด (วิเคราะห์)
1. เชื่อมคลองโอง่างกับคลองผดุงกรุงเกษม
 2. ขุดไว้เล่นสัควาในหน้าน้ำเหมือนครั้งกรุงศรีอยุธยา
 3. ขุดเพื่อไว้เป็นเส้นทางสัญจร
 4. ขุดเพื่อเปิดพื้นที่ทำการเกษตร
15. ลูกทาสรุ่นแรกที่กลายเป็นไท คือรุ่นใด (ความจำ)
1. รุ่นที่เกิดในรัชกาลที่ 5 พระราชสมภพ
 2. รุ่นที่เกิดในรัชกาลที่ 5 ทรงขึ้นครองราชย์สมบัติ

3. รุ่นที่เกิดในปีที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพิทักษ์เกษียณอายุลูกทาสลูกไท
 4. รุ่นที่เกิดในปีที่มีการประกาศพระราชบัญญัติทาส ร.ศ.124
16. ข้อใดคือปัจจัยที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลิกทาส (เข้าใจ)
1. ต้องเตรียมไพร่พลเพื่อทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน
 2. แรงกดดันจากนานาประเทศให้ไทยประกาศเลิกทาส
 3. แรงแบบดาลใจจากนางแอนนา เลียวโนเวนส์ ซึ่งเคยเป็นพระอาจารย์สอนภาษาอังกฤษ
 4. ความต้องการแรงงานเสรีเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง
17. พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “เราไม่ได้เรียนเป็นฝรั่ง เราเรียนเพื่อจะได้เป็นคนไทยที่มีความรู้เสมอตัวฝรั่ง” หมายถึงข้อใด (นำไปใช้)
1. คนไทยที่ศึกษาอยู่ต่างประเทศควรเรียนรู้เฉพาะวิทยาการตะวันตก
 2. คนไทยมีศักยภาพเท่ากับชาวตะวันตก สามารถเรียนรู้เท่าทันคนตะวันตกได้
 3. คนไทยจำเป็นต้องเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตะวันตก เพื่อทัดเทียมกับชาวตะวันตก
 4. การเรียนรู้วิทยาการตะวันตกจะทำให้สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าและสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย
18. เหตุผลสำคัญในการเสด็จเยือนรัสเซียของรัชกาลที่ 5 คือข้อใด (วิเคราะห์)
1. การกระชับสัมพันธไมตรี
 2. การศึกษาวิทยาการต่างๆ
 3. การแก้ปัญหาการถูกลูกคามจากต่างชาติ
 4. การหาแนวทางส่งนักเรียนไปศึกษาต่อ
19. จุดมุ่งหมายใดมีความสำคัญที่สุดต่อการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาคในสมัยรัชกาลที่ 5 (ประเมิน)
1. เพื่อสกัดกั้นภัยคุกคามจากลัทธิจักรวรรดินิยม
 2. เพื่อแก้ปัญหาความไร้ประสิทธิภาพที่ทวีความรุนแรงขึ้นในภูมิภาคต่างๆ
 3. เพื่อวางรากฐานการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน
 4. เพื่อสร้างสมดุลระหว่างอำนาจของการปกครองของฝ่ายทหารและพลเรือน

20. การยกเลิกระบบไพร่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยด้านใด (วิเคราะห์)

1. ประชาชนมีอิสระในการประกอบอาชีพ
2. ผลผลิตทางเกษตรกรรมเติบโตมากขึ้น
3. เกิดการฝึกหัดทหารอาชีพเข้ารับราชการประจำ
4. ประชาชนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองหลวงจำนวนมาก

21. ข้อใดคือผลที่เกิดจากการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาคในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (วิเคราะห์)

1. มีการจัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นในทุกมณฑล
2. มีการกระจายอำนาจการศึกษาระดับท้องถิ่น
3. ทำให้ไทยสามารถกำหนดเขตแดนและบูรณภาพของประเทศ
4. ทำให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกอย่างทั่วถึง

22. ผลของการปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีอิทธิพลต่อความนิยมของคนไทยมากที่สุดคือ ข้อใด (ประเมิน)

1. การใฝ่รู้ทางวิชาการ
2. การยกย่องอาชีพรับราชการ
3. การเลียนแบบเจ้าขุนมูลนาย
4. การนิยมศึกษาต่อต่างประเทศ

23. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยก่อน พ.ศ. 2475 (ความจำ)

1. ความคิดเห็นของเทียนวรรณ และ ก.ศ.ร.กุหลาบ นักหนังสือพิมพ์
2. เกิดกบฏเงี้ยวเมืองแพร่ และกบฏผู้มีบุญในภาคอีสานสมัยรัชกาลที่ 5
3. กบฏ ร.ศ.130 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ของกลุ่มนายทหารชั้นผู้น้อยที่ไม่พอใจระบบเก่า
4. คำกราบบังคมทูลถวายความคิดเห็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครองของกลุ่ม

หัวก้าวหน้า ร.ศ.103

24. ข้อใดไม่ใช่เป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ของคณะราษฎร (เข้าใจ)

1. การปกครองแบบสังคมนิยม
2. การปกครองแบบทุนนิยม
3. การปกครองแบบเสรีนิยม
4. การปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญ

25. หากนักเรียนต้องการทำรายงานเกี่ยวกับอนุสาวรีย์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์กบฏบวรเดช นักเรียนต้องทำรายงานเกี่ยวกับอนุสาวรีย์ในข้อใด (นำไปใช้)

1. อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
2. อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ
3. พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 7
4. อนุสาวรีย์วีรชน

26. ความตื่นตัวทางการเมืองและความไม่พอใจในระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของบุคคลกลุ่มใดที่ทำให้รัชกาลที่ 7 ต้องทรงปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน (วิเคราะห์)

1. สามัญชน
2. กลุ่มขุนนาง
3. ชนชั้นกลาง
4. เจ้านายและเชื้อพระวงศ์

27. ความคิดทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับคณะราษฎรสอดคล้องกันในเรื่องใด (ประเมิน)

1. ปรัชญาของการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. ระยะเวลาในการเปลี่ยนถ่ายอำนาจไปสาประชาธิปไตย
3. ความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยคณะบุคคล
4. ความเชื่อมั่นว่าสถาบันพระมหากษัตริย์สามารถเปลี่ยนถ่ายอำนาจไปสู่

ประชาธิปไตยได้โดยไม่มีปัญหา

28. การเปลี่ยนแปลงวิถีไทยที่กำหนดตามนโยบาย “รัฐนิยม” ในข้อใดยังมีผลต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน (วิเคราะห์)

1. การเขียนภาษาไทย
2. การแต่งกายแบบสุภาพชน
3. การแสดงความรักชาติ
4. การประพฤติตามกิจประจำวันของคนไทย

29. สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดกบฏบวรเดชคือข้อใด (ประเมิน)

1. คณะราษฎรมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์
2. ประชาชนไม่พอใจการบริหารงานของคณะราษฎร
3. การกระทำของคณะราษฎรเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ
4. กลุ่มขุนนางและกลุ่มอนุรักษนิยมไม่พอใจที่ถูกกำจัดออกจากการเมือง

30. ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 แล้วสังคมไทยเป็นอย่างไร (วิเคราะห์)

1. คณะราษฎรเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจมากตามรัฐธรรมนูญ
2. คนไทยทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกัน
- 3.สตรีไทยยังไม่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2
4. พระภิกษุสงฆ์มีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร จนถึง พ.ศ. 2500

เฉลย

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	1	3	2	2	2	1	4	1	4	4	4	4	3	2	1
ข้อ	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	4	4	1	1	3	3	2	2	1	2	3	1	4	3	1

ภาคผนวก ข

แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

แผนการจัดการเรียนรู้ 1

(แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561
เรื่อง รัฐหรือชุมชนโบราณยุคต้นประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง

ครูผู้สอน นางสาวญาณาวาจนสุนทร

โรงเรียนกันทรารมณณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมไทย กฎมณียุญาไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ
และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

สาระสำคัญ

ดินแดนไทยปัจจุบันเคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรโบราณหลายแห่ง โดยมีอาณาจักรโบราณ
เจริญรุ่งเรืองตั้งอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งอาณาจักรโบราณเหล่านี้ได้ถ่ายทอดอิทธิพลด้านต่างๆ
ให้กับประเทศไทยในปัจจุบันทั้งด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิต

เนื้อหา

อาณาจักรโบราณในดินแดนไทยนั้นเริ่มมีพัฒนาการมาตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 6 ในสมัย
อาณาจักรทวารวดีเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เราสามารถใช้ใน
การสืบค้นได้ เช่น หลักฐานการขุดค้นทางโบราณคดี เอกสารหลักฐานของจีน จารึกข้อความต่างๆ
โบราณสถานและโบราณวัตถุ เป็นต้น หลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ทำให้เราทราบถึงการมีอยู่
ของอาณาจักรต่างๆ ในประเทศไทย ดังนี้

ภาคกลาง อาณาจักรทวารวดี อาณาจักรละโว้ ภาคเหนือ อาณาจักรโยนกเชียงแสน อาณาจักร
ล้านนา อาณาจักรหริภุญชัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาณาจักรศรีโคตรบูร ภาคใต้ อาณาจักรศรี
วิชัย และอาณาจักรตามพรลิงค์ เป็นต้น อาณาจักรโบราณเหล่านี้ล้วนส่งอิทธิพลต่อประเทศไทย คือ

การนับถือพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนบนผืนแผ่นดินไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้

1. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรโบราณในภาคต่างๆ ในดินแดนไทยได้
2. อธิบายอิทธิพลของอาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยที่มีต่อสังคมไทยได้

ทักษะ

3. วิเคราะห์คุณค่าของความรุ่งเรืองทางประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบัน

4. การนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

ด้านคุณลักษณะ

5. มีวินัย
6. มุ่งมั่นในการทำงาน

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

1. กระดาษชาร์ตนำเสนอข้อมูลเรื่องอาณาจักรโบราณ

ภาระงาน

1. การนำเสนอเรื่องอาณาจักรโบราณ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

นักเรียนทำข้อสอบก่อนเรียน หน่วยที่ 1 เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัย จนถึง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นกำหนดสมมติฐาน

- ครูสร้างความสนใจโดยบอกกับนักเรียน ว่าวันนี้ นักเรียนทุกคนจะลองเป็นนักโบราณคดีที่ค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยให้นักเรียนทุกคน แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน ระยะเวลาความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม

- เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ครูให้นักเรียนดูภาพ โบราณสถานหรือโบราณวัตถุซึ่งเป็นหลักฐานของอาณาจักรโบราณต่างๆ โดยมีภาพดังต่อไปนี้

- ภาพปูนปั้นผู้หญิงเล่นดนตรี แทน อาณาจักรทวารวดี
- ปรangkสามยอด แทน อาณาจักรละโว้
- วัดป่าสัก แทน อาณาจักรโยนกเชียงแสน
- พระธาตุหริภุญชัย แทน อาณาจักรหริภุญชัย
- วัดเจดีย์เจ็ดยอด แทน อาณาจักรล้านนา
- พระธาตุพนม แทน อาณาจักรศรีโคตรบูร
- พระบรมธาตุ แทน อาณาจักรตามพรลิงค์
- เทวรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร แทน อาณาจักรศรีวิชัย

จากนั้นถามคำถามนักเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจโดยใช้คำถามดังนี้

- จากภาพนักเรียนเคยเห็นภาพใดมาบ้าง
- จากภาพ นักเรียนรู้จักภาพใดบ้างว่าคืออะไร
- นักเรียนคิดว่าโบราณสถานหรือโบราณวัตถุในภาพ มีความสำคัญอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าก่อนมีอาณาจักรสุโขทัย บริเวณประเทศไทยมีการตั้งอาณาจักรอื่นๆขึ้นก่อนหรือไม่
- นักเรียนคิดว่าอาณาจักรโบราณใดที่มีอายุมากที่สุด
- นักเรียนคิดว่าอาณาจักรโบราณตั้งอยู่บริเวณใดของประเทศไทยบ้าง
- นักเรียนคิดว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดอาณาจักรและการล่มสลายของอาณาจักร มีอะไรบ้าง

- นักเรียนคิดว่าอาณาจักรโบราณต่างๆ นั้น มีอิทธิพลต่อประเทศไทยในปัจจุบันหรือไม่
- ครูรับฟังการตอบคำถามของนักเรียนพร้อมก็นำนักเรียนเข้าสู่การตั้งสมมติฐานร่วมกัน จึงได้ข้อสมมติฐานที่มาจากคำถาม โดยเขียนบนกระดานเพื่อให้นักเรียนทุกกลุ่มนำไปใช้ในการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อตอบข้อสมมติฐาน ดังต่อไปนี้
- ก่อนมีอาณาจักรสุโขทัย ประเทศไทยมีอาณาจักรต่างๆ ตั้งอยู่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาค
- การล่มสลายของอาณาจักรโบราณต่างๆ มักเกิดขึ้นจากการที่มีอาณาจักรอื่น ๆ มีความเข้มแข็งและเจริญรุ่งเรืองมากกว่า
- ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรต่างๆ นั้น ขึ้นอยู่กับภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้ง
- อิทธิพลที่อาณาจักรโบราณส่งต่อให้กับประเทศไทยในปัจจุบันคือความเชื่อด้านศาสนา โดยนักเรียนทุกกลุ่มต้องตอบข้อสมมติฐานเหล่านี้ ให้ครบทั้ง 8 อาณาจักร

ขั้นที่ 2 ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อได้ข้อสมมติฐานทั้งหมดของนักเรียนทุกกลุ่มบนกระดานแล้ว ครูจึงสั่งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษา รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และตอบข้อสมมติฐานในชั่วโมงต่อไป
2. ครูแนะนำแหล่งข้อมูลที่นักเรียนจะสามารถค้นคว้าได้ ดังต่อไปนี้
 - หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทย
 - ห้องสมุด
 - <http://kanchanapisek.or.th/kp6/index.php> (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)
 - <http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/index.php> (ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร)

โดยครูได้เน้นย้ำถึงแหล่งข้อมูลที่นักเรียนนำมาใช้ต้องมีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ขั้นที่ 3 ตอบสมมติฐาน

ชั่วโมงที่ 2

1. ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนกิจกรรมในชั่วโมงก่อน เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำการศึกษา รวบรวมข้อมูลฉบับที่ที่ได้จากแหล่งต่างๆ มาแล้ว ครูได้ให้กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่แก่ทุกกลุ่ม จากนั้นสั่งให้นักเรียนทุกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากแหล่งค้นคว้าต่างๆ มาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ เพื่อตอบข้อสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในชั่วโมงที่แล้ว

เมื่อนักเรียนทุกกลุ่ม ได้ข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆแล้ว ให้นักเรียนเขียนข้อสรุป เพื่อตอบข้อสมมติฐานลงบนกระดาษชาร์ทพร้อมกับอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อนำเสนอหน้า ชั้นเรียนในชั่วโมงต่อไป คุณครูเน้นย้ำกับนักเรียนให้การนำเสนอเป็นไปในรูปแบบของการตอบ ข้อสมมติฐานเป็นเรื่องราวตามประวัติศาสตร์ ไม่ใช่การตอบข้อสมมติฐานเป็นข้อๆ

ชั่วโมงที่ 3

1. ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนกิจกรรมในชั่วโมงก่อน จากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงาน โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกนำเสนอเพียง 1 อาณาจักรไม่ซ้ำกัน ให้ความเวลากลุ่มละ ไม่เกิน 5 นาที
2. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงการศึกษา ที่เพื่อนมารายงานหน้าชั้นเรียนว่าถูกต้องหรือไม่

ขั้น 4 สร้างข้อสรุปและนำไปใช้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อมูลที่ทุกกลุ่มนำเสนอ โดยให้ทุกกลุ่มเขียนข้อมูลเพิ่มเติม ที่ได้จากการสรุปร่วมกันลงในกระดาษชาร์ทของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วน
2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายข้อสรุปที่ได้จากการตอบข้อสมมติฐาน เสนอ หลักการและแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเรื่อง รัฐหรือชุมชน โบราณยุคต้น ประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย เพื่อตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐและการ เปลี่ยนแปลง โดยนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. ครูให้นักเรียนนำผลงานกระดาษชาร์ทของแต่ละกลุ่ม ไปติดที่ผนังห้องเรียน เพื่อเป็นการ เผยแพร่ความรู้ให้กับผู้สนใจต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพโบราณสถานหรือโบราณวัตถุ
2. หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทยชั้น ม. 4-6

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. อินเทอร์เน็ต

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักร โบราณในภาคต่างๆ ในดินแดน ไทยได้	- ประเมินผลงานและการ นำเสนอ	- แบบประเมินผลงานและ การนำเสนอ
2. อธิบายอิทธิพลของอาณาจักร โบราณในดินแดนประเทศไทยที่มี ต่อสังคมไทยได้		
2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. วิเคราะห์คุณค่าของความรู้ รุ่งเรืองทางประวัติศาสตร์ที่มี อิทธิพลต่อประเทศไทยใน ปัจจุบัน	- ประเมินผลงานและการ นำเสนอ	- แบบประเมินผลงานและ การนำเสนอ
4. การนำเสนอผลงานอย่าง สร้างสรรค์	- ประเมินผลงานและการ นำเสนอ	- แบบประเมินผลงานและ การนำเสนอ
3.ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
5. มีวินัย	- การสังเกตพฤติกรรม	- แบบประเมินคุณลักษณะ
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	นักเรียน	

แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาตอบข้อสมมติฐานได้ชัดเจน				
2	เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้อง				
3	มีการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลได้ถูกต้อง				
4	มีนำเสนอข้อคิดได้ชัดเจน				
	ด้านการนำเสนอ				
5	ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน				
6	การนำเสนอมีขั้นตอนชัดเจน				
7	สื่อที่ใช้มีความสร้างสรรค์และชัดเจน				
	รวม				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	3	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	2	คะแนน
การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ-สกุลนักเรียน.....ห้อง.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน แล้วขีด /
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1. มีวินัย	1.1 เข้าเรียนตรงเวลา				
	1.2 แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ				
	1.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้อง				
2. มุ่งมั่นในการทำงาน	2.1 มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	2.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- พฤติกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

ร้อยละ 50 - 66 ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม (3)

ร้อยละ 40 - 49 ระดับคุณภาพ ดี (2)

ร้อยละ 20 - 39 ระดับคุณภาพพอใช้ (1)

แผนการจัดการเรียนรู้ 2

(แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561

เรื่อง การสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย

จำนวน 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ครูผู้สอน นางสาวญาณาวาจนสุนทร

โรงเรียนกันทรารมณณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมไทย กฎมณเฑียรบาลไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

สาระสำคัญ

การสถาปนอาณาจักรไทยทั้งกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ล้วนเกิดจากปัจจัยที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยหลัก ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ปัจจัยทางการเมืองและประวัติศาสตร์

เนื้อหา

การสถาปนอาณาจักรไทยที่มีเอกราชและความเจริญมั่นคงเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์นั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้สามารถดำรงความเป็นอาณาจักรที่มั่นคงอยู่ได้ ดังนี้

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ อาณาจักรสุโขทัยตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำยม ทำให้สามารถติดต่อกับเมืองต่างๆ เพื่อค้าขายได้ แต่ก็มีระยะทางที่ห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจขนาดใหญ่ในขณะนั้นคืออาณาจักรขอม ทำให้สุโขทัยเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาได้ อาณาจักรอยุธยาตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่ม เป็นชุมทางของแม่น้ำ 3 สาย มีความอุดมสมบูรณ์ในการทำเกษตรกรรมและการติดต่อกับค้าขายกับต่างประเทศรวมถึงยังเป็นปราการธรรมชาติในการป้องกันข้าศึกอีกด้วย ส่วนในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ภูมิประเทศเหมาะสมสำหรับใช้ตั้งรับในการทำศึกสงครามและมีความอุดมสมบูรณ์ในการทำเกษตรกรรม

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลถึงความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในขณะที่เดียวกับการค้าขายกับต่างประเทศก็เป็นสิ่งที่ทำให้อาณาจักรรุ่งเรืองไม่น้อยไปกว่ากัน

ปัจจัยทางการเมือง อาณาจักรสุโขทัยพบหลักฐานมากมายที่แสดงถึงอิทธิพลของอาณาจักรขอม ซึ่งเมื่ออาณาจักรขอมที่อยู่ห่างไกลเสื่อมอำนาจลง อาณาจักรสุโขทัยก็สามารถเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาแทนได้ อาณาจักรอยุธยา เจริญขึ้นมาจากการล้อมของอาณาจักรสุพรรณภูมิและละโว้ประกอบกับบริเวณนั้นเป็นที่ตั้งรกรากของผู้คนที่อาศัยอยู่มาก่อนแล้ว อาณาจักรธนบุรีนั้น การสถาปนาเมืองขึ้นหลังจากการเสียกรุงครั้งที่ 2 เมืองธนบุรีเป็นเมืองเล็กที่พอเหมาะกับกำลังคน ในขณะที่สามารถดูแลได้ง่าย ส่วนกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1 ทรงเห็นว่าเมืองธนบุรีมีความคับแคบและเป็นเมืองเอกแตกยากแก่การปกป้องบ้านเมืองเมื่อเกิดสงคราม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้

1. อธิบายปัจจัยสำคัญในการสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย

ทักษะ

2. การนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

ด้านคุณลักษณะ

3. มีวินัย
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

การสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย : กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

1. Power point นำเสนอข้อมูลเรื่องการสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย

ภาระงาน

1. การนำเสนอเรื่องการสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นกำหนดสมมติฐาน

1. ครูสร้างความสนใจโดยเปิดเพลง เราสู้ ให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งนำภาพของอนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ อนุสาวรีย์สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี และภาพวาดพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ฉายขึ้นบนจอภาพ เมื่อเพลงจบลง ครูถามคำถามกับนักเรียน โดยใช้คำถามต่อไปนี้

- จากภาพนักเรียนรู้จักบุคคลในภาพคนบ้าง
- จากภาพและเพลง เราสู้ ที่นักเรียนฟังจบไป นักเรียนคิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกันหรือไม่
อย่างไร
- นักเรียนคิดว่าลักษณะทางภูมิศาสตร์แบบใดที่เหมาะสมกับการสร้างบ้านเมือง
- นักเรียนคิดว่าระหว่างการทำเกษตรกรรมและการค้าขายสิ่งใดที่ช่วยให้อาณาจักรมีความมั่นคงมากกว่ากัน
- นักเรียนคิดว่าบรรยากาศทางการเมืองแบบใดที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการสถาปนาอาณาจักรขึ้นมาได้

2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน คละความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากหัวข้อ โดยแต่ละหัวข้อจะมีจำนวนกลุ่มที่ได้หัวข้อเดียวกัน 2 กลุ่ม คือ

- อาณาจักรสุโขทัย
- อาณาจักรอยุธยา
- กรุงธนบุรี
- กรุงรัตนโกสินทร์

3. เมื่อแต่ละกลุ่มได้หัวข้อแล้ว ครูนำนักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งสมมติฐานขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสืบค้นข้อมูลว่า อาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอยุธยา กรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ ต้องอาศัยปัจจัยอะไรบ้าง ที่ช่วยให้เกิดการสถาปนามีขึ้นได้ โดยเขียนข้อสมมติฐานที่ได้จากทุกกลุ่มตามคำถามดังต่อไปนี้

- เหตุผลที่สำคัญที่สุดในการเลือกภูมิศาสตร์ที่ตั้งของอาณาจักร คือต้องมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ติดแม่น้ำ เพื่อสะดวกในการติดต่อค้าขาย
- อาณาจักรที่ทำทั้งการเกษตรกรรมและค้าขายจะสามารถเจริญรุ่งเรืองและดำรงอยู่ได้ยาวนานกว่าอาณาจักรที่มีความเจริญอย่างใดอย่างหนึ่ง
- อาณาจักรนั้นจะสถาปนาขึ้นมาได้ต้องมีความเข้มแข็งมากกว่าอาณาจักรอื่นๆ เพื่อใช้ในการรวบรวมทรัพยากร
- ปัจจัยทางด้านการเมืองภายในมีความสำคัญกับการสถาปนาอาณาจักรมากกว่าปัจจัยการเมืองภายนอก

ครูเขียนสมมติฐานของนักเรียนทุกกลุ่มลงบนกระดาน

ขั้นที่ 2 ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อได้ข้อสมมติฐานทั้งหมดของนักเรียนทุกกลุ่มบนกระดานแล้ว ครูจึงสั่งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษา รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ตอบข้อสมมติฐาน และนำเสนอในชั่วโมงต่อไป

2. ครูแนะนำแหล่งข้อมูลที่นักเรียนจะสามารถค้นคว้าได้ ดังต่อไปนี้

- หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทย
- ห้องสมุด
- <http://kanchanapisek.or.th/kp6/index.php> (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

โดยครูได้เน้นย้ำถึงแหล่งข้อมูลที่นักเรียนนำมาใช้ต้องมีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลัก

วิชาการ

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เสนอผลงานในรูปแบบของ Power point พร้อมกับมีภาพประกอบ คุณครูเน้นย้ำกับนักเรียนให้การนำเสนอเป็นไปในรูปแบบของการตอบข้อสมมติฐานเป็นเรื่องราวตามประวัติศาสตร์ ไม่ใช่การตอบข้อสมมติฐานเป็นข้อๆ โดยกลุ่มที่ได้หัวข้อเดียวกันต้องแบ่งกันนำเสนอตามหัวข้อสมมติฐาน กลุ่มละ 2 ข้อสมมติฐานตามนักเรียนตกลงกันเพื่อนำเสนอในชั่วโมงถัดไป

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 3 ตอบสมมติฐาน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนกิจกรรมในชั่วโมงก่อน จากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงาน โดยให้เวลากลุ่มละไม่เกิน 5 นาที

ขั้น 4 สร้างข้อสรุปและนำไปใช้

2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายข้อสรุปที่ได้จากการตอบข้อสมมติฐาน เสนอ หลักการและแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเรื่อง การสถาปนาราชธานีของ อาณาจักรไทย เพื่อตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดชุมชนขึ้น โดย นำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. ครูให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้จากการอภิปรายของเพื่อนและตนเองลงในสมุดให้ครบ ทุกหัวข้อ

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพพระมหากษัตริย์
2. หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทยชั้น ม. 4-6

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. อินเทอร์เน็ต

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. อธิบายปัจจัยสำคัญในการ สถาปนาราชธานีของอาณาจักร ไทย	- ประเมินผลงานและการ นำเสนอ	- แบบประเมินผลงานและ การนำเสนอ
2. ด้านทักษะ		

กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
2. มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกัน	- ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3.ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
4. มีวินัย 5. มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	- แบบประเมินคุณลักษณะ

แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาตอบข้อสมมติฐานได้ชัดเจน				
2	เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้อง				
3	มีการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลได้ถูกต้อง				
4	มีนำเสนอข้อคิดได้ชัดเจน				
	ด้านการนำเสนอ				
5	ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน				
6	การนำเสนอมีขั้นตอนชัดเจน				
7	สื่อที่ใช้มีความสร้างสรรค์และชัดเจน				
	รวม				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	3	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	2	คะแนน
การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินด้านคุณลักษณะ

ชื่อ-สกุลนักเรียน.....ห้อง.....เลขที่

.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน แล้วขีด /
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1. มีวินัย	1.1 เข้าเรียนตรงเวลา				
	1.2 แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ				
	1.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้อง				
2. มุ่งมั่นในการทำงาน	2.1 มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	2.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- พฤติกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

ร้อยละ 50 - 66 ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม (3)

ร้อยละ 40 - 49 ระดับคุณภาพ ดี (2)

ร้อยละ 20 - 39 ระดับคุณภาพพอใช้ (1)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การร่วม ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ =	ดีมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง =	ดี	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง =	พอใช้	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง =	ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 - 20	ดีมาก
13 - 16	ดี
9 - 12	พอใช้
5 - 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ 3

(แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561
เรื่อง การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
ครูผู้สอน นางสาวญาณาวา จวนสุนทร โรงเรียนกันทรารมณัฏ์ จังหวัดศรีสะเกษ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมไทย กฎมณเฑียรบาลไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย

สาระสำคัญ

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับลัทธิการล่าอาณานิคมจากตะวันตก ดังนั้นประเทศไทยจึงได้พยายามปรับตัวเข้าสู่ความทันสมัยตามแบบตะวันตกซึ่งนำไปสู่การปฏิรูปสังคมและการศึกษา

เนื้อหา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรับปรุงประเทศครั้งใหญ่เพื่อให้รอดพ้นจากภัยคุกคามของมหาอำนาจจักรวรรดินิยมตะวันตก โดยปรับปรุงประเทศ 6 ด้าน ดังนี้

- การปฏิรูปการเมืองการปกครอง
- การปฏิรูปด้านสังคม
- การพัฒนาด้านการศึกษา
- การพัฒนาด้านสาธารณสุข
- การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ
- การเสด็จประพาสหัวเมืองและเสด็จประพาสต่างประเทศ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้

1. อธิบายความเปลี่ยนแปลงจากการปฏิรูปสังคมในสมัยรัชกาลที่ 5
2. อธิบายผลกระทบที่มีต่อการปฏิรูปของรัชกาลที่ 5

ทักษะ

1. มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน

ด้านคุณลักษณะ

1. มีวินัย
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

1. กระดาษชาร์ตนำเสนอข้อมูลเรื่องการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5

ภาระงาน

1. การนำเสนอเรื่องการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นกำหนดสมมติฐาน

1. ครูสร้างความสนใจให้นักเรียนโดยการเปิดวิดีโอจากเรื่อง ทวิภพ 2547 The Siam Renaissance ในตอนเซอร์จอห์น เบาว์ริงเข้าเฝ้า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากนั้น ถามคำถามนักเรียนเพื่อกระตุ้นความสนใจ ด้วยคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนเคยดูภาพยนตร์เรื่องนี้หรือไม่
- นักเรียนรู้หรือไม่ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มีชื่ออะไร
- นักเรียนคิดว่าบุคคลในภาพยนตร์คือบุคคลใดในประวัติศาสตร์
- นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ในภาพยนตร์เป็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ช่วงใด
- นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ในภาพยนตร์มีความสำคัญอย่างไร

2. ครูรับฟังการตอบของนักเรียนพร้อมก็นำนักเรียนเข้าสู่บทเรียน โดยอธิบายถึงเหตุการณ์ในภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นในสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่กำลังเผชิญหน้ากับการล่าอาณานิคมของตะวันตกจนนำไปสู่การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในที่สุด

3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยลดความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากหัวข้อดังต่อไปนี้

- การปฏิรูปการเมืองการปกครอง
- การปฏิรูปด้านสังคม
- การพัฒนาด้านการศึกษา
- การพัฒนาด้านสาธารณสุข
- การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ
- การเสด็จประพาสหัวเมืองและเสด็จประพาสต่างประเทศ

4. ครูนำนักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จับสลากได้ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งสมมติฐานของคำถามที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของตนเอง ต่อไปนี้

การปฏิรูปการเมืองการปกครอง

- การปฏิรูปการปกครองบ้านเมืองเกิดขึ้นเพราะต้องการจะรวมอำนาจให้กลับมาเป็นของสถาบันพระมหากษัตริย์
- การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นคือการรวบอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางอย่างแท้จริง
- การปฏิรูปด้านสังคม
- การยกเลิกระบบไพร่และการเลิกทาส ส่งผลต่อพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ และยังกลัวจะถูกใช้เป็นเหตุให้ชาติตะวันตกใช้เป็นข้ออ้างในการล่าอาณานิคม

การพัฒนาด้านการศึกษา

- การพัฒนาด้านการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นจุดเริ่มต้นของการขยายการศึกษาให้กับคนไทย

การพัฒนาด้านสาธารณสุข

- การพัฒนาด้านสาธารณสุข ทำให้ประเทศไทยเริ่มมีรถไฟ โทรเลข โรงพยาบาล และ การตัดถนน ทำให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ

- รัชกาลที่ 5 ทรงปรับเปลี่ยนระบบการเก็บภาษีและมาตรฐานเงินตรา นำไปสู่ความสะดวกในการค้าขายกับต่างประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

การเสด็จประพาสหัวเมืองและเสด็จประพาสต่างประเทศ

- การเสด็จประพาสหัวเมืองทำให้รัชกาลที่ 5 ทรงทราบถึงปัญหาของราษฎรจนนำมาซึ่งการปฏิรูปในด้านต่างๆ
- การเสด็จประพาสยุโรป เป็นการออกไปเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตเพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงของประเทศ

ขั้นที่ 2 ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อได้ข้อสมมติฐานทั้งหมดของนักเรียนทุกกลุ่มบนกระดานแล้ว ครูจึงสั่งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษา รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และตอบข้อสมมติฐานในชั่วโมงต่อไป

2. ครูแนะนำแหล่งข้อมูลที่นักเรียนจะสามารถค้นคว้าได้ ดังต่อไปนี้

- หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทย
- ห้องสมุด
- <http://kanchanapisek.or.th/kp6/index.php> (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)
- <http://www.rd.go.th/publish/3456.0.html> (กรมสรรพากร)
- https://www.mof.go.th/home/mofhistory_1.html (กระทรวงการคลัง)
- http://www.lib.ru.ac.th/journal/oct/oct23_ck_index_2.html (สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง)
- https://www.matichon.co.th/article/news_1000127 (สำนักพิมพ์มติชน)
- <http://www.komchadluek.net/news/today-in-history/315881> (หนังสือพิมพ์คมชัดลึก)

โดยครูได้เน้นย้ำถึงแหล่งข้อมูลที่นักเรียนนำมาใช้ต้องมีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลัก

วิชาการ

ขั้นที่ 3 ตอบสมมติฐาน

ชั่วโมงที่ 2

1. ครูและนักเรียนร่วมกับทบทวนกิจกรรมในชั่วโมงที่แล้ว จากนั้นเมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำการศึกษา จดรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆมาแล้ว ครูได้ให้กระดาษชาร์ทแผ่นใหญ่แก่ทุกกลุ่ม จากนั้นสั่งให้นักเรียนทุกกลุ่มสรุปข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและวิเคราะห์ตอบข้อสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในชั่วโมงที่แล้วลงบนกระดาษพร้อมกับอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียนในชั่วโมงต่อไป คุณครูเน้นย้ำกับนักเรียนให้การนำเสนอเป็นไปในรูปแบบของการตอบข้อสมมติฐานเป็นเรื่องราวตามประวัติศาสตร์ ไม่ใช่การตอบข้อสมมติฐานเป็นข้อๆ

ขั้น 4 สร้างข้อสรุปและนำไปใช้

ชั่วโมงที่ 3

1. ครูและนักเรียนร่วมกับทบทวนกิจกรรมในชั่วโมงที่แล้ว จากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงาน โดยให้เวลากลุ่มละไม่เกิน 5 นาที
2. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงการศึกษาที่เพื่อนมารายงานหน้าชั้นเรียนว่าถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งให้ทุกกลุ่มระดมความคิดเห็น อภิปรายข้อสรุปที่ได้จากการตอบข้อสมมติฐาน เสนอหลักการและแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเรื่อง การปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวกับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. ครูให้นักเรียนทุกกลุ่ม นำกระดาษชาร์ทผลงานไปติดไว้ที่ผนังห้องเรียน เพื่อเป็นความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ

สื่อการเรียนการสอน

1. วีดีโอ เรื่อง ทวิภพ 2547 The Siam Renaissance
2. หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทยชั้น ม. 4-6

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ห้องสมุด โรงเรียน
2. อินเทอร์เน็ต

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. อธิบายการปฏิรูปการปกครอง ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้	- ประเมินผลงานและการ นำเสนอ	- แบบประเมินผลงานและ การนำเสนอผลงาน
2. ด้านทักษะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
2. มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกัน	- ประเมินพฤติกรรมกร ทำงานกลุ่ม	- แบบ- ประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม
4.ด้านคุณลักษณะ		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. มีวินัย 4. มุ่งมั่นในการทำงาน	- การสังเกตพฤติกรรม นักเรียน	- แบบประเมินคุณลักษณะ

แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาตอบข้อสมมติฐานได้ชัดเจน				
2	เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้อง				
3	มีการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลได้ถูกต้อง				
4	มีนำเสนอข้อคิดได้ชัดเจน				
	ด้านการนำเสนอ				
5	ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน				
6	การนำเสนอมีขั้นตอนชัดเจน				

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
7	สื่อที่ใช้มีความสร้างสรรค์และชัดเจน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	3	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	2	คะแนน
การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินด้านคุณลักษณะ

ชื่อ-สกุลนักเรียน.....ห้อง.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน แล้วขีด /
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1. มีวินัย	1.1 เข้าเรียนตรงเวลา				
	1.2 แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ				
	1.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้อง				
2. มุ่งมั่นในการทำงาน	2.1 มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	2.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- พฤติกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

ร้อยละ 50 - 66 ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม (3)

ร้อยละ 40 - 49 ระดับคุณภาพ ดี (2)

ร้อยละ 20 - 39 ระดับคุณภาพพอใช้ (1)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การร่วม ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ =	ดีมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง =	ดี	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง =	พอใช้	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง =	ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 - 20	ดีมาก
13 - 16	ดี
9 - 12	พอใช้
5 - 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ 4

(แผนจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

จำนวน 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ครูผู้สอน นางสาวณัฏฐา วาจนสุนทร

โรงเรียนกันทรารมณณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ 4.3

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมไทย กฎมณเฑาะฏไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

สาระสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 คือเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยกลุ่มคนที่ใช้ชื่อว่า คณะราษฎร โดยมีสาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกลางคืนเป็นจำนวนมากและปัญหาทางการเมืองที่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เสื่อมความนิยม

โดยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ส่งผลให้พระมหากษัตริย์หมดพระราชอำนาจในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ส่วนด้านเศรษฐกิจยังคงเป็นระบบทุนนิยมเช่นเดิม

เนื้อหา

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 หลังจากที่รัชกาลที่ 7 ทรงครองราชย์ได้ 7 ปี คณะผู้ก่อการซึ่งเรียกตัวเองว่า คณะราษฎร ได้ทำการยึดอำนาจ และเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และได้ัญเชิญรัชกาลที่ 7 ขึ้นเป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ นับได้ว่ารัชกาลที่ 7 ทรงเป็นกษัตริย์องค์แรกในระบอบประชาธิปไตย โดยสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีดังนี้

- ความเสื่อมของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
- การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยการมีชนชั้นกลางเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการได้รับการศึกษาจากตะวันตก และความเจริญของการได้รับการศึกษาภายในประเทศ
- ความเคลื่อนไหวของสื่อมวลชนที่กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการปกครองแบบใหม่
- ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ได้เกิดผลกระทบ ดังนี้

- ด้านการเมือง พระมหากษัตริย์สิ้นสุดพระราชอำนาจในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และเกิดการต่อสู้ของกลุ่มการเมืองที่เกี่ยวข้องในภายหลัง จนต่อมาก็กลายเป็นความขัดแย้งสืบต่อกันมาในยุคหลัง
- ด้านเศรษฐกิจ ยังคงเป็นแบบทุนนิยมเช่นเดิม และโครงสร้างทางเศรษฐกิจยังคงเน้นที่การเกษตรกรรมมากกว่าอุตสาหกรรม
- ด้านสังคม ประชาชนเริ่มได้รับเสรีภาพและมีสิทธิต่างๆ ตลอดจนความเสมอภาคภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. ระบุสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้
2. อธิบายผลของการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้

ด้านทักษะ

3. มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน

ด้านคุณลักษณะ

4. มีวินัย
5. มุ่งมั่นในการทำงาน

หลักฐานการเรียนรู้

ชิ้นงาน

1. กระดาษชาร์ตนำเสนอข้อมูลเรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

ภาระงาน

1. การนำเสนอเรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นกำหนดสมมติฐาน

1. ครูสร้างความสนใจให้นักเรียน โดยเลือกนักเรียนคนหนึ่ง ออกมาหน้าชั้น แล้วให้นักเรียนอ่านหลัก 6 ประการของคณะราษฎรให้เพื่อนในห้องฟัง จากนั้นถามคำถามกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนรู้หรือไม่ว่าสิ่งที่เพื่อนอ่านไปคืออะไร
- นักเรียนคนใดเคยอ่านหรือเคยได้ยินเกี่ยวกับ หลัก 6 ประการ มาแล้วบ้าง

2. ครูรับฟังการตอบของนักเรียนพร้อมก็นำนักเรียนเข้าสู่บทเรียน โดยให้นักเรียนดูภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย พร้อมอธิบายถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ให้นักเรียนฟังพอสังเขป

3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยคละความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม

4. ครูให้เวลานักเรียน 10 นาที อ่านเนื้อหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทย จากนั้นนำนักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งสมมติฐาน ต่อไปนี้

- ความเสื่อมของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เริ่มขึ้นในรัชกาลที่ 6
- สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เกิดจากผลของการพัฒนาประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5
- สภาพเศรษฐกิจเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประชาชนไม่พอใจในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
- เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จ ประเทศไทยมีบรรยากาศทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์
- การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตย ทำให้ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจที่เป็นสังคมนิยมมากขึ้น
- การเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้ระบบชนชั้นหมดไปในประเทศไทย

5. ครูแจกกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ให้นักเรียนทุกกลุ่ม เพื่อใช้ในการนำเสนอในชั่วโมงต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อได้ข้อสมมติฐานแล้ว ครูสั่งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษา รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ตอบข้อสมมติฐาน เพื่อนำเสนอข้อมูล

2. ครูแนะนำแหล่งข้อมูลที่นักเรียนจะสามารถค้นคว้าได้ ดังต่อไปนี้

- หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทย
- ห้องสมุด
- <http://kanchanapisek.or.th/kp6/index.php> (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)
- https://www.m-culture.go.th/young/ewt_news.php?nid=176&filename=index (กระทรวงวัฒนธรรม)

โดยครูได้เน้นย้ำถึงแหล่งข้อมูลที่นักเรียนนำมาใช้ต้องมีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ขั้นที่ 3 ตอบสมมติฐาน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่สืบค้นได้ มาสรุปตอบข้อสมมติฐานลงบนกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่เพื่อนำเสนอในชั่วโมงต่อไป ครูเน้นย้ำกับนักเรียนให้การนำเสนอเป็นไปในรูปแบบของการตอบข้อสมมติฐานเป็นเรื่องราวตามประวัติศาสตร์ ไม่ใช่การตอบข้อสมมติฐานเป็นข้อๆ

ชั่วโมงที่ 2

ขั้น 4 สร้างข้อสรุปและนำไปใช้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนกิจกรรมในชั่วโมงที่แล้ว จากนั้นครูให้นักเรียนออกมานำเสนอ โดยให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอข้อสรุปคำตอบของข้อสมมติฐาน กลุ่มละ 1 ข้อไม่ซ้ำกัน โดยการจับสลาก

2. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลตอบข้อสมมติฐานแล้ว เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงการศึกษาที่เพื่อนมารายงานหน้าชั้นเรียนว่า ถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งให้ทุกกลุ่มระดมความคิดเห็น อภิปรายข้อสรุปที่ได้จากการตอบข้อ

สมมติฐาน เสนอหลักการและแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนเรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เพื่อตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนระบอบการปกครอง โดยนำเสนอหน้าชั้นเรียน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานไปติดไว้ที่บริเวณผนังห้องเรียนเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
2. หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ไทยชั้น ม. 4-6

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. อินเทอร์เน็ต

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้		
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงานที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. ระบุสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้	- ประเมินผลงานและการนำเสนอ	- แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ
2. วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้		
2. ด้านทักษะ		
3. มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน	- ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ด้านคุณลักษณะ		
4. มีวินัย	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	- แบบประเมินคุณลักษณะ
5. มุ่งมั่นในการทำงาน		

แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาตอบข้อสมมติฐานได้ชัดเจน				
2	เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้อง				
3	มีการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลได้ถูกต้อง				
4	มีนำเสนอข้อคิดได้ชัดเจน				
	ด้านการนำเสนอ				
5	ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน				
6	การนำเสนอมีขั้นตอนชัดเจน				
7	สื่อที่ใช้มีความสร้างสรรค์และชัดเจน				
	รวม				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	3	คะแนน
การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	2	คะแนน
การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	4 หมายถึง ดีมาก
13-16	3 หมายถึง ดี
9-12	2 หมายถึง พอใช้
5-8	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ-สกุลนักเรียน.....ห้อง.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน แล้วขีด /
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		3	2	1	0
1. มีวินัย	1.1 เข้าเรียนตรงเวลา				
	1.2 แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ				
	1.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้อง				
2. มุ่งมั่นในการทำงาน	2.1 มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	2.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- พฤติกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

ร้อยละ 50 - 66	ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม	(3)
ร้อยละ 40 - 49	ระดับคุณภาพ ดี	(2)
ร้อยละ 20 - 39	ระดับคุณภาพพอใช้	(1)

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ความร่วมมือ				การแสดงความ ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การร่วม ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ =	ดีมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง =	ดี	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง =	พอใช้	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง =	ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 - 20	ดีมาก
13 - 16	ดี
9 - 12	พอใช้
5 - 8	ปรับปรุง

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวณัฏฐา วาจนสุนทร
วัน เดือน ปีเกิด	23 ตุลาคม 2530
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต ประวัติศาสตร์ศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสตรีสิริเกศ
ตำแหน่ง	ครู

